

«ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններ

2023թ. երրորդ եռամսյակի համար

Բովանդակություն

Ֆինանսական հաշվետվություններ

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	3
Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն	4
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն	5
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	6
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	7

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1. Գործունեության նկարագրություն	8
2. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները	8
3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր	8
4. Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ	24
5. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	25
6. Առևտրային արժեթղթեր	25
7. Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	25
8. Հաճախորդներին տրված վարկեր	26
9. Ներդրումային արժեթղթեր	29
10. Հիմնական միջոցներ	31
11. Ոչ նյութական ակտիվներ	32
12. Հարկում	32
13. Վարկային կորուստների գծով ծախս, այլ արժեզրկում և պահուստներ	33
14. Այլ ակտիվներ և պարտավորություններ	34
15. Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	36
16. Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	36
17. Հաճախորդների հաշիվներ	36
18. Այլ փոխառու միջոցներ	37
19. Սեփական կապիտալ	37
20. Պայմանական և պայմանագրային պարտավորություններ	38
21. Զուտ տոկոսային եկամուտ	39
22. Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտ	39
23. Այլ եկամուտ	40
24. Անձնակազմի գծով և այլ գործառնական ծախսեր	40
25. Ռիսկերի կառավարում	41
26. Իրական արժեքի չափում	49
27. Փոխանցված ֆինանսական ակտիվներ և որպես գրավ պահվող կամ տրամադրված ակտիվներ	52
28. Ֆինանսական գործիքների հաշվանցում	52
29. Ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծություն	53
30. Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ	54
31. Ֆինանսավորման գործունեության արդյունքում առաջացող պարտավորությունների փոփոխություն	55
32. Կապիտալի համարժեքություն	55

ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Ֆինանսական վիճակի մասին

30 սեպտեմբերի 2023 թ.

ՎՏԲ - Հայաստան Բանկ ՓԲԸ (ք. Երևան, Մանանդյան փ. 33/3)

(բանկի անվանումը և գտնվելու վայրը)

(հազար դրամ)

Անվանումը	Ծան.	30/09/23	31/12/22
Ակտիվներ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	5	25,622,836	31,047,633
Առևտրային արժեթղթեր	6	-	-
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված առևտրային արժեթղթեր	6	-	-
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	7	11,966,305	14,216,953
Հաճախորդներին տրված վարկեր	8	154,447,310	158,544,821
Ներդրումային արժեթղթեր	9	26,486,909	16,594,314
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված ներդրումային արժեթղթեր	9	-	9,195,616
Հիմնական միջոցներ	10	12,348,277	11,749,477
Ոչ նյութական ակտիվներ	11	3,050,580	2,946,729
Ընթացիկ ակտիվներ շահութահարկի գծով	12	260,311	260,311
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	12	-	-
Այլ ակտիվներ	14	7,402,245	7,685,893
Ընդամենը ակտիվներ		241,584,773	252,241,747
Պարտավորություններ			
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	15	3,006,526	158,138
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	16	1,138,630	11,557,122
Հաճախորդների հաշիվներ	17	170,981,692	178,743,031
Այլ փոխառու միջոցներ	18	8,211,604	8,521,795
Պահուստներ	20	72,799	112,750
Վարձակալության գծով վճարվելիք գումարներ	18	1,159,103	1,329,598
Ընթացիկ պարտավորություններ շահութահարկի գծով	12	858,740	585,209
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	12	1,454,653	1,652,927
Այլ պարտավորություններ	14	1,782,171	1,880,837
Ընդամենը պարտավորություններ		188,665,918	204,541,407
Կապիտալ	19		
Կանոնադրական կապիտալ		63,775,674	63,775,674
Էմիսիոն եկամուտ		130,557	130,557
Կուտակված վնաս		(13,492,850)	(17,535,340)
Հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստ		1,056,959	1,090,294
Ներդրումային արժեթղթերի վերագնահատման պահուստ		1,448,515	239,155
Ընդամենը կապիտալ		52,918,855	47,700,340
Ընդամենը կապիտալ և պարտավորություններ		241,584,773	252,241,747

Հաշվետվության վավերացման ամսաթիվը 13/10/2023

Գլխավոր տնօրեն - Տնօրինության նախագահ

Ա.Ռ. Ավագյան

Գլխավոր հաշվապահ

Վ.Վ. Դուրգարյան

[Handwritten signature in blue ink]

ՄԻՋԱՆԿՑԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
Ֆինանսական արդյունքների մասին
30 սեպտեմբերի 2023 թ.

ՎՏԲ - Հայաստան Բանկ ՓԲԸ (ք. Երևան, Մանանդյան փ. 33/3)
 (քանկի անվանումը և գտնվելու վայրը)

(հազար դրամ)

<i>Անվանումը</i>	<i>Ծան.</i>	<i>01/07/2023- 30/09/2023</i>	<i>01/01/2023- 30/09/2023</i>	<i>01/07/2022- 30/09/2022</i>	<i>01/01/2022- 30/09/2022</i>
Տոկոսային եկամուտ	21	7,165,200	21,219,088	7,348,548	24,383,986
Տոկոսային ծախս	21	(2,695,596)	(8,458,482)	(3,083,923)	(9,804,700)
Զուտ տոկոսային եկամուտ	21	4,469,604	12,760,606	4,264,625	14,579,286
Վարկային կորուստների գծով ծախսեր	13	(1,163,406)	(3,474,759)	(1,690,617)	(5,717,440)
Վարկային կորուստների գծով ծախսերից հետո զուտ տոկոսային եկամուտ		3,306,198	9,285,847	2,574,008	8,861,846
Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտ	22	406,991	1,089,663	396,930	1,285,017
Շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից զուտ օգուտ		-	-	-	(47)
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներից զուտ օգուտ/(վնաս)		17,468	35,347	22,453	73,908
Արտարժույթային գործառնություններից զուտ օգուտ/(վնաս)					
- արտարժույթի առքուվաճառք		1,228,852	3,121,891	1,718,675	6,042,442
- գործառնություններ արժույթային ածանցյալ գործիքներով		(38,207)	(136,425)	(15,287)	(489,300)
- արտարժույթի վերագնահատում		38,243	204,422	(41,965)	88,071
Այլ եկամուտ	23	462,105	626,597	48,671	214,074
Ոչ տոկոսային եկամուտ		2,115,452	4,941,495	2,129,477	7,214,165
Անձնակազմի գծով ծախսեր	24	(1,671,901)	(5,018,630)	(1,945,829)	(5,901,665)
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	10, 11, 24	(607,895)	(1,484,270)	(477,706)	(1,446,615)
Այլ գործառնական ծախսեր	24	(1,167,242)	(2,863,174)	(1,317,186)	(7,779,092)
Արժեզրկման և պահուստների ձևավորման գծով այլ եկամուտներ(ծախսեր)	13	28,219	(198,731)	(252,510)	(439,561)
Ոչ տոկոսային ծախսեր		(3,418,819)	(9,564,805)	(3,993,231)	(15,566,933)
Շահույթ/վնաս մինչև շահութահարկ		2,002,831	4,662,537	710,254	509,078
Շահութահարկի գծով (ծախս)/փոխհատուցում	12	(486,262)	(656,690)	(215,675)	(375,193)
Հաշվետու ժամանակաշրջանի շահույթ/(վնաս)		1,516,569	4,005,847	494,579	133,885
Այլ համապարփակ եկամուտ/վնաս					
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվների վերագնահատումներից զուտ օգուտ/(վնաս)		316,113	1,209,360	(232,685)	(978,576)
Ընթերցի վերագնահատում		-	3,308	-	-
Ընդամենը հաշվետու ժամանակաշրջանի համապարփակ շահույթ/վնաս		1,832,682	5,218,515	261,894	(844,691)

Հաշվետվության վավերացման ամսաթիվը 13/10/2023

ԿՏ

Գլխավոր տնօրեն – Տնօրինության նախագահ

Գլխավոր հաշվապահ

 Վ.Ռ. Ավագյան
 Գլխավոր տնօրեն

ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

**Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին
30 սեպտեմբերի 2023 թ.**

ՎՏԲ - Հայաստան Բանկ ՓԲԸ (ք. Երևան, Մանանդյան փ. 33/3)
(բանկի անվանումը և գտնվելու վայրը)

(հազար դրամ)

<i>Անվանումը</i>	<i>Ծան.</i>	<i>01/01/2023- 30/09/2023</i>	<i>01/01/2022- 30/09/2022</i>
Հաշվետու տարվա օգուտ/վնաս		4,005,847	133,885
Այլ համապարփակ եկամուտ			
<i>Հաջորդող ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ կամ վնաս վերադասակարգվող այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներ</i>			
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքների իրական արժեքի փոփոխություն		1,350,602	(569,940)
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքների գծով ակնկալվող վարկային կորուստների գնահատված պահուստի փոփոխություն		4,155	49,308
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքների օտարման արդյունքում շահույթ կամ վնաս վերադասակարգված գումար		(35,347)	(73,908)
Շահութահարկի ազդեցություն	12	(237,494)	107,017
Հաջորդող ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ կամ վնաս վերադասակարգվող գուտ այլ համապարփակ եկամուտ/ (վնաս)		1,081,916	(487,523)
<i>Հաջորդող ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ կամ վնաս չվերադասակարգվող գուտ այլ համապարփակ եկամուտ</i>			
Ծենքերի վերագնահատում		4,034	(29,573)
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող բաժնային արժեթղթերի գծով շահույթ		155,420	(569,272)
Շահութահարկի ազդեցություն	12	(28,702)	107,792
Հաջորդող ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ կամ վնաս չվերադասակարգվող ընդամենը այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներ		130,752	(491,053)
Այլ համապարփակ եկամուտ/վնաս հարկումից հետո		1,212,668	(978,576)
Ընդամենը հաշվետու տարվա շահույթ/վնաս		5,218,515	(844,691)

Հաշվետվության վավերացման ամսաթիվը 13/10/2023

Գլխավոր տնօրեն՝ Տնօրինության նախագահ

Ա.Ռ. Ավագյան

Գլխավոր հաշվապահ

Վ.Վ. Դուրգարյան

ՄԻՋԱՆԿՑԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին
30 սեպտեմբերի 2023 թ.

ՎՏԲ - Հայաստան Բանկ ՓԲԸ (ք. Երևան, Մանանդյան փ. 33/3)
 (բանկի անվանումը և գտնվելու վայրը)

(հազար դրամ)

<i>Սեփական կապիտալի տարրերի անվանումը</i>	<i>Կանոնադրական կապիտալ</i>	<i>Էմիսիոն եկամուտ</i>	<i>Հիմնական միջոցների վերագնահատում՝ հարկերից զտված</i>	<i>Ներդրումային արժեթղթերի վերագնահատում՝ հարկերից զտված</i>	<i>Կուտակված վնաս</i>	<i>Ընդամենը</i>
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	63,775,674	130,557	1,293,119	1,231,300	(16,121,266)	50,309,384
Հաշվետու տարվա վնաս	-	-	-	-	(1,414,074)	(1,414,074)
Հաշվետու տարվա այլ համապարփակ ծախս	-	-	(202,825)	(992,145)	-	(1,194,970)
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքներ	-	-	(202,825)	(992,145)	(1,414,074)	(2,609,044)
Ծենքերի մաշվածության և վերադասակարգման հետ կապված վերագնահատման պահուստի տեղափոխում	-	-	-	-	-	-
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	63,775,674	130,557	1,090,294	239,155	(17,535,340)	47,700,340
Հաշվետու տարվա եկամուտ	-	-	-	-	4,005,847	4,005,847
Հաշվետու տարվա այլ համապարփակ եկամուտ	-	-	3,308	1,209,360	-	1,212,668
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքներ	-	-	3,308	1,209,360	4,005,847	5,218,515
Ծենքերի մաշվածության և վերադասակարգման հետ կապված վերագնահատման պահուստի տեղափոխում	-	-	(36,643)	-	36,643	-
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	63,775,674	130,557	1,056,959	1,448,515	(13,492,850)	52,918,855

Հաշվառվել է ըստ համապատասխան հաշվառվել 13/10/2023

ՎՏ
 Գլխավոր տնօրեն – Տնօրենություն խմբագրահ
 Գլխավոր տնօրեն

Ա.Ռ. Ավագյան

Վ.Վ. Դուրգարյան

ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
Դրամական միջոցների հոսքերի վերաբերյալ
30 սեպտեմբերի 2023 թ.

ՎՏԲ - Հայաստան Բանկ ՓԲԸ (ք. Երևան, Մանանդյան փ. 33/3)

(բանկի անվանումը և գտնվելու վայրը)

(հազար դրամ)

	Ծան.	01/01/2023- 30/09/2023	01/01/2022- 30/09/2022
Դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից			
Ստացված տոկոսներ		21,229,850	25,238,141
Վճարված տոկոսներ		(8,334,705)	(9,940,208)
Ստացված միջնորդավճարներ		1,270,782	1,719,736
Վճարված միջնորդավճարներ		(181,119)	(434,719)
Զուտ իրացված օգուտ արտաբժույթով գործառնականություններից		2,985,466	5,553,142
Ստացված այլ եկամուտ		592,909	267,769
Աշխատակազմին վճարված գումարներ		(5,045,384)	(5,863,113)
Վճարված այլ գործառնական ծախսեր		(2,863,174)	(7,779,092)
Դրամական միջոցների հոսքեր՝ մինչև գործառնական ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխությունը		9,654,625	8,761,656
Գործառնական ակտիվների գուտ (ավելացում)/նվազում			
Առևտրային արժեթղթեր		-	240,067
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ		982,823	794,524
Հաճախորդներին տրված վարկեր		272,431	38,086,702
Այլ ակտիվներ		502,173	3,889,994
Գործառնական պարտավորությունների գուտ ավելացում/նվազում			
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ		2,847,269	(1,464,941)
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ		(10,252,814)	8,306,313
Հաճախորդներին հաշիվներ		(3,996,996)	(98,524,023)
Այլ պարտավորություններ		465,971	(90,135)
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր՝ գործառնական գործունեությունից մինչև շահութահարկը		475,482	(39,999,843)
Վճարված շահութահարկ		(847,888)	-
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր՝ գործառնական գործունեությունից		(372,406)	(39,999,843)
Դրամական հոսքեր ներդրումային գործունեությունից			
Ներդրումային արժեթղթերի ձեռքբերում		(8,620,105)	(17,880,495)
Ներդրումային արժեթղթերի վաճառքից և մարումից հոսքեր		9,132,486	11,687,251
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(4,959,191)	(1,737,670)
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վաճառքից հոսքեր		2,772,270	152,502
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր՝ ներդրումային գործունեությունից		(1,674,540)	(7,778,412)
Դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից			
Այլ փոխառու միջոցների ներգրավումից հոսքեր		876,858	3,898,204
Այլ փոխառու միջոցների մարումներ		(1,517,898)	(4,229,415)
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից		(641,040)	(331,211)
Փոխարժեքային տարբերությունների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		(2,735,531)	(1,022,795)
Ակնկալվող վարկային կորուստների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		(1,280)	6,283
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գուտ աճ/նվազում		(5,424,797)	(49,125,978)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ հաշվետու տարվա սկզբում		31,047,633	76,915,359
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում	5	25,622,836	27,789,381

Հաշվետվության հավերժացման ամսաթիվը 13/10/2023

ՎՏ
 Գլխավոր տնօրեն – Տնօրինության նախագահ
 Գլխավոր հաշվապահ

Ա.Ռ. Ավագյան
 Վ.Վ. Դուրգարյան

(հազար ՀՀ դրամ)

1. Գործունեության նկարագրություն

Բանկի ներկայիս ամբողջական անվանումն է «ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» փակ բաժնետիրական ընկերություն:

«ՎՏԲ-Հայաստան Բանկ» ՓԲԸ-ն (այսուհետ՝ «Բանկ») գործունեություն է իրականացնում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ «ԿԲ») կողմից 2006թ. հունիսի 20-ին տրված № 64 լիցենզիայի հիման վրա (պետական գրանցում՝ 1994թ. մայիսի 25):

2007թ. հուլիսի 25-ից Ռուսաստանի Դաշնության «ՎՏԲ Բանկ» ԲԲԸ-ն հանդիսանում է Բանկի միակ բաժնետեր (բաժնետոմսերի 100%-ի սեփականատեր) (Մայր կազմակերպություն):

Բանկը հանդիսանում է Հայաստանի Բանկերի միության անդամ, ArCa, Multicarta և Mir քարտային վճարահաշվարկային համակարգերի անդամ:

Բանկն ընդունում է բնակչությունից ավանդներ, տրամադրում է վարկեր և իրականացնում է դրամական փոխանցումներ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում և ՀՀ տարածքից դուրս, իրականացնում է արտարժույթի փոխանակման գործարքներ, ինչպես նաև իր հաճախորդ իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց մատուցում է այլ բանկային ծառայություններ:

Բանկի զլխամասային գրասենյակը գտնվում է ՀՀ, ք. Երևան, Մանանյան փող., շենք 33/3 հասցեում: Բանկն ունի մասնաճյուղերի լայն ցանց ՀՀ տարածքում: Բանկն ունի գործող 53 մասնաճյուղ (22-ը՝ Երևան քաղաքում, 31-ը՝ ՀՀ այլ մարզերում), որտեղ սպասարկվում են ավելի քան 564 հազար հաճախորդ: Բանկն ունի 201 բանկոմատ: Բանկի աշխատողների թվաքանակը 2023թ. երրորդ եռամսյակի դրությամբ 1004 է:

2. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները**Ընդհանուր մաս**

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (այսուհետ՝ «ՖՀՄՍ») պահանջների համաձայն:

Համաձայն ՀՀ հաշվապահական հաշվառումը և բանկային գործունեությունը կարգավորող օրենսդրության և նորմատիվային ակտերի՝ Բանկը պարտավոր է հաշվապահական հաշվառումը իրականացնել և ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստել ՀՀ դրամով: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Բանկի հաշվապահական տվյալների վրա, որոնք ձևավորվել են Հայաստանի Հանրապետության հաշվապահական հաշվառմանը վերաբերող օրենսդրության և ՀՀ կենտրոնական բանկի նորմատիվ ակտերի հիման վրա՝ հաշվի առնելով հողվածների ճշգրտումները և վերադասակարգումները, որոնք անհրաժեշտ են դրանք ՖՀՄՍ-ին համապատասխանեցնելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստված են փաստացի արժեքի հիմունքով՝ բացառությամբ ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մեջ բացահայտվածի: Օրինակ, առևտրային և ներդրումային արժեթղթերը գնահատված են իրական արժեքով:

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են հազար ՀՀ դրամով:

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր**Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունները**

Բանկը չի ընդունել որևէ այլ ստանդարտ, մեկնաբանություն կամ փոփոխություն, որը թողարկվել է, սակայն դեռևս ուժի մեջ չի մտել:

Բանկը նաև կիրառել է ստանդարտների որոշ փոփոխություններ, որոնք ուժի մեջ են մտել 2023թ. հունվարի 1-ից, բայց Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ազդեցություն չեն ունեցել:

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումները հաշվառվում են՝ օգտագործելով ձեռքբերման մեթոդը: Ձեռքբերման արժեքը չափվում է որպես ձեռքբերման օրվա դրությամբ փոխանցված հատուցման իրական արժեքի և ձեռքբերվող ընկերության ցանկացած չվերահսկվող բաժնեմասի հանրագումար: Յուրաքանչյուր ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման համար ձեռքբերող կողմը չափում է ձեռքբերված կազմակերպության չվերահսկվող բաժնեմասը, որը բաժնետերերին ներկա պահին էլ տալիս է ընկերության գուտ ակտիվներում համապատասխան բաժնի իրավունք ընկերության լուծարման դեպքում, կա՛մ իրական արժեքով,

(հազար ՀՀ դրամ)

կա՛մ ձեռքբերված ընկերության որոշելի զուտ ակտիվների համապատասխան մասի գումարի չափով:
Չվերահսկվող բաժնեմասի այլ բաղադրիչները գնահատվում են ձեռքբերման պահին իրական արժեքով:
Առաջացած ձեռքբերման ծախսումները ծախսագրվում են:

Եթե Բանկը ձեռք է բերում ձեռնարկատիրական գործունեություն, ապա ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները դասակարգվում են պայմանագրի պայմաններին, տնտեսական բնույթին և ձեռքբերման պահին այլ էական պայմաններին համապատասխան: Սա ներառում է ձեռքբերվող կազմակերպության հիմնական պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքների տարանջատման անհրաժեշտության վերլուծությունը:

Ձեռնարկատիրական գործունեության փուլային ձեռքբերման դեպքում ձեռքբերողը ձեռքբերվող կազմակերպությունում իր նախկինում ունեցած բաժնեմասը պետք է վերաչափի ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ իրական արժեքով և արդյունքում ստացված օգուտը կամ վնասը ճանաչի շահույթում կամ վնասում:

Ցանկացած պայմանական հատուցում, որը պետք է փոխանցվի ձեռքբերողի կողմից, ճանաչվում է ձեռքբերման պահին իրական արժեքով: Ակտիվ կամ պարտավորություն հանդիսացող պայմանական հատուցումների իրական արժեքի ցանկացած հետագա փոփոխություն ճանաչվում է ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն շահույթում կամ վնասում կամ որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների փոփոխություն: Եթե պայմանական հատուցումը դասակարգվում է որպես սեփական կապիտալ, ապա այն չի վերաչափվում՝ մինչև կապիտալում ամբողջական մարումը:

Գուդվիլը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, որը հանդիսանում է փոխանցված հատուցման և ճանաչված չվերահսկվող բաժնեմասի հանրագումարի և ձեռքբերված որոշելի զուտ ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների իրական արժեքների տարբերությունը: Եթե փոխհատուցումը ավելի քիչ է, քան ձեռքբերված դուստր ընկերության զուտ ակտիվների իրական արժեքը, ապա տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Սկզբնական ճանաչումից հետո գուդվիլը չափվում է սկզբնական արժեքով՝ նվազեցնելով արժեզրկումից կուտակված ցանկացած կորստով: Արժեզրկման ստուգման նպատակով ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում ձեռքբերված գուդվիլը, ձեռքբերման ամսաթվից սկսած, պետք է բաշխվի խմբի այն դրամաստեղծ միավորներին, որոնք ակնկալվում է, որ կստանան օգուտներ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումից՝ անկախ այն հանգամանքից, թե արդյոք ձեռքբերվողի այլ ակտիվները կամ պարտավորությունները վերագրված են այդ միավորներին, թե՛ ոչ: Եթե գուդվիլը կազմում է դրամական միջոցներ ստեղծող ստորաբաժանման մաս, և այդ ստորաբաժանման մի մասն օտարվում է, օտարվող մասին վերագրելի գուդվիլը ընդգրկվում է այդ գործունեության հաշվեկշռային արժեքի մեջ օտարումից շահույթ կամ վնասը որոշելիս: Այս պարագայում օտարվող գուդվիլը գնահատվում է օտարվող գործունեության արժեքի և դրամական միջոցներ ստեղծող ստորաբաժանման մնացած մասի արժեքի հարաբերության հիման վրա:

Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող դուստր կազմակերպությունների ձեռքբերումը

Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող դուստր կազմակերպությունների ձեռքբերման հաշվառումն իրականացվում է բաժնեմասերի միավորման մեթոդով:

Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող կողմերի միջև փոխանցված դուստր կազմակերպության ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կազմում հաշվեկշռային արժեքով, որով արտացոլված են դուստր կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվության մեջ՝ փոխանցման ամսաթվի դրությամբ: Նախորդ սեփականատիրոջ կողմից կազմակերպության գնման ժամանակ առաջացած գուդվիլը նույնպես արտացոլվում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում: Չուտ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման տարբերությունը ընդգրկվում է այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում՝ որպես սեփական կապիտալի ճշգրտում:

Տվյալ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, ներառյալ համեմատական տվյալները, կազմվում են այնպես, եթե դուստր կազմակերպությունը ձեռք բերված լիներ խմբի կողմից նախորդ սեփականատիրոջ կողմից սկզբնական ձեռքբերման ամսաթվով:

(հազար ՀՀ դրամ)

Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում

Ասոցիացված են համարվում այն կազմակերպությունները, որոնցում խումբը ունի 20%-ից 50% քվեարկող բաժնեմաս կամ Բանկն ունի էական ազդեցության այլ հնարավորություններ, որը, սակայն, չի նշանակում լիովին վերահսկում: Ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումները հաշվառվում են բաժնեմասնակցության մեթոդով և սկզբնապես ձանաչվում են ձեռքբերման արժեքով՝ ներառյալ գուդվիլը: Հաշվեկշռային արժեքի հետագա փոփոխությունները արտացոլում են միավորմանը հաջորդող Բանկի՝ ասոցիացված կազմակերպության գույտ ակտիվների բաժնեմասի փոփոխությունները: Բանկի՝ ասոցիացված կազմակերպության շահույթի կամ վնասի բաժնեմասը ձանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում, իսկ պահուստներում փոփոխությունները ձանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում: Այնուամենայնիվ, երբ Բանկի՝ ասոցիացված կազմակերպություններում վնասների բաժինը գերազանցում է իր բաժնեմասը ասոցիացված կազմակերպությունում, Բանկը չի ձանաչում հետագա կորուստները, եթե Բանկը չի պարտավորվում հետագա վճարումներ կատարել ասոցիացված կազմակերպությանը կամ ասոցիացված կազմակերպության անունից:

Բանկի և իր ասոցիացված կազմակերպության միջև գործարքներից չիրացված օգուտները բացառվում են մինչև Բանկի՝ ասոցիացված կազմակերպությունում բաժնեմասը. չիրացված վնասները նույնպես բացառվում են, բացառությամբ այն դեպքի, երբ համապատասխան գործարքը վկայում է փոխանցվող ակտիվի արժեզրկման մասին:

Իրական արժեքի չափում

Բանկը իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով պահվող ֆինանսական գործիքները և այնպիսի ոչ ֆինանսական ակտիվները, ինչպիսիք են ներդրումային գույքը, չափում է իրական արժեքով՝ յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Իրական արժեքն այն գինն է, որը չափման ամսաթվի դրությամբ ընթացիկ շուկայական պայմաններում, հիմնական կամ դրա բացակայության դեպքում՝ ամենաբարենպաստ շուկայում կստացվեր շուկայի մասնակիցների միջև՝ սովորական գործարքում ակտիվը վաճառելու կամ կվճարվեր պարտավորությունը փոխանցելու դիմաց: Իրական արժեքով չափումը ենթադրում է, որ ակտիվի վաճառքը կամ պարտավորության փոխանցումը կատարվում է՝

- ▶ այդ ակտիվի կամ պարտավորության հիմնական շուկայում, կամ
- ▶ հիմնական շուկայի բացակայության դեպքում՝ տվյալ ակտիվի կամ պարտավորության համար ամենաբարենպաստ շուկայում:

Բանկը պետք է հասանելիություն ունենա հիմնական կամ ամենաբարենպաստ շուկային: Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափվում է՝ կիրառելով այնպիսի ենթադրություններ, որոնք շուկայի այլ մասնակիցները կօգտագործեին ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը որոշելիս՝ ենթադրելով, որ շուկայի մասնակիցները գործում են իրենց լավագույն տնտեսական շահերից ելնելով: Ոչ ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքի չափումը հաշվի է առնում շուկայի մասնակցի՝ տնտեսական օգուտներ ստեղծելու կարողությունը՝ ակտիվի առավել արդյունավետ և լավագույն օգտագործումից կամ այն շուկայի մեկ այլ մասնակցի վաճառելուց, ով ակտիվը կօգտագործեր առավել արդյունավետ և լավագույն կերպով:

Բանկն օգտագործում է գնահատման մեթոդներ, որոնք տեղի են տվյալ հանգամանքներում, և որոնց համար բավարար տվյալներ կան իրական արժեքը չափելու համար՝ առավելագույնից հասցնելով համապատասխան դիտարկելի ելակետային տվյալների օգտագործումը և նվազագույնից հասցնելով ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալների օգտագործումը: Բոլոր ակտիվներն ու պարտավորությունները, որոնց իրական արժեքը չափվում կամ բացահայտվում է ֆինանսական հաշվետվություններում, դասակարգվում են ըստ ստորև ներկայացված իրական արժեքի հիերարխիայի՝ ելնելով իրական արժեքի չափման համար էական ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալներից

- ▶ 1-ին մակարդակ. համանման ակտիվների կամ պարտավորությունների համար ակտիվ շուկայում գնանշված գներ (չձգրտված),
- ▶ 2-րդ մակարդակ. գնահատման մոդելներ, որոնցում բոլոր նշանակալի ելակետային տվյալներն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն դիտարկելի են շուկայական տվյալներից,
- ▶ 3-րդ մակարդակ. գնահատման մոդելներ, որտեղ իրական արժեքի չափման համար էական նշանակություն ունեցող ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալները շուկայում դիտարկելի չեն:

Այն ակտիվների և պարտավորությունների համար, որոնք պարբերաբար ձանաչվում են ֆինանսական հաշվետվություններում, Բանկը դիտարկում է հիերարխիայի մակարդակների փոփոխության անհրաժեշտությունը՝ նորից վերլուծելով դրանց դասակարգումը (ելնելով իրական արժեքի չափման համար էական ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալներից) յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

*(հազար ՀՀ դրամ)***Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ*****Սկզբնական ճանաչում******Ճանաչման ամսաթիվ***

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների բոլոր կանոնավոր գնումներն ու վաճառքները ճանաչվում են գործարքի ամսաթվով, այսինքն՝ այն ամսաթվով, երբ Բանկը պարտավորվում է գնել ակտիվը կամ պարտավորությունը: Կանոնավոր են համարվում ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների այնպիսի գնումները կամ վաճառքները, որոնք պահանջում են ակտիվի մատակարարում տվյալ շուկայում գործող նորմերով կամ գործարար սովորույթներով սահմանված ժամկետի ընթացքում:

Սկզբնական չափում

Ֆինանսական գործիքների դասակարգումը սկզբնական ճանաչման ժամանակ կախված է պայմանագրային պայմաններից և գործիքների կառավարման բիզնես մոդելից: Ֆինանսական գործիքները սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով և գործարքի ծախսերը նվազեցվում կամ ավելացվում են տվյալ գումարին, բացառությամբ շահույթի կամ վնասի միջոցով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների:

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների չափման տեսակներ

Բանկն իր ֆինանսական ակտիվները դասակարգում է ելնելով ակտիվի կառավարման բիզնես մոդելից և ակտիվի պայմանագրային պայմաններից, չափումն իրականացնելով՝

- ▶ Ամորտիզացված արժեքով,
- ▶ Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով,
- ▶ Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Բանկն իր ածանցյալ և առևտրային պորտֆելը դասակարգում և չափում է իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով: Բանկը կարող է հաշվառել ֆինանսական գործիքներն իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, եթե այդ կերպ վերանում է կամ զգալիորեն նվազեցվում են չափման կամ ճանաչման անհամապատասխանությունները:

Ֆինանսական պարտավորությունները, բացի վարկային պարտավորություններից և ֆինանսական երաշխիքների պայմանագրերից, չափվում են ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, երբ դրանք պահվում են վաճառքի համար, ածանցյալ գործիքներ են կամ կիրառվում է իրական արժեքով հաշվառում:

Պահանջներ բանկերի նկատմամբ, հաճախորդներին տրված վարկեր, ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր

Բանկը չափում է բանկերի նկատմամբ պահանջները, հաճախորդներին տրված վարկերը և այլ ֆինանսական գործիքները ամորտիզացված արժեքով միայն այն դեպքում, եթե միաժամանակ բավարարվում են հետևյալ երկու պայմանները՝

- ▶ Ֆինանսական ակտիվը պահվում է բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է ֆինանսական ակտիվները պահել պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրման նպատակով,
- ▶ Ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական միջոցների հոսքեր, որոնք իրենցից ներկայացնում են միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի դիմաց տոկոսների վճարումներ (SPPI):

Այս պայմանների մանրամասները ներկայացված են ստորև.

Բիզնես մոդելի գնահատում

Բանկն իր բիզնես մոդելը սահմանում է այն մակարդակի վրա, որը լավագույն կերպով արտացոլում է գործունեության նպատակների իրագործման համար ֆինանսական ակտիվների խմբերի կառավարման ուղղությամբ որոշեցրած մեթոդները:

Բանկի բիզնես մոդելը չի գնահատվում առանձին գործիքների հիմունքով, այլ ավելի բարձր՝ համախմբված պորտֆելների մակարդակով, և հիմնվում է այնպիսի դիտարկելի գործոնների վրա, ինչպիսիք են՝

- ▶ Բիզնես մոդելի արդյունավետության և այդ բիզնես մոդելի շրջանակներում պահվող ակտիվների գնահատման և կազմակերպության առանցքային ղեկավար անձնակազմին ներկայացման մեխանիզմները,
- ▶ Բիզնես մոդելի արդյունավետության (և այդ բիզնես մոդելի շրջանակներում պահվող ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը, մասնավորապես, այդ ռիսկերի կառավարման մեխանիզմները,

(հազար ՀՀ դրամ)

- ▶ Բիզնեսի կառավարիչների փոխհատուցման եղանակները (օրինակ՝ փոխհատուցումը հիմնված է կառավարվող ակտիվների իրական արժեքների կամ պայմանագրային դրամական հոսքերի վրա),
- ▶ Վաճառքների ակնկալվող հաճախականությունը, արժեքը և ժամկետները նույնպես հանդիսանում են Բանկի գնահատման կարևոր գործոններ:

Բիզնես մոդելի գնահատման հիմքում ընկած են ողջամիտ ակնկալվող սցենարները՝ առանց հաշվի առնելու «վատագույն» կամ «սթեյսային» սցենարները: Եթե սկզբնական ճանաչումից հետո դրամական միջոցների հոսքերը տեղի են ունենում Բանկի սկզբնական ակնկալիքներից տարբեր կերպով, Բանկը չի փոխում տվյալ բիզնես մոդելում պահվող մնացած ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը, սակայն հետագայի համար հաշվի է առնում այդ տեղեկատվությունը նոր առաջացող կամ նոր ծեռք բերվող ֆինանսական ակտիվները գնահատելիս:

Միայն մայր գումարի և տոկոսի վճարման (SPPI) գնահատումներ

Որպես դասակարգման գործընթացի երկրորդ քայլ, Բանկը գնահատում է ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները՝ պարզելու համար, թե արդյոք նրանք բավարարում են SPPI գնահատման պահանջներին:

Այս գնահատման նպատակով, մայր գումար հասկացությունը սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեք սկզբնական ճանաչման ժամանակ և կարող է փոխվել ֆինանսական ակտիվի կյանքի ընթացքում (օրինակ՝ եթե կան մայր գումարի մարումներ կամ վարձատրության/զեղչի ամորտիզացիա):

Վարկային պայմանագրի մեջ սովորաբար տոկոսի ամենակարևոր տարրերն են՝ փողի ժամանակային արժեքը և վարկային ռիսկը: SPPI գնահատումը իրականացնելու համար Բանկը կիրառում է դատողություն և հաշվի է առնում համապատասխան գործոններ, ինչպիսիք են ֆինանսական ակտիվի արժույթը և տոկոսադրույքի գործողության ժամանակահատվածը:

Համեմատության համար, այն պայմանագրային դրույթները, որոնք առաջացնում են ավելի քան նվազագույն ենթարկվածություն ռիսկերին կամ պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերի տատանողականության, որոնք կապված չեն բազային վարկային պայմանագրի հետ, չեն առաջացնում միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա տոկոսի վճարում հանդիսացող պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր: Այս դեպքերում ֆինանսական ակտիվը պետք է չափվի իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքներ

Բանկը չափում է պարտքային գործիքները իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով, եթե միաժամանակ առկա են հետևյալ երկու պայմանները.

- ▶ Գործիքը պահվում է բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է ինչպես պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրումը, այնպես էլ ֆինանսական ակտիվների վաճառքը,
- ▶ Ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները բավարարում են SPPI ստուգման չափանիշներին:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքները հետագայում չափվում են իրական արժեքով՝ իրական արժեքի փոփոխություններից առաջացող օգուտները և վնասները ճանաչելով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում: Տոկոսային եկամուտը և փոխարժեքային տարբերություններից օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում նույն կերպ, ինչպես ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները: Ապաճանաչման պահին, նախկինում այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված գումարային օգուտները կամ վնասները վերադասակարգվում են որպես շահույթ կամ վնաս:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքների համար ակնկալվող վարկային կորուստները չեն նվազեցնում այդ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքները, որոնք ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում շարունակվում են ներկայացվել իրական արժեքով: Փոխարենը, այն պահուստի չափով գումարը, որը կառաջանար, եթե ակտիվները չափվեին ամորտիզացված արժեքով, ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում՝ որպես կուտակված արժեզրկման գումար, շահույթում կամ վնասում համապատասխան ծախսագրմամբ: Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված կուտակված վնասը ակտիվի ապաճանաչումից հետո տեղափոխվում է շահույթի և վնասի կազմ:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող բաժնային գործիքներ

Սկզբնական ճանաչումից հետո Բանկը երբեմն ընտրում է՝ իր բաժնային ներդրումների մի մասն առանց հետագա վերանայման դասակարգել որպես իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող բաժնային գործիքներ, երբ դրանք համապատասխանում են կապիտալի գործիքի սահմանմանը՝ համաձայն ՀՋՄ 32-ի «Ֆինանսական գործիքներ. Ներկայացում» ստանդարտի, և չեն պահվում առևտրային նպատակով: Նման դասակարգումը որոշվում է առանձին յուրաքանչյուր գործիքի համար:

(հազար ՀՀ դրամ)

Այս բաժնային գործիքներից օգուտները կամ վնասները երբեք չեն վերադասակարգվում շահույթի կամ վնասի կազմ: Շահաբաժինները ձանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ որպես այլ եկամուտ, երբ վճարման իրավունքը հաստատվել է, բացառությամբ, երբ Բանկը օգուտ է ստանում տվյալ մուտքերից՝ գործիքի արժեքի մի մասի վերականգնման միջոցով: Այդ դեպքում նման օգուտները հաշվառվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում: Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող բաժնային գործիքները ենթակա չեն արժեզրկման գնահատման: Այդ գործիքների օտարումից հետո, կուտակված վերագնահատման պահուստը փոխանցվում է չբաշխված շահույթին:

Ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրեր, ակրեդիտիվներ և չօգտագործված վարկային պարտավորություններ

Բանկը թողարկում է ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրեր, ակրեդիտիվներ և վարկավորման չօգտագործված պարտավորվածություններ:

Ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրերը ֆինանսական հաշվետվություններում սկզբնապես ձանաչվում են իրական արժեքով, որը ստացված վարձատրությունն է: Սկզբնական ձանաչումից հետո ամեն երաշխիքի համար Բանկի պարտավորությունը չափվում է հետևյալ գումարների առավելագույնի չափով. սկզբնական ձանաչված արժեքի և ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ձանաչված կուտակված ամորտիզացիայի տարբերության և ակնկալվող վարկային կորուստների պահուստի:

Վարկավորման չօգտագործված պարտավորությունները և ակրեդիտիվները պարտավորվածություններ են, որի շրջանակներում պարտավորվածության տևողության ընթացքում Բանկը հաճախորդին պետք է տրամադրի վարկ նախապես սահմանված պայմաններով: Ինչպես ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրերի դեպքում, այդ պայմանագրերը ընդգրկված են ակնկալվող վարկային կորուստների պահանջների մեջ:

Բանկը երբեմն թողարկում է վարկավորման չօգտագործված պարտավորվածություններ շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով: Այդ պարտավորությունները սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով, իսկ հետագայում չափվում են ակնկալվող վարկային կորուստների պահուստի և սկզբնական ձանաչված արժեքի առավելագույնի չափով, անհրաժեշտության դեպքում հանելով ձանաչված կուտակված եկամտի գումարը:

Կատարողական երաշխիքի պայմանագրեր

Կատարողական երաշխիքները պայմանագրեր են, որոնք տրամադրում են փոխհատուցում, երբ մյուս կողմը չի կատարում պայմանագրային պարտավորությունը: Կատարողական երաշխիքի պայմանագրերը վարկային ռիսկ չեն փոխանցում: Համաձայն կատարողական երաշխիքի պայմանագրի ռիսկը, դա հավանականությունն է, որ մյուս կողմը չի կատարի պայմանագրային պարտավորությունը: Հետևաբար, կատարողական երաշխիքի պայմանագրերը չեն համարվում ֆինանսական գործիքներ և այդպիսով՝ չեն ընդգրկվում ՖՀՄ 9-ի շրջանակներում:

Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորությունների վերադասակարգում

Բանկն սկզբնական ձանաչումից հետո չի վերադասակարգում իր ֆինանսական ակտիվները, չհաշված բացառիկ դեպքերը, երբ Բանկը փոխում է ֆինանսական ակտիվների կառավարման բիզնես մոդելը: Ֆինանսական պարտավորությունները երբեք չեն վերադասակարգվում: 2023թ.-ի ընթացքում Բանկը չի վերադասակարգել իր ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են կանխիկ թղթադրամները և մետաղադրամները, ՀՀ ԿԲ-ում պահվող միջոցները (բացառությամբ պարտադիր պահուստների), ինչպես նաև ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ մինչև 90 օր մարման ժամկետ ունեցող և պայմանագրային պարտավորություններով չծանրաբեռնված միջոցները:

Թանկարժեք մետաղներ

Ոսկին և այլ թանկարժեք մետաղները արտացոլվում են ՀՀ ԿԲ գնման գներով, որոնք մոտավորապես համապատասխանում են իրական արժեքին: Լոնդոնի մետաղների բորսայի գնանշումների նկատմամբ գեղջմամբ: Թանկարժեք մետաղների հետ գործառնությունների ժամանակ ՀՀ ԿԲ գների փոփոխությունները հաշվառվում են որպես թանկարժեք մետաղների գործառնություններից գնային տարբերություններ այլ եկամուտների կազմում:

Հետգնման ու հակադարձ հետգնման պայմանագրեր և արժեթղթերի գծով փոխառության գործառնություններ

Հետգնման պայմանով արժեթղթերի վաճառքի գործառնությունները («ռեպո») դիտարկվում են որպես ապահովված ֆինանսավորման գործառնություններ: Հետգնման պայմանով վաճառված արժեթղթերը շարունակվում են հաշվառվել հաշվեկշռում, և այն դեպքում, երբ գնորդն ունի նշված արժեթղթերի վաճառքի կամ գրավադրման պայմանագրային իրավունք կամ համաձայնություն, դրանք վերադասակարգվում են որպես «Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր» և ներկայացվում որպես առանձին հաշվեկշռային

(հազար ՀՀ դրամ)

հոդված: Համապատասխան պարտավորությունն արտացոլվում է բանկերի կամ հաճախորդների միջոցների կազմում: Հետագայի վաճառքի պայմանագրով արժեթղթերի ձեռքբերումը (հակադարձ ռեպո) արտացոլվում է բանկերի նկատմամբ պահանջների կամ հաճախորդներին տրված վարկերի կազմում՝ կախված իրավիճակից: Վաճառքի գնի և ձեռք բերման գնի միջև տարբերությունը դիտարկվում է որպես տոկոսային եկամուտ և հաշվեգրվում ռեպո պայմանագրի ժամկետի ընթացքում՝ արդյունավետ եկամտաբերության մեթոդով:

Արժեթղթերը, որոնք փոխառության են տրվել գործընկերներին, շարունակվում են հաշվառվել ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: Փոխառությամբ ներգրավված արժեթղթերն արտացոլվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում միայն երրորդ անձանց վաճառքի դեպքում: Այս դեպքում առքուվաճառքի գործարքները հաշվառվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ եկամուտների կազմում՝ հանած առևտրային արժեթղթերի հետ կապված գործառնությունների ծախսերը: Այդպիսի արժեթղթերի վերադարձի պարտավորությունը արտացոլվում է առևտրային գործառնությունների գծով պարտավորություններում՝ իրական արժեքով:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Բանկը բնականոն գործունեության ընթացքում արժույթային և կապիտալի շուկաներում օգտագործում է տարատեսակ ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ, ներառյալ՝ ֆորվարդները, ֆյուչերսները, սվոպերը և օպցիոնները: Այդ ֆինանսական գործիքները նախատեսված են առևտրի համար և սկզբնապես ձանաչվում են իրական արժեքով: Իրական արժեքը որոշվում է շուկայական գնանշման հիման վրա կամ գնորոշման մոդելներով, որոնք հիմնված են բազիսային գործիքների ընթացիկ շուկայական և պայմանագրային արժեքների և այլ գործոնների վրա: Դրական իրական արժեքով ածանցյալ ֆինանսական գործիքները արտացոլվում են ակտիվների կազմում, իսկ բացասական արժեք ունեցողները՝ պարտավորությունների կազմում: Նշված գործառնություններից ստացված արդյունքները հաշվառվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ որպես առևտրական նպատակով պահվող ակտիվներից կամ արտարժույթային գործառնություններից զուտ շահույթ կամ վնաս՝ կախված ածանցյալ գործիքների բնույթից:

Պարունակվող ածանցյալ գործիքը հիբրիդային գործիքի բաղադրիչ է, որը ներառում է նաև ոչ ածանցյալ մայր-պայմանագիր, որի արդյունքում համակցված գործիքի դրամական հոսքերի մի մասը տատանվում է առանձին ածանցյալ գործիքի նման: Պարունակվող ածանցյալ գործիքը առաջացնում է փոփոխություններ որոշ կամ բոլոր դրամական միջոցների հոսքերում, որոնք հակառակ դեպքում պահանջվում էին պայմանագրով, կախված սահմանված տոկոսադրույթից, ֆինանսական գործիքի գնից, ապրանքի գնից, արտարժույթի փոխարժեքից, գների ինդեքսից կամ դրույթից, վարկանշից կամ վարկային ինդեքսից, այլ փոփոխականից, պայմանով, որ ոչ ֆինանսական փոփոխականի դեպքում այն հատուկ չէ պայմանագրի կողմի համար:

Ֆինանսական գործիքին կցված, բայց այդ գործիքից անկախ փոխանցվող ածանցյալ գործիքը, կամ գործիքը, որի պայմանագրային կողմը տարբերվում է այդ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմից, չի հանդիսանում պարունակվող ածանցյալ գործիք, այլ առանձին ածանցյալ գործիք է:

Պարտավորություններում կամ ոչ ֆինանսական մայր պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքները դիտարկվում են որպես առանձին ածանցյալ գործիքներ և հաշվառվում են իրական արժեքով, եթե համապատասխանում են ածանցյալ գործիքի վերոնշյալ սահմանմանը, նրանց տնտեսական հատկանիշները և ռիսկերը սերտորեն կապված չեն մայր պայմանագրի հետ, և մայր պայմանագիրը չի համարվում առևտրային նպատակներով կնքված կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով հաշվառվող: Պարունակվող ածանցյալ գործիքները հաշվառվում են առևտրային պորտֆելում իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են բիզնես մոդելի և SPPI-ի գնահատումների հիման վրա:

Մուրհակներ

Գնված մուրհակները ներառվում են առևտրական նպատակով պահվող արժեթղթերում, պահանջներ բանկերի նկատմամբ կամ հաճախորդներին տրված վարկեր հոդվածներում՝ կախված ձեռք բերման նպատակից և պայմաններից, և հաշվառվում են հաշվետվությունում ակտիվների համապատասխան դասերի նկատմամբ կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության սկզբունքների հիման վրա:

Փոխառու միջոցներ

Թողարկված ֆինանսական գործիքները կամ դրանց բաղկացուցիչները դասակարգվում են որպես պարտավորություններ, եթե պայմանագրային համաձայնության արդյունքում Բանկն ունի պարտավորություն փոխանցելու դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվներ, կամ այլ կերպ կատարելու պարտավորությունները, բացի հաստատուն գումարով դրամական միջոցների կամ այլ ֆինանսական ակտիվների՝ սեփական բաժնեմասային գործիքների հաստատուն քանակով փոխարինելը: Նման գործիքները իրենց մեջ ներառում են ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ պարտավորությունները, բանկերի միջոցները, հաճախորդների հաշիվները, թողարկված պարտատոմսերը, այլ փոխառու միջոցները և ստորադաս փոխառու միջոցները: Սկզբնական ձանաչումից հետո փոխառու միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդի կիրառման միջոցով: Պարտավորության ապաձանաչման դեպքում, ինչպես նաև ամորտիզացիայի ընթացքում, եկամուտներն ու ծախսերը ձանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

(հազար ՀՀ դրամ)

Եթե Բանկը գնում է սեփական պարտավորությունները, դրանք հանվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունից և պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վճարված փոխհատուցման տարբերությունը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Ֆինանսական վարձակալություն

i. Բանկը՝ որպես վարձակալ

Բանկը կիրառել է ճանաչման և չափման միասնական մոտեցում բոլոր վարձակալությունների համար, բացառությամբ կարճաժամկետ վարձակալությունների և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալությունների: Բանկը ճանաչում է վարձակալության գծով պարտավորություններ՝ վարձակալության գծով վճարումներ կատարելու համար և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ, որոնք ներկայացնում են պայմանագրի հիմքում ընկած ակտիվները օգտագործելու իրավունքը:

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

Բանկը ճանաչում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ (այն ամսաթիվը, երբ հիմքում ընկած ակտիվը հասանելի կդառնա վարձակալի կողմից օգտագործման համար): Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կուտակված կորուստները, և ճշգրտված վարձակալության գծով պարտավորության ցանկացած վերաչափմամբ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների սկզբնական արժեքը ներառում է ճանաչված վարձակալության գծով պարտավորությունների գումարը, սկզբնավորման ցանկացած ուղղակի ծախսումներ, վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ կատարված վարձավճարները՝ հանած ստացված ցանկացած վարձակալության խրախուսումներ: Բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Բանկը խելամտորեն համոզված է, որ ձեռք կբերի վարձակալված ակտիվի նկատմամբ սեփականության իրավունքը պայմանագրի ավարտին, օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկում է գծային հիմունքով վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի օգտակար ծառայության ավարտի ամսաթվից և վարձակալության ժամկետի ավարտի ամսաթվից ամենավաղը: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները ենթակա են արժեզրկման գնահատման:

Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ Բանկը ճանաչում է վարձակալության գծով պարտավորությունը վարձակալության ժամկետի ընթացքում վճարման ենթակա վարձավճարների ներկա արժեքով: Վարձավճարները պարունակում են հաստատուն վճարումները (ներառյալ՝ ըստ էության հաստատուն վճարումներ)՝ հանած վարձակալության ցանկացած ստացվելիք խրախուսումը, վարձակալության փոփոխում վճարումներ, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, գումարները, որոնք սպասվում է, որ կվճարվեն վարձակալի կողմից՝ մնացորդային արժեքի երաշխիքի ներքո: Վարձավճարները ներառում են նաև գնման օպցիոնի իրագործման գին, երբ Բանկը խելամտորեն համոզված է, որ կիրառործի այդ օպցիոնը, և վարձակալությունը դադարեցնելու հետ կապված տուգանքների վճարումներ, եթե վարձակալության ժամկետն արտացոլում է Բանկի՝ վարձակալությունը դադարեցնելու օպցիոնի իրագործումը: Փոփոխում վարձավճարները, որոնք կախված չեն ինդեքսից կամ դրույքից, ճանաչվում են որպես ծախս այն ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում տեղի է ունենում այդ վճարումների հանգեցնող դեպքը կամ իրավիճակը:

Վարձավճարների ներկա արժեքը հաշվելիս Բանկն օգտագործում է սկզբնական կիրառման ամսաթվին լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը, եթե վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքը հնարավոր չէ հեշտությամբ որոշել: Մեկնարկի ամսաթվից հետո վարձակալության գծով պարտավորության գումարը ավելացվում է՝ վարձակալության գծով պարտավորության տոկոսը արտացոլելու համար, և նվազեցվում է՝ կատարված վարձավճարները արտացոլելու համար: Ավելին, վարձակալության գծով պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը վերաչափվում է, եթե տեղի են ունենում վերափոխումներ, վարձակալության ժամկետի փոփոխություն, ըստ էության հաստատուն վարձավճարների փոփոխություն կամ հիմքում ընկած ակտիվի գնման օպցիոնի գնահատումներում փոփոխություն:

Կարճաժամկետ վարձակալություններ և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալություններ

Բանկը կիրառում է կարճաժամկետ վարձակալությունների ճանաչման բացառությունը կարճաժամկետ վարձակալությունների համար (այն վարձակալությունները, որոնք վարձակալության ժամկետը մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ 12 ամիս է կամ դրանից պակաս, և չեն պարունակում գնման օպցիոն): Բանկը կիրառում է նաև փոքրարժեք ակտիվների վարձակալության ճանաչման բացառությունը այն ակտիվների վրա, որոնք համարվում են փոքրարժեք (2,500 հազ. ՀՀ դրամը չգերազանցող): Կարճաժամկետ վարձակալությունների և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալությունների գծով վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս՝ գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում:

ii. Գործառնական – Բանկը՝ որպես վարձատու

Վարձակալությունները, երբ Բանկը չի փոխանցում հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության հետ կապված

(հազար ՀՀ դրամ)

նշանակալի բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, դասակարգվում են որպես գործառնական վարձակալություն: Վարձակալական եկամուտը ձանաչվում է գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում է այլ եկամտի կազմում համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում, քանի որ գործառնական բնույթի է: Գործառնական վարձակալության բանակցությունների և պայմանավորվածությունների գծով կրած սկզբնավորման ուղղակի ծախսումները ավելացվում են տրամադրված ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին և ձանաչվում են որպես ծախս վարձակալության ժամկետի ընթացքում նույն հիմունքով, որը կիրառվում է վարձակալական եկամուտը ձանաչելիս: Պայմանական վարձավճարները ձանաչվում են որպես եկամուտ այն ժամանակահատվածի ընթացքում, որում դրանք ստացվում են:

iii. Ֆինանսական – Բանկը որպես վարձատու:

Ֆինանսական վարձակալության ժամկետի մեկնարկի պահից Բանկը ձանաչում է ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ՝ վարձակալությունում զուտ ներդրումներին հավասար գումարով:

Ֆինանսական եկամտի ձանաչումը հիմնված է այնպիսի գրաֆիկի վրա, որն ապահովում է հատուցման հաստատուն պարբերական դրույք ֆինանսական վարձակալության շրջանակներում վարձատուի զուտ ներդրումների նկատմամբ: Սկզբնական ուղղակի ծախսումները ներառվում են ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների սկզբնական գնահատման մեջ:

Ֆինանսական գործիքների հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները հաշվանցվում են պարտավորություններով և ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլվում են զուտ մնացորդով, եթե գոյություն ունի ձանաչված գումարները հաշվանցելու իրավական հիմք և գոյություն ունի դրանք զուտ հիմքով մարելու կամ միաժամանակ ակտիվները իրացնելու և պարտավորությունները մարելու մտադրություն: Հաշվանցում կատարելու իրավունքը չպետք է պայմանավորված լինի ապագա ժամանակաշրջանի դեպքերով և պետք է ունենա իրավական ուժ բոլոր ստորև ներկայացված դեպքերում՝

- ▶ բնականոն գործունեության ընթացքում,
- ▶ պարտականությունների չկատարման դեպքում,
- ▶ կազմակերպության կամ դրա որևէ գործընկերոջ վճարունակ չլինելու կամ լուծարման ժամանակ:

Սույն պայմանները, որպես կանոն, չեն տարածվում հաշվանցման գլխավոր համաձայնությունների վրա, և համապատասխան ակտիվներն ու պարտավորությունները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլվում են համախառն արժեքով:

Վերակազմակերպված վարկեր

Հնարավորության դեպքում Բանկը ձգտում է վերակազմակերպել վարկերը, այլ ոչ թե բռնագանձել գրավադրված գույքը: Պա կարող է լինել վճարումների ժամկետները երկարաձգելու կամ նոր պայմաններով վարկային պայմանագրի կնքման միջոցով:

Բանկը ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, ինչպիսին է հաճախորդին տրված վարկը, երբ պայմանները այն աստիճան են վերանայվել, որ այն դարձել է հիմնովին նոր վարկ, և տարբերությունը ձանաչվում է որպես ապաճանաչումից օգուտ կամ վնաս այն չափով, որքանով արժեզրկումից կորուստը դեռ չի ձանաչվել: Նոր ձանաչված վարկերը ակնկալվող վարկային կորուստների չափման նպատակով դասակարգվում են 1-ին փուլում, քանի դեռ նոր վարկը չի համարվում ձեռք բերված կամ ստեղծված արժեզրկված (POCI): Երբ Բանկը գնահատում է՝ արդյոք պետք է ապաճանաչել հաճախորդին տրված վարկը թե ոչ, հաշվի է առնում հետևյալ գործոնները՝

- ▶ վարկի արժույթի փոփոխությունը,
- ▶ գործընկերոջ փոփոխությունը,
- ▶ եթե փոփոխությունը այնպիսին է, որ գործիքը այլևս չի համապատասխանի SPPI չափանիշին:

Եթե փոփոխությունը չի հանգեցնում զգալիորեն տարբերվող դրամական հոսքերի, փոփոխությունը չի բերում ապաճանաչման: Հիմք ընդունելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական հոսքերի փոփոխությունը, Բանկը հաշվառում է փոփոխությունից օգուտը կամ վնասը՝ ներկայացնելով այն ֆինանսական արդյունքների մասին ֆինանսական հաշվետվությունում որպես տոկոսային եկամուտ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքով, այն չափով, որքանով արժեզրկումից վնասը դեռ չի հաշվառվել:

Այն փոփոխությունների համար, որոնք չեն հանգեցնում ապաճանաչման, Բանկը նաև վերագնահատում է, թե արդյոք եղել է վարկային ռիսկի զգալի աճ, կամ արդյոք ակտիվները պետք է դասակարգվեն որպես արժեզրկված: Երբ փոփոխության արդյունքում ակտիվը դասակարգվում է որպես վարկային առումով արժեզրկված, այն պետք է մնա 3-րդ մակարդակում՝ նվազագույնը վեցամսյա փորձաշրջանով: Վերակազմակերպված վարկը 3-րդ մակարդակից վերադասակարգելու համար պետք է կատարված լինեն մայր գումարի կամ տոկոսների որոշ մասի պարբերական վճարումներ առնվազն փորձաշրջանի տևողության կեսի ընթացքում՝ փոփոխված վճարման

(հազար ՀՀ դրամ)

Ժամանակացույցի համաձայն:

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ապաճանաչում**Ֆինանսական ակտիվներ**

Ֆինանսական ակտիվը (կամ, երբ կիրառելի է, ֆինանսական ակտիվի մի մասը, կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ

- ▶ ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքի ժամկետն ավարտված է,
- ▶ Բանկը փոխանցում է ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը կամ պահպանում է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամբողջությամբ և առանց էական ուշացման փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրով, ինչպես նաև,
- ▶ Բանկը (ա) փոխանցել է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) չի փոխանցել և չի պահպանել ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, սակայն փոխանցել է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողության իրավունքը:

Այն դեպքում, երբ Բանկը փոխանցել է ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, ոչ փոխանցել և ոչ էլ պահպանում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, և չի փոխանցել ակտիվի նկատմամբ վերահսկողության իրավունքը, ակտիվը ճանաչվում է այնքանով, որքանով Բանկը շարունակում է մասնակցություն ունենալ տվյալ ակտիվում: Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի նկատմամբ երաշխիքի ձև, այդպիսի մասնակցությունը չափվում է հետևյալ երկու

մեծություններից նվազագույնով՝ ակտիվի սկզբնական հաշվեկշռային արժեք և փոխհատուցման առավելագույն գումար, որը կարող է պահանջվել Բանկից:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի գծով թողարկված/կամ գնված օպցիոնի ձև (ներառյալ՝ դրամական միջոցներով մարվող օպցիոններ կամ նմանատիպ գործիքներ), Բանկի մասնակցության չափը որոշվում է այն գումարի չափով, որով Բանկը կարող է հետ գնել փոխանցված ակտիվը, բացառությամբ իրական արժեքով գնահատված ակտիվի գծով վաճառված օպցիոնի (ներառյալ՝ դրամական միջոցներով մարվող օպցիոններ կամ նմանատիպ գործիքներ), երբ շարունակվող մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնով՝ փոխանցված ակտիվի իրական արժեք և օպցիոնի իրագործման գին:

Արժեթղթավորում

Գործառնական գործունեության շրջանակում Բանկը արժեթղթավորում է իր ֆինանսական ակտիվները՝ հիմնականում այդ ակտիվները վաճառելով հատուկ նշանակության կազմակերպությունների, որոնք արժեթղթեր են տրամադրում իրենց ներդրողներին: Փոխանցված ակտիվները կարող են ենթակա լինել ապաճանաչման ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն: Արժեթղթերով ապահովված ֆինանսական ակտիվներում մասնակցությունը կարող է պահվել Բանկի կողմից, և այն սկզբնապես դասակարգվում է որպես վարկեր և դեբիտորական պարտքեր: Արժեթղթավորման գծով օգուտները կամ վնասները գնահատվում են ապաճանաչված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և պահպանվող մասնակցության հիման վրա՝ հիմք ընդունելով փոխանցման ամսաթվի դրությամբ դրանց իրական արժեքների հարաբերակցությունը:

Դուրսգրում

Ֆինանսական ակտիվները մասամբ կամ ամբողջությամբ դուրս են գրվում միայն այն ժամանակ, երբ Բանկը դադարեցրել է վերականգնումը՝ կապված գրավի իրացման կամ դրա բռնագանձման ցածր հավանականությամբ: Եթե դուրս գրվող գումարը գերազանցում է կուտակված կորուստների պահուստը, տարբերությունը նախ ավելացվում է պահուստին, որը այնուհետև կիրառվում է համախառն հաշվեկշռային արժեքի հանդեպ: Բոլոր հետագա վերականգնումները հաշվանցվում են վարկային կորուստներից ծախսերի հետ: Դուրսգրումը հանդիսանում է ապաճանաչման դեպք:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ մարվում, չեղյալ է համարվում կամ լրանում է դրա գործողության ժամկետը:

Եթե նույն վարկատուի հանդեպ ունեցած ֆինանսական պարտավորությունը փոխարինվում է այլ ֆինանսական պարտավորությամբ, որի պայմաններն էականորեն փոփոխված են նախորդի համեմատ, նման փոխարինումը կամ փոփոխությունը դիտվում է որպես սկզբնական պարտավորության ապաճանաչում և նոր պարտավորության ձևաչափում, իսկ համապատասխան հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը արտացոլվում է շահույթում կամ վնասում:

(հազար ՀՀ դրամ)

Հարկում

Շահութահարկի գծով ընթացիկ ծախսը հաշվարկվում է ՀՀ օրենսդրության համաձայն:

Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվարկվում են ժամանակավոր տարբերությունների վրա պարտավորությունների մեթոդով: Հետաձգված շահութահարկը հաշվարկվում է բոլոր ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ձևաչափված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տարբերություններն առաջացել են կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններից առաջացող գույքի կամ ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ձանաչման ժամանակ, և որն առաջացման պահին չի ազդում ո՛չ հաշվապահական, ո՛չ էլ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվը ձանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի նկատմամբ կարող են կիրառվել նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույթաչափով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույթաչափերի վրա:

Հետաձգված շահութահարկը հաշվարկվում է այն ժամանակավոր տարբերությունների գծով, որոնք առաջանում են դուստր և ասոցիացված կազմակերպություններում կատարված ներդրումներից, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ժամանակավոր տարբերությունների իրացման ժամկետները ենթակա են կառավարման, և հավանական է, որ դրանք տեսանելի ապագայում չեն իրացվի:

ՀՀ-ում գործում են նաև այլ գործառնական հարկեր, որոնք վերաբերում են Բանկի գործունեությանը: Այդ հարկերը ներառված են այլ գործառնական ծախսերում:

Հիմնական միջոցներ

Սկզբնական ձանաչման ժամանակ հիմնական միջոցները արտացոլվում են սկզբնական արժեքով առանց ամենօրյա սպասարկման ծախսերի՝ հանած կուտակված մաշվածությունն ու արժեզրկումից կուտակված վնասները: Այդ գումարը ներառում է սարքավորման փոխարինման ժամանակ կատարված ծախսերը, եթե դրանք բավարարում են ձանաչման չափանիշներին:

Հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է արժեզրկման տեսանկյունից այն դեպքում, երբ առաջանում են դեպքերի կամ իրավիճակների այնպիսի փոփոխություններ, որոնք վկայում են, որ այդպիսի ակտիվների արժեքը, հնարավոր է, որ չի փոխհատուցվի:

Փաստացի արժեքով սկզբնական ձանաչումից հետո շենքերն արտացոլվում են վերագնահատված արժեքով, որն իրենից ներկայացնում է իրական արժեքը վերագնահատման ամսաթվի դրությամբ՝ հանած համապատասխան կուտակված մաշվածությունն ու արժեզրկումից կուտակված վնասները: Վերագնահատումն իրականացվում է բավարար պարբերականությամբ, որպեսզի վերագնահատված ակտիվի իրական արժեքը էականորեն չտարբերվի դրա հաշվեկշռային արժեքից:

Վերագնահատման ամսաթվի դրությամբ կուտակված մաշվածությունը բացառվում է՝ միաժամանակ նվազեցվելով ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքից, և ստացված գումարը վերահաշվարկվում է՝ հաշվի առնելով ակտիվի վերագնահատված գումարը: Վերագնահատման արժեքի աճը արտացոլվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների կազմում, եթե այն տվյալ ակտիվի արժեքի նախորդ նվազման վերականգնում չէ, որը նախկինում արտացոլվել էր ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Այս դեպքում ակտիվի արժեքի աճը վերագրվում է ֆինանսական արդյունքներին: Վերագնահատումից արժեքի նվազումը արտացոլվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ նախկինում հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստում արտացոլված նույն ակտիվի գծով արժեքի աճի հաշվին այդպիսի նվազեցման անմիջական հաշվանցմանը:

Հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստի տարեկան փոխանցումը չբաշխված շահույթ իրականացվում է ակտիվի վերագնահատված հաշվեկշռային արժեքի մաշվածության և ակտիվի սկզբնական արժեքի մաշվածության գումարների տարբերության հաշվին: Ակտիվի օտարման դեպքում վերագնահատման պահուստում ներառված գումարը փոխանցվում է չբաշխված շահույթ:

Ակտիվի մաշվածության հաշվարկումը սկսվում է կատարվել այն ժամանակ, երբ այն օգտագործման համար մատչելի է դառնում: Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով՝ ակտիվների ներքոնշյալ օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետների ընթացքում:

(հազար ՀՀ դրամ)

	<i>Տարի</i>
Շենքեր և կառուցվածքներ	50
Կահույք և պարագաներ	8
Սերվերային սարքավորումներ, էմբուսներ, բանկոմատներ և արժույթի փոխարկման մեքենաներ	10
Համակարգչային և գրասենյակային տեխնիկա	5
Փոխադրամիջոցներ	10

Ակտիվի մնացորդային արժեքները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մաշվածության հաշվարկման մեթոդները վերանայվում և, եթե անհրաժեշտ է, փոփոխվում են յուրաքանչյուր հաշվետու տարվա վերջում:

Վերանորոգումների և արդիականացման հետ կապված ծախսումները ծախսագրվում են կատարման ժամանակ և ներառվում են այլ գործառնական ծախսերի կազմում բացառությամբ, եթե դրանք որակավորվում են որպես կապիտալացվող:

Գուդվիլ

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում ձեռքբերված գուդվիլը սկզբնապես ճանաչվում է որպես փոխանցված հատուցման և ձեռքբերված որոշելի զուտ ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների տարբերություն: Դուստր ընկերությունների ձեռքբերման ժամանակ առաջացող գուդվիլը ճանաչվում է գուդվիլի և ոչ նյութական ակտիվների կազմում: Ասոցիացված կազմակերպությունների ձեռքբերման ժամանակ առաջացող գուդվիլը արտացոլվում է ասոցիացված կազմակերպություններում կատարված ներդրումների կազմում: Սկզբնական ճանաչումից հետո գուդվիլը հաշվառվում է սկզբնական արժեքով՝ հանած արժեզրկումից կորուստները:

Գուդվիլը գնահատվում է արժեզրկման տեսանկյունից յուրաքանչյուր տարի կամ ավելի հաճախ, եթե ինչ-որ իրադարձություններ կամ հանգամանքների փոփոխություններ վկայում են հաշվեկշռային արժեքի արժեզրկման մասին:

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում ձեռքբերված գուդվիլը, արժեզրկման տեսանկյունից գնահատելու նպատակով, ձեռքբերման ամսաթվից սկսած բաշխվում է Բանկի դրամաստեղծ միավորների կամ դրամաստեղծ միավորների խմբերի միջև, որոնք ակնկալվում է, որ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում կստանան օգուտներ՝ անկախ այն բանից, թե ձեռքբերված կազմակերպության այլ ակտիվներն ու պարտականությունները վերագրվում են այդ դրամաստեղծ միավորների կամ դրամաստեղծ միավորների խմբերին, թե՛ ոչ: Յուրաքանչյուր դրամաստեղծ միավոր կամ դրամաստեղծ միավորների խումբ, որին վերաբերում է գուդվիլը, պետք է.

- ▶ իրենից ներկայացնի ներքին կառավարման նպատակով գուդվիլի վերլուծության տեսանկյունից Բանկի կազմում առավել ցածր մակարդակի վարչական միավոր,
- ▶ մինչև միավորումը չգերազանցի գործառնական սեզմենտը՝ համաձայն ՖՀՄՍ 8 «Գործառնական սեզմենտներ» ստանդարտի սահմանման:

Գուդվիլի արժեզրկումը գնահատվում է դրամաստեղծ միավորի (կամ դրամաստեղծ միավորների խմբի) փոխհատուցվող արժեքի հիման վրա: Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են, եթե դրամաստեղծ միավորի (կամ դրամաստեղծ միավորների խմբի) հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է դրա փոխհատուցվող արժեքը: Գուդվիլի արժեզրկումից կորուստները հետագայում չեն հակադարձվում:

Այլ ոչ նյութական ակտիվներ

Այլ ոչ նյութական ակտիվները ներառում են համակարգչային ծրագրերն ու լիցենզիաները:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ձեռքբերման արժեքով:

Ձեռնարկատիրական միավորման արդյունքում ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվների արժեքը ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ դրանց իրական արժեքն է: Սկզբնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կուտակված վնասները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները ամորտիզացվում են գծային մեթոդով օգտակար ծառայության ընթացքում, որը կազմում է 10 տարի, և գնահատվում են արժեզրկման տեսանկյունից, երբ առկա են արժեզրկման հայտանիշեր: Անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետով ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիայի հաշվարկման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են, նվազագույնը, յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Վաճառքի համար պահվող ակտիվներ

Բանկը դասակարգում է ոչ ընթացիկ ակտիվը (կամ օտարման խումբը) որպես վաճառքի համար պահվող, եթե դրա

(հազար ՀՀ դրամ)

հաշվեկշռային արժեքը փոխհատուցվելու է հիմնականում վաճառքի գործարքի, այլ ոչ թե շարունակական օգտագործման միջոցով: Դրա համար ակտիվը (կամ օտարման խումբը) պետք է իր ներկա վիճակում պատրաստ լինի անմիջապես վաճառքի համար՝ միայն այդպիսի ակտիվների (կամ օտարման խմբերի) վաճառքների համար բնորոշ և ընդունված պայմաններով, իսկ դրա վաճառքը պետք է լինի բարձր հավանական:

Որպեսզի վաճառքը ունենա բարձր հավանականություն, Բանկի ղեկավարությունը պետք է հստակորեն նպատակադրված լինի պլանավորել վաճառել ոչ ընթացիկ ակտիվը (կամ օտարման խումբը) և պետք է ձեռնարկի գնորդ գտնելու և վաճառքի պլանը կատարելու ակտիվ ծրագիր: Ավելին, ակտիվը (կամ օտարման խումբը) իր ընթացիկ իրական արժեքի համեմատ ողջամիտ գնով պետք է ակտիվորեն առաջարկվի շուկայում վաճառքի համար, բացի այդ պետք է ակնկալվի, որ դասակարգման ամսաթվից հետո մեկ տարվա ընթացքում վաճառքը կհամարվի ավարտված:

Բանկը վաճառքի համար պահվող ակտիվը (կամ օտարման խումբը) չափում է հաշվեկշռային արժեքից և վաճառքի համար անհրաժեշտ ծախսումներով նվազեցված իրական արժեքից նվազագույնով: Բանկը ճանաչում է արժեզրկումից վնասներ՝ ակտիվի (կամ օտարման խմբի) արժեքի սկզբնական կամ հետագա՝ մինչև վաճառքի համար անհրաժեշտ ծախսումներով նվազեցված իրական արժեքը դուրսգրումների միջոցով, եթե իրադարձությունները կամ պայմանների փոփոխությունները վկայում են, որ դրանց հաշվեկշռային արժեքը կարող է արժեզրկված լինել:

Գնահատված պարտավորություններ

Պարտավորությունները ճանաչվում են, եթե Բանկը [խումբը] ունի, որպես անցյալ իրադարձության հետևանք, իրավական կամ կառուցողական պարտավորություն, որի մարումը, հավանաբար, կպահանջի ապագա տնտեսական օգուտներ մարմնավորող ռեսուրսների արտահոսք, և որը կարող է գնահատվել հուսալիության ողջամիտ աստիճանով:

Պաշարներ

Պաշարները չափվում են ինքնարժեքից և իրացման գույք արժեքից նվազագույնով: Պաշարների արժեքը որոշվում է առաջին մուտք առաջին ելք սկզբունքի հիման վրա և իր մեջ ներառում է պաշարների ձեռքբերման և ներկա գտնվելու վայր և վիճակին բերելու հետ կապված ծախսումները:

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Բանկն ունի գործող իրավական կամ կառուցողական պարտավորություն, որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք, և պարտավորության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Կանոնադրական կապիտալ

Կանոնադրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը և չմարվող արտոնյալ բաժնետոմսերը, որոնք դիսկրեցիոն շահաբաժինների իրավունք են տալիս, դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը վերաբերող ուղղակի ծախսերը, բացառությամբ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման դեպքերի, արտացոլվում են սեփական կապիտալում՝ որպես թողարկման գծով մուտքերից նվազեցում: Երբ թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, տարբերությունը հաշվառվում է որպես էմիսիոն եկամուտ:

Շահաբաժիններ

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ շահաբաժինները նվազեցվում են սեփական կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն միայն այն դեպքում, երբ դրանք հայտարարվել են մինչև հաշվետու ամսաթիվը ներառյալ: Մինչև հաշվետու ամսաթիվը առաջարկված կամ հաշվետու ամսաթվից հետո մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթիվը առաջարկված կամ հայտարարված շահաբաժինները բացահայտվում են ֆինանսական հաշվետվություններում:

Պայմանական ակտիվներ և պարտավորություններ

Պայմանական պարտավորությունները չեն արտացոլվում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, այլ բացահայտվում են հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ պարտավորության մարման հետ կապված ռեսուրսների արտահոսքը համարվում է քիչ հավանական: Պայմանական ակտիվները չեն արտացոլվում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում և բացահայտվում են հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում այն դեպքերում, երբ դրանց հետ կապված տնտեսական օգուտների ներհոսքը համարվում է հավանական:

Եկամուտների և ծախսերի ճանաչումը

Եկամուտները ճանաչվում են, եթե հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կներհոսեն Բանկ, և այդ

(հազար ՀՀ դրամ)

Եկամուտները հնարավոր է արժանահավատորեն չափել: Ստորև ներկայացվող չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն նախքան եկամտի ձանաչումը:

Տոկոսային և համանման եկամուտ և ծախս

Բանկը հաշվարկում է տոկոսային եկամուտ ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվների գծով, կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը ֆինանսական ակտիվների համախառն արժեքի նկատմամբ, բացառությամբ արժեզրկված ակտիվների: Արդյունավետ տոկոսադրույքը այն տոկոսադրույքն է, որով գեղչված ակնկալվող ապագա դրամական վճարումները կամ ներհույքերը ֆինանսական գործիքի ենթադրվող ողջ օգտագործման ժամանակահատվածում կամ կիրառելի դեպքերում՝ ավելի կարճ ժամանակահատվածում, ձգրտորեն գեղչվում են մինչև ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության զուտ հաշվեկշռային արժեքը:

Հաշվարկի ժամանակ հաշվի են առնվում ֆինանսական գործիքի գծով բոլոր պայմանագրային պայմանները (օրինակ՝ ժամկետից շուտ մարման իրավունքը) և միջնորդավճարների գծով կամ լրացուցիչ ծախսերը, որոնք անմիջականորեն կապված են գործիքի հետ և որոնք արդյունավետ տոկոսադրույքի բաղկացուցիչ մաս են կազմում, սակայն հաշվի չեն առնվում ապագա վնասները: Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքները ձգրտվում են Բանկի կողմից միջոցների էլքերի կամ մուտքերի գնահատումների վերանայման դեպքում: ձգրտված հաշվեկշռային արժեքը հաշվարկվում է սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքի հիման վրա, իսկ հաշվեկշռային արժեքի փոփոխությունը դիտվում է որպես տոկոսային եկամուտ կամ ծախս:

Երբ ֆինանսական ակտիվը դառնում է արժեզրկված, Բանկը հաշվարկում է տոկոսային եկամուտը՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը ֆինանսական ակտիվի զուտ ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ֆինանսական ակտիվը վերականգնվում է և այլևս արժեզրկված չէ, Բանկը վերադառնում է համախառն հիմքով տոկոսային եկամտի հաշվարկին:

Ձեռքբերված կամ ստեղծված արժեզրկված (POCI) ֆինանսական ակտիվների համար Բանկը տոկոսային եկամուտը հաշվարկում է՝ հաշվարկելով վարկային ձգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքը (EIR) և կիրառելով այն ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Վարկային ձգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքը (EIR) այն տոկոսադրույքն է, որով սկզբնական ձանաչման ժամանակ գեղչվում են ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերը (ներառյալ՝ վարկային կորուստները): ձեռքբերված կամ ստեղծված արժեզրկված (POCI) ֆինանսական ակտիվների ամորտիզացված արժեքին:

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող բոլոր ֆինանսական ակտիվներից տոկոսային եկամուտը ձանաչվում է՝ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում «Այլ տոկոսային եկամուտներում» օգտագործելով պայմանագրային տոկոսադրույքը:

Միջնորդավճարների գծով եկամուտ

Հաճախորդներին մատուցվող տարբեր ծառայություններից Բանկը ստանում է միջնորդավճարների գծով եկամուտ: Միջնորդավճարների գծով եկամուտը կարող է բաժանվել հետևյալ երկու խմբի.

- ▶ *միջնորդավճարների գծով եկամուտ, որը ստացվում է որոշակի ժամանակահատվածում մատուցվող ծառայություններից*

Միջնորդավճարների գծով եկամուտը, որը ստացվում է որոշակի ժամանակահատվածում մատուցվող ծառայություններից, հաշվեզրկվում է այդ ժամանակահատվածի ընթացքում: Նման հոդվածները ներառում են միջնորդավճարների գծով եկամուտը ակտիվների կառավարման, պահառության և կառավարման ու խորհրդատվական այլ ծառայությունների համար միջնորդավճարները: Վարկերի տրամադրման գծով պարտավորության դիմաց միջնորդավճարները, եթե վարկի օգտագործման հավանականությունը բարձր է, և վարկերի հետ կապված այլ միջնորդավճարները հետաձգվում են (վարկերի տրամադրման հետ կապված ցանկացած լրացուցիչ ծախսումների հետ միասին) և ձանաչվում են որպես վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքի ձգրտում:

- ▶ *միջնորդավճարների գծով եկամուտ՝ մատուցված միջնորդային ծառայությունների գծով*

Երրորդ անձի անունից գործարքի բանակցություններն անցկացնելու և մասնակցելու համար (օրինակ՝ երբ Բանկի կատարողական պարտավորություն է բաժնետոմսերի կամ այլ արժեթղթերի առքը, կամ ընկերության առք ու վաճառքի համաձայնագրի կնքումը) ստացված կոմիսիոն վճարները ձանաչվում են այդ գործարքի ավարտից հետո: Կոմիսիոն վճարները կամ դրանց բաղկացուցիչ մասերը, որոնք կապված են որոշակի կատարողական պարտավորությունների հետ, ձանաչվում են համապատասխան ցուցանիշների բավարարումից հետո:

Շահաբաժիններից եկամուտ

Եկամուտը ձանաչվում է, երբ Բանկի՝ վճարում ստանալու իրավունքը հաստատվում է:

(հազար ՀՀ դրամ)

Արտարժույթի վերահաշվարկ

Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով, որը Բանկի գործառնական ու հաշվետվությունների ներկայացման արժույթն է: Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթի՝ գործարքի օրվա միջին շուկայական փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվներն ու պարտավորությունները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի փոխարժեքը: Արտարժույթով արտահայտված գործարքների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ձանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «Արտարժույթային գործառնություններից օգուտներ/(վնասներ)» արտարժույթի վերագնահատում» հոդվածում: Ոչ դրամային հոդվածների համար, որոնք ներկայացվում են արտարժույթով արտահայտված սկզբնական արժեքով, վերագնահատման ժամանակ կիրառվում է սկզբնական գործարքի ամսաթվի փոխարժեքը: Իրական արժեքով հաշվառվող արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են՝ կիրառելով իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքը:

Գործարքի ամսաթվի դրությամբ պայմանագրային փոխարժեքի և ԿԲ փոխարժեքի տարբերությունը ներառվում է եկամտի կազմում՝ նվազեցված արտարժույթով կատարված գործարքի գծով ծախսերը: 2023 թվականի սեպտեմբերի 30-ի և 2022 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ԿԲ-ի կողմից հայտարարված փոխարժեքը կազմում էր 1 ԱՄՆ դոլարի համար 393.4 և 393.57 ՀՀ դրամ՝ համապատասխանորեն:

Ստանդարտներ, որոնք դեռ ուժի մեջ չեն մտել

Ստորև ներկայացված են նոր և փոփոխված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք թողարկվել են, բայց Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման օրվա դրությամբ դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Բանկը մտադիր է կիրառել այդ ստանդարտները ուժի մեջ մտնելուց հետո:

Փոփոխություններ ՖՀՄՍ 3-ում. հղումներ հայեցակարգային շրջանակում

2020 թվականի մայիսին IASB-ն փոփոխություններ է հրապարակել ՖՀՄՍ 3-ի «*Բիզնեսի համակցություններ – Հայեցակարգային շրջանակների հղումներ*»: Այս փոփոխությունների նպատակն է փոխարինել 1989 թվականին թողարկված Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ներկայացման ծրագրի հղումները 2018 թվականի մարտին թողարկված Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման ծրագրին հղումներով՝ առանց էական փոփոխություններ կատարելու ստանդարտը պահանջներում:

Խորհուրդը նաև բացառություն է ավելացրել ՖՀՄՍ 3-ի ձանաչման սկզբունքից՝ խուսափելու 2-րդ օրվա հնարավոր օգուտներից կամ կորուստներից այն պարտավորությունների և պայմանական պարտավորությունների համար, որոնք կմտնեն ՀՀՄՍ 37-ի կամ ՖՀՄԿԿ 21 «*Պարտադիր վճարումներ*» պարզաբանումներում, եթե դրանք առաջանային որպես անհատական գործարք:

Մինևույն ժամանակ, Խորհուրդը որոշեց պարզաբանել ՖՀՄՍ 3-ի առկա պահանջները պայմանական ակտիվների վերաբերյալ, որոնք վրա չի ազդի Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ներկայացման ծրագրի հղումների փոխարինումը:

Այս փոփոխություններն էական ազդեցություն չեն ունենա Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա, քանի որ Բանկը չի ունեցել պայմանական ակտիվներ, պարտավորություններ կամ պայմանական պարտավորություններ այս փոփոխությունների շրջանակներում, որոնք ծագել են հաշվետու ժամանակաշրջանում:

Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 16-ում. Հիմնական միջոցներ. Մուտքեր նախքան նախատեսված օգտագործումը

Փոփոխությունները արգելում են կազմակերպություններին հիմնական միջոցների միավորի արժեքից հանել իրերի վաճառքից ստացված ցանկացած հասույթ, որը ստացվել է այդ միավորը գտնվելու վայրը և այն վիճակի բերելու, որն անհրաժեշտ է դրա շահագործման համար՝ ղեկավարության մտադրություններին համապատասխան: Փոխարենը, կազմակերպությունը ձանաչում է այդ հոդվածների վաճառքից ստացված հասույթը, ինչպես նաև այդ հոդվածների արտադրության արժեքը՝ շահույթում կամ վնասում:

Այս փոփոխությունները պետք է հետևյալ կերպով կիրառվեն հիմնական միջոցների այն հոդվածների նկատմամբ, որոնք օգտագործման համար հասանելի են դարձել հետևյալներից առավել վաղ ժամանակաշրջանում. տվյալ ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված սկզբի կամ դրանից հետո երբ կազմակերպությունը առաջին անգամ կիրառում է փոփոխությունները:

Այս փոփոխությունները էական ազդեցություն չունեն Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա, քանի որ Բանկը չի ունեցել նմանատիպ հասույթ հաշվետու ժամանակաշրջանում:

Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 37-ում – Ծանր պայմանագրեր – Պայմանագրի կատարման ծախսեր

Փոփոխությունները նախատեսում են մոտեցում՝ հիմնված «պայմանագրին ուղղակիորեն վերագրվող ծախսերի» վրա: Ծախսերը, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ապրանքների կամ ծառայությունների մատուցման պայմանագրին, ներառում են ինչպես այդ պայմանագրի կատարման հավելյալ ծախսերը, այնպես էլ բաշխված

(հազար ՀՀ դրամ)

ծախսերը, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են պայմանագրի կատարմանը: Ընդհանուր և վարչական ծախսերը ուղղակիորեն վերագրելի չեն պայմանագրին և, հետևաբար, բացառվում են, եթե դրանք ուղղակիորեն ենթակա չեն փոխհատուցման պայմանագրի կողմի կողմից:

Այս փոփոխություններն էական ազդեցություն չունեն Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա, քանի որ Բանկը չի ունեցել այնպիսի պայմանագրեր, որոնց համար դեռևս չի կատարել իր բոլոր պարտավորությունները այս փոփոխությունների շրջանակներում:

ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» – «Ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման 10% փորձական վճար»

Փոփոխությունը հստակեցնում է այն վճարները, որոնք կազմակերպությունը ներառում է, երբ գնահատում է, թե արդյոք նոր կամ փոփոխված ֆինանսական պարտավորության պայմանները էապես տարբերվում են սկզբնական ֆինանսական պարտավորությունների պայմաններից: Այս վճարները ներառում են միայն վարկառուի և վարկատուի միջև վճարված կամ ստացված գումարները, ներառյալ՝ վարկառուի կամ վարկատուի կողմից մյուսի անունից վճարված կամ ստացված վճարները: Ընկերությունը փոփոխությունը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների նկատմամբ, որոնք փոփոխվել կամ փոխանակվել են տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբից կամ դրանից հետո, երբ Ընկերությունն առաջին անգամ կիրառում է փոփոխությունը:

Բանկը կկիրառի փոփոխությունները համախմբված ֆինանսական պարտավորությունների նկատմամբ, որոնք փոփոխվել կամ փոխանակվել են տարեկան ժամանակաշրջանի սկզբից կամ դրանից հետո, երբ առաջինը կկիրառի փոփոխությունը:

Այս փոփոխությունները էական ազդեցություն չունեն Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա, քանի որ հաշվետու ժամանակաշրջանում չի եղել ֆինանսական պարտավորությունների փոփոխում կամ փոխանակում:

Փոփոխություններ ՖՀՄՍ 8-ում – Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների որոշում

Փոփոխությունները պարզաբանում են հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների և սխալների ուղղումների միջև եղած տարբերությունը: Այն նաև բացատրում է, թե ինչպես են կազմակերպությունները օգտագործում չափման մեթոդները և մուտքային տվյալները հաշվապահական հաշվառման գնահատումների մշակման համար:

Փոփոխությունները ուժի մեջ են մտնում 2023 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար և կիրառվում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և գնահատումների փոփոխությունների նկատմամբ, որոնք տեղի են ունենում այդ ժամանակաշրջանի սկզբին կամ դրանից հետո: Վաղ կիրառումը թույլատրվում է պայմանով, որ այդ փաստը բացահայտվի:

Բանկը ակնկալում է, որ դա էական ազդեցություն չի ունենա իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Փոփոխություններ ՖՀՄՍ 1-ում և 2-րդ գործնական ուղեցույցի ՖՀՄՍ կիրառման վերաբերյալ՝ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղեկատվության բացահայտում

Փոփոխությունները պետք է օգնեն կազմակերպություններին բացահայտել հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ առավել օգտակար տեղեկատվություն՝ փոխարինելով հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ «էական դիրքերի» բացահայտման պահանջը հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ «նշանակալի տեղեկատվության» բացահայտման պահանջով, և ավելացնելով ուղեցույց այն մասին, թե ինչպես պետք է ձեռնարկությունները կիրառեն էականության հայեցակարգը հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ տեղեկատվության բացահայտման վերաբերյալ որոշումներ կայացնելիս:

ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխությունները կիրառվում են 2023 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Հնարավոր է վաղաժամկետ կիրառում: Քանի որ ՖՀՄՍ-ների կիրառման վերաբերյալ պրակտիկայի 2-րդ ծանոթագրության փոփոխությունները ոչ պարտադիր ուղեցույց են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղեկատվության մեջ էականության սահմանման կիրառման վերաբերյալ, փոփոխությունների պարտադիր ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվ սահմանված չէ:

Բանկը ներկայումս գնահատում է այն ազդեցությունը, որը կարող է ունենալ այս փոփոխությունները Բանկի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտումների վրա:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ**Գնահատումների անորոշություն**

Բանկի կողմից հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված գումարների վերաբերյալ կատարվել են հետևյալ առավել կարևոր գնահատումները և դատողությունները.

Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը

Եթե ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել ակտիվ շուկայի գների հիման վրա, ապա այն որոշվում է տարբեր գնահատման մոդելների կիրառմամբ, ներառյալ՝ մաթեմատիկական մոդելները: Այդպիսի մոդելների համար ելակետային տվյալները որոշվում են որպես դիտարկվող շուկաների տվյալներ, եթե դա հնարավոր է: Հակառակ դեպքում իրական արժեքի որոշման համար անհրաժեշտ է կիրառել դատողություններ: Լրացուցիչ տեղեկատվություն ներկայացված է Ծանոթագրություն 26-ում:

Ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման պահուստ

Ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման պահուստի գնահատումը ֆինանսական ակտիվների բոլոր դասերի համար պահանջում է դատողություն, մասնավորապես՝ ապագա դրամական հոսքերի գումարի և ժամանակի և գրավի արժեքի գնահատումը՝ արժեզրկման գծով վնասների որոշման և վարկային ռիսկի զգալի աճի գնահատման ժամանակ: Այս գնահատումները պայմանավորված են մի շարք գործոններով, որոնց փոփոխությունները կարող են հանգեցնել պահուստների տարբեր մակարդակների: Բանկի՝ ակնկալվող վարկային կորուստների հաշվարկները ելնում են բարդ մոդելներից, որոնց հիմքում ընկած են մի շարք ենթադրություններ՝ փոփոխական մուտքային տվյալների ընտրության և նրանց փոխկապակցվածության վերաբերյալ: ԱՎԿ մոդելների տարրերը, որոնք համարվում են հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ, ներառում են՝

- ▶ Ներքին վարկային վարկանիշի համակարգը, որն օգտագործվում է Բանկի կողմից՝ դեֆոլտի հավանականությունը որոշելու համար (PD),
- ▶ Բանկի գնահատման չափանիշները, թե արդյոք եղել է վարկային ռիսկի զգալի աճ, ինչի արդյունքում ֆինանսական ակտիվների պահուստները պետք է չափվեն ելնելով գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող վարկային կորուստների մեծության և որակական գնահատման հիման վրա,
- ▶ Ֆինանսական ակտիվների խմբավորումը, երբ դրանց ԱՎԿ-ն հաշվարկված է խմբային հիմունքով,
- ▶ ԱՎԿ մոդելների մշակումը, ներառյալ տարբեր բանաձևերը և ներդրված միջոցների ընտրությունը,
- ▶ Մակրոտնտեսական սցենարների և տնտեսագիտական մուտքային տվյալների միջև կապվածության որոշումը, ինչպիսիք են գործազրկության մակարդակը և գրավի արժեքները, և ազդեցությունը դեֆոլտի հավանականության (PD), դեֆոլտի դեպքում գործիքի իրական արժեքի (EAD) և դեֆոլտի դեպքում կորստի չափի (LGD) վրա,
- ▶ Հեռանկարային մակրոտնտեսական սցենարների ընտրությունը և դրանց հավանականության կշիռը՝ տնտեսական տվյալները ԱՎԿ մոդելների մեջ արտացոլելու համար:

Վարձակալություններ. լրացուցիչ փոխառության ներգրավման տոկոսադրույքի գնահատում

Բանկը չի կարող հեշտությամբ որոշել վարձակալության ենթադրվող տոկոսադրույքը, հետևաբար վարձակալության գծով պարտավորությունը չափելիս կիրառում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը: Լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքն այն տոկոսադրույքն է, որը վարձակալը ստիպված կլինի վճարել համանման ժամկետով և համանման ապահովմամբ այն փոխառու միջոցների դիմաց, որոնք անհրաժեշտ են համանման տնտեսական միջավայրում համանման արժեք ունեցող օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի ձեռքբերման համար: Լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը արտացոլում է այն գումարը, որը Բանկը «պետք է վճարի», ինչը պահանջում է գնահատումների կիրառում, երբ չկան դիտարկելի տոկոսադրույքներ, կամ երբ անհրաժեշտ է կատարել ճշգրտումներ՝ վարձակալության ժամկետները և պայմանները արտացոլելու համար (օրինակ, եթե դուստր ընկերության կողմից կնքված վարձակալության պայմանագրի արժույթը տարբերվում է իր ֆունկցիոնալ արժույթից):

Բանկը գնահատում է լրացուցիչ փոխառության ներգրավման տոկոսադրույքը՝ օգտագործելով դիտարկելի ելակետային տվյալներ (ինչպիսիք են օրինակ՝ շուկայական տոկոսադրույքները), եթե այդպիսիք հասանելի են, և օգտագործում է բանկին հատուկ որոշակի հաշվարկային գնահատականներ:

(հազար ՀՀ դրամ)

5. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	30/09/2023	31/12/2022
ԿԲ-ում թղթակցային հաշիվների մնացորդներ	684,654	1,773,313
Կանխիկ միջոցներ	12,504,500	20,458,773
Այլ բանկերում թղթակցային հաշիվների մնացորդներ	1,779,100	2,835,994
Ժամկետային ավանդներ այլ բանկերում, մինչև 90 օր մարման ժամկետով	10,659,859	5,983,550
Հանած՝ արժեզրկման պահուստ	(5,277)	(3,997)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	25,622,836	31,047,633

Դրամական միջոցների բոլոր մնացորդները վերագրված են առաջին փուլին: Տարվա ընթացքում ԱՎԿ պահուստի փոփոխության վերլուծությունը հետևյալն է.

ԱՎԿ պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	3,997
ԱՎԿ փոփոխություն	1,280
ԱՎԿ պահուստ սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	5,277

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ 12,438,959 հազ. ՀՀ դրամ դրամական միջոցներ տեղաբաշխվել են միջազգային հաշվարկների գծով Բանկի հիմնական գործընկեր 9 բանկերի թղթակցային հաշիվներում և միջբանկային ավանդներում (2022թ.՝ 8,819,544 հազ. ՀՀ դրամ 8 բանկերում):

6. Առևտրային արժեթղթեր

Բանկին պատկանող առևտրային արժեթղթերը ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	30/09/2023	31/12/2022
ՀՀ կառավարության պարտատոմսեր	–	–
Առևտրային արժեթղթեր	–	–
ՀՀ կառավարության պարտատոմսեր	–	–
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված առևտրային արժեթղթեր	–	–

7. Պահանջներ բանկերի նկատմամբ

Բանկերի նկատմամբ պահանջները ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	30/09/2023	31/12/2022
Պարտադիր պահուստներ ՀՀ ԿԲ-ում	11,968,878	14,219,406
Այլ միջոցներ սահմանափակ օգտագործման իրավունքով	–	–
Հանած՝ արժեզրկման պահուստ	(2,573)	(2,453)
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	11,966,305	14,216,953

Բանկերը պարտավոր են ՀՀ ԿԲ-ում տեղաբաշխել ոչ տոկոսային դրամային ավանդներ (պարտադիր պահուստներ), որոնք հաշվարկվում են Բանկի կողմից ներգրաված դրամային միջոցների 4%-ի և արտարժույթային միջոցների 18%-ի չափով, որի պահուստավորումը իրականացվում է 6% ՀՀ դրամով և 12% արտարժույթով:

Այդ միջոցների ելքագրումն արգելված չէ օրենսդրությամբ, սակայն պահուստավորման նվազագույն գումարը չպահպանելը հանգեցնում է տույժերի կիրառման:

(հազար ՀՀ դրամ)

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ բանկերի նկատմամբ պահանջների գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ պահուստի փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

	Փուլ 1	Ընդամենը
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	14,219,406	14,219,406
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	–	–
Մարված ակտիվներ	(2,245,396)	(2,245,396)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(5,132)	(5,132)
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	11,968,878	11,968,878

	Փուլ 1	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	2,453	2,453
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	120	120
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	–	–
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	–	–
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	2,573	2,573

2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա ընթացքում բանկերի նկատմամբ պահանջների գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ պահուստի փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

	Փուլ 1	Ընդամենը
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	22,476,025	22,476,025
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	–	–
Մարված ակտիվներ	(7,987,363)	(7,987,363)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(269,256)	(269,256)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	14,219,406	14,219,406

	Փուլ 1	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ 2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	3,848	3,848
Մարված ակտիվներ	(79)	(79)
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	(1,270)	(1,270)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(46)	(46)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,453	2,453

8. Հաճախորդներին տրված վարկեր

Հաճախորդներին տրված վարկերը ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	30/09/2023	31/12/2022
Կորպորատիվ վարկավորում	11,484,067	11,669,868
Փոքր բիզնեսի վարկավորում	6,404,686	6,649,012
Հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	8,635,879	6,780,376
Սպառողական վարկավորում	90,765,321	104,804,804
Հիփոթեքային վարկավորում	34,700,717	34,216,099
Այլ	7,524,388	1,328,413
Հաճախորդներին տրված ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող համախառն վարկեր	159,515,058	165,448,572
Հանած՝ արժեզրկման պահուստ	(6,330,750)	(8,388,320)
Հաճախորդներին տրված ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող զուտ վարկեր	153,184,308	157,060,252
Առևտրային վարկավորում		
Հաճախորդներին տրվող վարկեր՝ չափված իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով	1,263,002	1,484,569
Հաճախորդներին տրված զուտ վարկեր	154,447,310	158,544,821

(հազար ՀՀ դրամ)

Իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող հաճախորդներին տրված վարկեր

Հաճախորդներին տրված վարկերը, որոնք չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով, հիմնականում ներկայացնում են տնտեսական պայմաններից կամ պայմանագրերից ելնելով հետընթացի իրավունք չունեցող վարկեր, ինչպես նաև ածանցյալ գործիքներ ներառող վարկեր, որոնք չեն համապատասխանում բազային վարկային պայմանագրի պայմաններին: Հաճախորդներին տրված վարկերի իրական արժեքի վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որը չափվում է իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով, ներկայացված է Ծանոթագրություն 26-ում:

Անորոշագրված արժեքով չափվող հաճախորդներին տրված վարկերի արժեզրկման պահուստ

Ստորև ներկայացված է արժեզրկման գծով պահուստի շարժն ըստ հաճախորդներին տրված վարկերի տեսակների 2023թ. երրորդ եռամսյակի ընթացքում.

	<i>Վարկեր իրավաբանական անձանց Հազ. դրամ</i>	<i>Վարկեր անհատներին Հազ. դրամ</i>	<i>Ընդամենը Հազ. դրամ</i>
Մնացորդը տարեսկզբին	3,183,432	5,204,888	8,388,320
Զուտ ծախս	(93,672)	3,796,320	3,702,648
Զուտ դուրսգրում	7,403	(6,221,348)	(6,213,945)
Արտարժույթի փոխանակման ազդեցություն	(151,913)	605,640	453,727
Մնացորդը առ 30 սեպտեմբերի 2023	2,945,250	3,385,500	6,330,750

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ իրավաբանական անձանց տրված վարկերի (առանց հակադարձ հետզման պայմանագրերի) համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

Իրավաբանական անձանց տրված վարկեր	Փուլ 1		Փուլ 2		Փուլ 3	
	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկման պահուստ հազ. դրամ	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկման պահուստ հազ. դրամ	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկման պահուստ հազ. դրամ
Կորպորատիվ վարկավորում						
Չարժեզրկված	3,104,443	1,941	8,379,624	1,706,642	-	-
Արժեզրկված	-	-	-	-	-	-
Ընդամենը կորպորատիվ վարկավորում	3,104,443	1,941	8,379,624	1,706,642	-	-
Փոքր բիզնեսի վարկավորում						
Չարժեզրկված	5,036,187	31,684	69,010	17,908	-	-
Արժեզրկված	-	-	-	-	1,299,489	1,187,075
Ընդամենը փոքր բիզնեսի վարկավորում	5,036,187	31,684	69,010	17,908	1,299,489	1,187,075
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված վարկեր	8,140,630	33,625	8,448,634	1,724,550	1,299,489	1,187,075

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ անհատներին տրված վարկերի (առանց հակադարձ հետզման պայմանագրերի) համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

(հազար ՀՀ դրամ)

Անհատներին տրված վարկեր	Փուլ 1		Փուլ 2		Փուլ 3	
	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկման պահուստ հազ. դրամ	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկման պահուստ հազ. դրամ	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկման պահուստ հազ. դրամ
Հիփոթեքային վարկեր						
Չարժեզրկված	34,296,193	22,151	45,103	2,899	-	-
Արժեզրկված	-	-	-	-	359,421	77,299
Ընդամենը հիփոթեքային վարկեր	34,296,193	22,151	45,103	2,899	359,421	77,299
Սպառողական վարկեր						
Չարժեզրկված	86,217,458	1,867,108	2,840,002	320,726	-	-
Արժեզրկված	-	-	-	-	1,707,861	888,746
Ընդամենը սպառողական վարկեր	86,217,458	1,867,108	2,840,002	320,726	1,707,861	888,746
Այլ						
Չարժեզրկված	7,386,204	140,721	46,802	6,481	-	-
Արժեզրկված	-	-	-	-	91,382	59,369
Ընդամենը այլ վարկեր	7,386,204	140,721	46,802	6,481	91,382	59,369
Ընդամենը անհատներին տրված վարկեր	127,899,855	2,029,980	2,931,907	330,106	2,158,664	1,025,414

Վերանայված և վերակազմակերպված վարկեր

Բանկը ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, ինչպիսին է հաճախորդին տրված վարկը, եթե պայմանագրի պայմանները վերանայվում են այնպես, որ, ըստ էության, այն դառնում է նոր վարկ, իսկ տարբերությունը ձանաչվում է որպես օգուտ կամ վնաս ապաճանաչումից առաջ՝ մինչև արժեզրկումից կորուստի ձանաչումը: Սկզբնական ձանաչման դեպքում վարկերը դիտարկվում են որպես 1-ին փուլ ԱՎԿ նպատակների համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ստացված վարկը համարվում է POCI ակտիվ:

Եթե փոփոխությունը չի հանգեցնում դրամական միջոցների հոսքերի էական փոփոխության, ապա փոփոխությունը չի հանգեցնում ապաճանաչման: Հիմնվելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույթով զեղչված դրամական միջոցների հոսքերի փոփոխության վրա, Բանկը ձանաչում է փոփոխված շահույթը կամ վնասը մինչև արժեզրկումից կորուստի ձանաչումը:

Վարկային ռիսկը զսպող գրավ և այլ գործիքներ

Պահանջվող գրավի տեսակն ու չափը կախված է վարկառուի վարկային ռիսկի գնահատականից: Բանկի կողմից սահմանված են ապահովման միջոցների թույլատրելիության և գնահատման չափորոշիչներ:

Ստորև ներկայացված են ստացված ապահովման միջոցների հիմնական տեսակները.

- ▶ Դրամական միջոցներ և արժեթղթեր՝ արժեթղթերի փոխատվության և հակադարձ հետգնման գործարքների դեպքում,
- ▶ Անշարժ գույք, պաշարներ և դեբիտորական պարտքեր՝ կորպորատիվ վարկավորման դեպքում,
- ▶ Ձեռք բերվող բնակատարածք, ոսկյա իրեր՝ սպառողական վարկավորման դեպքում:

Բանկը նաև ստանում է երաշխիքներ մայր կազմակերպություններից դուստր կազմակերպություններին տրամադրված վարկերի գծով:

Ղեկավարությունն իրականացնում է գրավի շուկայական արժեքի մոնիտորինգ, պահանջում է ապահովման հավելյալ միջոց՝ հիմնական համաձայնագրին համապատասխան, ինչպես նաև հետևում է ստացված ապահովման միջոցների շուկայական արժեքին՝ վարկի արժեզրկման կորուստի պահուստի բավարարության ստուգման ընթացքում:

(հազար ՀՀ դրամ)

Բանկի սեփականությանն անցած գրավ

2023թ. ընթացքում Բանկը ձեռք է բերել որոշակի ակտիվներ 196,649 հազ. դրամ համախառն հաշվեկշռային արժեքով (2022թ. 66,085 հազ. դրամ) իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց տրված վարկերի դիմաց ընդունված գրավի նկատմամբ սեփականության իրավունք ստանալու միջոցով: 2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ բռնագանձված գրավն իրենից ներկայացնում է անշարժ գույք և դասակարգվում է որպես այլ ակտիվներ: 2023թ. բանկը իրացրել է 413,899 հազ. դրամ հաշվեկշռային արժեքով ակտիվ (2022թ. 1,621,928 հազ. դրամ):

Բանկը մտադիր է վաճառել տվյալ ակտիվները հնարավորինս կարճ ժամկետներում:

Բանկը կնքել է հակադարձ հետգնման պայմանագրեր 12 կազմակերպությունների հետ՝ 8,635,879 հազ. ՀՀ դրամ գումարի չափով (2022թ. 6,780,376 հազ. ՀՀ դրամ): Տվյալ պայմանագրերի առարկա են հանդիսանում պետական արժեթղթերը՝ 9,137,408 հազ. ՀՀ դրամ իրական արժեքով (2022թ. 7,139,407 հազ. ՀՀ դրամ):

Հաճախորդներին տրված վարկերի համակենտրոնացում

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ տասը խոշորագույն փոխառուներին տրամադրված վարկերի գումարը կազմել է 12,739,796 հազ. ՀՀ դրամ (համախառն վարկային պորտֆելի 8,00%) (2022թ. 17,336,212 հազ. ՀՀ դրամ՝ համախառն վարկային պորտֆելի 10,50%): Այդ վարկերի գծով ստեղծվել է պահուստ 2,868,236 հազ. ՀՀ դրամ գումարի չափով (2022թ. 3,049,531 հազ. ՀՀ դրամ):

Ստորև ներկայացված է վարկային պորտֆելի կառուցվածքը, ըստ հաճախորդների տեսակների.

	30/09/2023	31/12/2022
Մասնավոր ընկերություններ	27,787,634	26,583,824
Ֆիզիկական անձինք	132,990,426	140,349,317
	160,778,060	166,933,141

Վարկերը առավելագույն տրամադրվել են ՀՀ հաճախորդներին, որոնք իրենց գործունեությունը իրականացնում են տնտեսության հետևյալ ոլորտներում.

	30/09/2023	31/12/2022
Ֆիզիկական անձինք	132,990,426	140,349,317
Առևտուր	9,287,449	9,925,526
Ծառայությունների ոլորտ	8,667,819	6,795,417
Գյուղատնտեսություն և սննդի արդյունաբերություն	3,297,331	3,467,739
Շինարարություն	6,535,035	6,373,797
Այլ	–	21,345
	160,778,060	166,933,141

9. Ներդրումային արժեթղթեր

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող արժեթղթերը ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	30/09/2023	31/12/2022
ՀՀ կառավարության պարտատոմսեր	25,142,567	15,377,416
Կորպորատիվ բաժնետոմսեր	1,344,342	1,216,898
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող արժեթղթեր	26,486,909	16,594,314
ՀՀ կառավարության պարտատոմսեր	–	9,195,616
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող արժեթղթեր	–	9,195,616

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթերի գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքների և դրանց գծով ԱՎԿ-ների փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

(հազար ՀՀ դրամ)

**Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական
արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր**

	Փուլ 1	Ընդամենը
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	24,573,032	24,573,032
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	8,620,105	8,620,105
Մարված կամ վաճառված ակտիվներ	(9,132,486)	(9,132,486)
Իրական արժեքի փոփոխություններ	1,081,916	1,081,916
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	25,142,567	25,142,567

**Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական
արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր**

	Փուլ 1	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	179,285	179,285
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	62,892	62,892
Մարված կամ վաճառված ակտիվներ	(66,631)	(66,631)
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	7,894	7,894
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	183,440	183,440

**Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական
արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր**

	Փուլ 1	Ընդամենը
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	19,818,135	19,818,135
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	18,754,507	18,754,507
Մարված կամ վաճառված ակտիվներ	(13,332,546)	(13,332,546)
Իրական արժեքի փոփոխություններ	(667,064)	(667,064)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	24,573,032	24,573,032

**Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական
արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր**

	Փուլ 1	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ 2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	136,737	136,737
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	136,833	136,833
Մարված կամ վաճառված ակտիվներ	(97,274)	(97,274)
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	2,989	2,989
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	179,285	179,285

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերի պորտֆելի 94,92% ը կազմում են ՀՀ կառավարության կողմից թողարկված պարտատոմսերը (2022թ. 95,28%):

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ՀՀ կառավարության կողմից թողարկված պարտատոմսերը ՀՀ դրամով գեղչատոկոսային պարտատոմսեր են մինչև 2024թ. սեպտեմբերը մարման ժամկետով, ՀՀ դրամով արժեկտրոնային պարտատոմսեր՝ 2023թ. հոկտեմբերից մինչև 2052թ. հոկտեմբերը մարման ժամկետներով: Արժեկտրոնների տոկոսադրույքները կազմում են 6,5%-ից մինչև 13,0%:

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ հետգնման իրավունքի պայմանագրերի հիմքում գրավադրված ՀՀ կառավարության կողմից թողարկված պարտատոմսերը ՀՀ դրամով արժեկտրոնային պարտատոմսեր են: 2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ այդպիսի պարտատոմսեր առկա չեն:

(հազար ՀՀ դրամ)

10. Հիմնական միջոցներ

Ստորև ներկայացված աղյուսակը ներառում է հիմնական միջոցների շարժն՝ ըստ հոդվածների.

	Շենքեր	Կահույք և պարագա- ներ	Համակարգ- չային և գրասենյա- կային տեխնիկա	Փոխադրա- միջոցներ	Վարձա- կալած սեփական- ության բարելավում	Օգտագործ- ման իրավունքի ծնով ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	4,926,412	3,528,606	8,097,850	261,776	1,860,730	2,127,685	20,803,059
Ավելացումներ	2,885,591	245,088	929,907	-	9,662	53,580	4,123,828
Օտարում և դուրսգրում	-	(89,623)	(2,591,478)	-	(1,083,150)	(189,873)	(3,954,124)
2023 թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	7,812,003	3,684,071	6,436,279	261,776	787,242	1,991,392	20,972,763
Կուտակված մաշվածություն 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	(84,077)	(2,735,473)	(3,788,530)	(146,737)	(1,388,860)	(909,905)	(9,053,582)
Մաշվածություն	(81,743)	(26,683)	(390,686)	(13,973)	(258,633)	(307,450)	(1,079,168)
Օտարում և դուրսգրում	-	74,797	159,433	-	1,082,664	191,370	1,508,264
2023 թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	(165,820)	(2,687,359)	(4,019,783)	(160,710)	(564,829)	(1,025,985)	(8,624,486)
Հաշվեկշռային արժեք 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	4,842,335	793,133	4,309,320	115,039	471,870	1,217,780	11,749,477
2023 թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	7,646,183	996,712	2,416,496	101,066	222,413	965,407	12,348,277

Ստորև ներկայացված աղյուսակը ներառում է հիմնական միջոցների շարժն՝ ըստ հոդվածների.

	Շենքեր	Կահույք և պարագա- ներ	Համակարգ- չային և գրասենյա- կային տեխնիկա	Փոխադրա- միջոցներ	Վարձա- կալած սեփական- ության բարելավում	Օգտագործ- ման իրավունքի ծնով ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք 2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	4,201,873	3,557,554	5,598,424	351,081	1,909,597	5,313,226	20,931,755
Ավելացումներ	1,112,884	34,328	2,687,176	52,189	-	112,413	3,998,990
Օտարում և դուրսգրում	(388,345)	(63,276)	(187,750)	(141,494)	(48,867)	(3,297,954)	(4,127,686)
2022 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,926,412	3,528,606	8,097,850	261,776	1,860,730	2,127,685	20,803,059
Կուտակված մաշվածություն 2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	(1,038)	(2,771,141)	(3,474,917)	(218,868)	(991,518)	(1,874,074)	(9,331,556)
Մաշվածություն	(91,349)	(27,171)	(493,563)	(17,925)	(443,053)	(585,564)	(1,658,625)
Օտարում և դուրսգրում	8,310	62,839	179,950	90,056	45,711	1,549,733	1,936,599
2022 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	(84,077)	(2,735,473)	(3,788,530)	(146,737)	(1,388,860)	(909,905)	(9,053,582)
Հաշվեկշռային արժեք 2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	4,200,835	786,413	2,123,507	132,213	918,079	3,439,152	11,600,199
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,842,335	793,133	4,309,320	115,039	471,870	1,217,780	11,749,477

Օգտագործման իրավունքի ծնով ակտիվները միայն ներառում են շենքեր:

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Ոչ նյութական ակտիվներ

Ստորև ներկայացված աղյուսակը ներառում է ոչ նյութական ակտիվների շարժն՝ ըստ հոդվածների.

	Ծրագրային ապահովման լիցենզիաներ	Համակարգ- չային ծրագրեր	Այլ ոչ նյութական ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք				
2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	3,904,913	3,259,767	442,923	7,607,603
Ավելացումներ	538,611	185,857	110,895	835,363
Օտարում և դուրսգրում	-	-	(326,410)	(326,410)
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	4,443,524	3,445,624	227,408	8,116,556
Կուտակված ամորտիզացիա				
2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	(2,832,963)	(1,751,577)	(76,334)	(4,660,874)
Ամորտիզացիա	(278,872)	(123,475)	(2,755)	(405,102)
Օտարում և դուրսգրում	-	-	-	-
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	(3,111,835)	(1,875,052)	(79,089)	(5,065,976)
Հաշվեկշռային արժեք				
2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,071,950	1,508,190	366,589	2,946,729
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	1,331,689	1,570,572	148,319	3,050,580
	Ծրագրային ապահովման լիցենզիաներ	Համակարգ- չային ծրագրեր	Այլ ոչ նյութական ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք				
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	3,812,414	2,762,908	310,159	6,885,481
Ավելացումներ	124,614	497,015	474,380	1,096,009
Օտարում և դուրսգրում	(32,115)	(156)	(341,616)	(373,887)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,904,913	3,259,767	442,923	7,607,603
Կուտակված ամորտիզացիա				
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	(2,444,304)	(1,616,392)	(69,930)	(4,130,626)
Ամորտիզացիա	(420,772)	(135,333)	(6,404)	(562,509)
Օտարում և դուրսգրում	32,113	148	-	32,261
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	(2,832,963)	(1,751,577)	(76,334)	(4,660,874)
Հաշվեկշռային արժեք				
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,368,110	1,146,516	240,229	2,754,855
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,071,950	1,508,190	366,589	2,946,729

12. Հարկում

Շահութահարկի գծով ծախսը բաղկացած է հետևյալ հոդվածներից.

	30/09/2023	31/12/2022
Ընթացիկ շահութահարկի գծով ծախս	(1,121,160)	(585,209)
Փոխհատուցում/(ծախս) հետաձգված հարկերի գծով. ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և վերականգնում	464,470	67,477
Ծախս շահութահարկի գծով	(656,690)	(517,732)

ՀՀ իրավաբանական անձինք պարտավոր են ինքնուրույն ներկայացնել հարկային հաշվետվություններ: Հայկական ընկերությունների համար շահութահարկի դրույքաչափը 2022 և 2023 թթ. համար կազմել է 18%:

Շահութահարկի արդյունավետ դրույքաչափը տարբերվում է շահութահարկի՝ օրենքով սահմանված դրույքաչափից: Օրենքով սահմանված դրույքաչափի հիման վրա շահութահարկի գծով փոխհատուցման համաձայնեցումը իրականի հետ հետևյալն է՝

(հազար ՀՀ դրամ)

	30/09/2023	31/12/2022
Շահույթ նախքան հարկումը	4,662,537	(896,342)
Օրենքով սահմանված հարկի դրույքաչափ	18%	18%
Շահութահարկի գծով տեսական փոխհատուցում՝ օրենքով սահմանված դրույքաչափով	(839,257)	161,342
Թանկարժեք մետաղների վերագնահատում	4,526	(7,195)
Ածանցյալ գործիքների վերագնահատում	(64,473)	(738,655)
Հաջորդ ժամանակաշրջաններ փոխանցվող հարկային վնասների կատարման ժամկետ	-	-
Արտարժույթային դիրքերի զուտ վերագնահատում	36,796	147,398
Կուտակված տուգանքների ներում	(582)	(10,629)
Վարկերի, հաշվեգրված տոկոսների և տուգանքների գծով պահանջների զիջում (ցեսիա)	(114,276)	(30,145)
Բարեգործական ծախսեր	-	-
Շահութահարկից տարբերվող այլ հարկեր	(21,348)	(26,583)
Ներկայացուցչական ծախսեր	(4,922)	(14,382)
Աշխատակիցների գծով ծախսումներ	2,157	776
Գույքի օտարումից առաջացած վնասի չնվազեցվող գումարը	-	-
Այլ	344,689	341
Շահութահարկի գծով ծախս	(656,690)	(517,732)

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ և դրանց շարժը համապատասխան տարիների համար ներկայացված է ստորև.

	Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում			Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում		
	Ֆինանսական արդյունքների մասին	Այլ համապարփակ եկամտի կազմում	Այլ	Ֆինանսական արդյունքների մասին	Այլ համապարփակ եկամտի կազմում	Այլ
	2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	հաշվետվությունում	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. հաշվետվությունում	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ
Նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների հարկային ազդեցություն՝						
Բանկի հաջորդ ժամանակաշրջաններ փոխանցվող հարկային վնասներ	-	-	-	-	-	-
Այլ պարտավորություններ	(28,100)	(126,326)	-	(154,426)	287,345	132,919
Ոչ նյութական ակտիվներ	12,596	(13,278)	-	(682)	-	(682)
Դրամային միջոցներ և դրանց համարժեքներ	2,404	(810)	-	1,594	(1,039)	555
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	(39,283)	23,043	-	(16,240)	(5,288)	(21,528)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(1,630,995)	95,571	-	(1,535,424)	742,918	(792,506)
Ներդրումային արժեթղթեր	(58,620)	(282,771)	306,834	(34,557)	51,818	(249,661)
Հիմնական միջոցներ	(104,633)	198,029	(44,523)	48,873	(63,709)	(14,110)
Այլ պահուստներ	(133,437)	128,540	-	(4,897)	551	(4,346)
Այլ ակտիվներ	13,093	13,462	-	26,555	(521,390)	(494,835)
Այլ փոխառու միջոցներ	(16,222)	31,140	-	14,918	(19,033)	(4,115)
Հաճախորդների հաշիվներ	482	877	-	1,359	(7,703)	(6,344)
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	-	-	-	-	-	-
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	(1,982,715)	67,477	262,311	(1,652,927)	464,470	(1,454,653)
Հետաձգված հարկային ակտիվների արժեզրկում	-	-	-	-	-	-
Հետաձգված հարկային ակտիվներ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, զուտ արժեք	(1,982,715)	67,477	262,311	(1,652,927)	464,470	(1,454,653)

13. Վարկային կորուստների գծով ծախս, այլ արժեզրկում և պահուստներ

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ներառված ֆինանսական գործիքների գծով ԱՎԿ ծախսերը 2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ..

	Ծան.	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	5	(1,280)	-	-	(1,280)
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	7	(120)	-	-	(120)

(հազար ՀՀ դրամ)

Հաճախորդներին տրված վարկեր անորոշաժամ արժեքով	8	(495,175)	(126,406)	(2,887,446)	(3,509,027)
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող	9	(4,155)	–	–	(4,155)
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	14	(128)	–	–	(128)
Ֆինանսական երաշխիքներ և վարկային գծերի չօգտագործված մաս	20	39,326	(89)	714	39,951
Ընդամենը վարկային կորուստների գծով ծախս		(461,532)	(126,495)	(2,886,732)	(3,474,759)

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին
հաշվետվությունում ներառված ֆինանսական գործիքների գծով ԱՎԿ ծախսերը 2022 թ. ավարտվող ֆինանսական
տարվա համար.

	Ծան.	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	5	4,432	–	(624,061)	(619,629)
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	7	1,395	–	–	1,395
Հաճախորդներին տրված վարկեր անորոշաժամ արժեքով	8	(943,253)	(581,663)	(5,605,875)	(7,130,791)
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող	9	(42,548)	–	–	(42,548)
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	14	44,352	–	–	44,352
Ֆինանսական երաշխիքներ և վարկային գծերի չօգտագործված մաս	20	1,774	669	172	2,615
Ընդամենը վարկային կորուստների գծով ծախս		(933,848)	(580,994)	(6,229,764)	(7,744,606)

Այլ արժեզրկման և պահուստների գծով չարժեքը ներկայացված են ստորև.

	Այլ ակտիվներ	Ընդամենը
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	(1,273,114)	(1,273,114)
Տարվա ծախս	(1,155,975)	(1,155,975)
Դուրսգրված գումարներ	1,499,914	1,499,914
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	(929,175)	(929,175)
Տարվա ծախս	(198,731)	(198,731)
Դուրսգրված գումարներ	436,010	436,010
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	(691,896)	(691,896)

Ակտիվների արժեզրկման գծով պահուստները նվազեցվում են համապատասխան ակտիվների հաշվեկշռային
արժեքներից:

14. Այլ ակտիվներ և պարտավորություններ

Այլ ակտիվները ներառում են հետևյալ հոդվածները՝

	30/09/2023	31/12/2022
Այլ ֆինանսական ակտիվներ		
Կառավարությունից ստացվելիք գումարներ	–	71
Դեբիտորական պարտքեր	2,809,143	1,739,442
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	24,438	–
Հանած՝ այլ ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման գծով պահուստ	(2,924)	(2,796)
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	2,830,657	1,736,717
Բանկի սեփականությանն անցած գրավ	2,617,871	2,665,461
Շահագործումից դուրս գտնվող անշարժ գույք	226,077	258,202

(հազար ՀՀ դրամ)

Կանխավճարներ	516,859	1,385,514
Թանկարժեք մետաղներ	669,436	836,864
Նյութական պաշարներ	540,563	802,941
Այլ	782	194
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական ակտիվներ	4,571,588	5,949,176
Այլ ակտիվներ	7,402,245	7,685,893

Ստորև ներկայացված է այլ ֆինանսական ակտիվներ գծով ԱՎԿ-ի շարժը 2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ՝

	Փուլ 1	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ 2023 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	2,796	2,796
ԱՎԿ փոփոխություն	128	128
ԱՎԿ պահուստ 2023 թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	2,924	2,924

Ստորև ներկայացված է այլ ֆինանսական ակտիվներ գծով ԱՎԿ-ի շարժը 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝

	Փուլ 1	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ 2022 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	17,545	17,545
ԱՎԿ փոփոխություն	(14,749)	(14,749)
ԱՎԿ պահուստ 2022 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,796	2,796

Այլ պարտավորությունները ներառում են հետևյալ հոդվածները՝

	30/09/2023	31/12/2022
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ		
Հաշվեգրված վճարումներ աշխատակիցներին	249,680	276,435
Տարանցիկ հաշիվներ	185,738	120,730
Կրեդիտորական պարտքեր	270,859	158,067
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	12,904	9,399
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	719,181	564,631
Այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ		
Շահութահարկից տարբեր այլ հարկային պարտավորություններ	453,603	1,361,476
Այլ	609,387	539,939
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	1,062,990	1,901,415
Այլ պարտավորություններ	1,782,171	2,466,046

Բանկն օգտագործում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքները առևտրային նպատակներով: Ստորև ներկայացված աղյուսակը ցույց է տալիս որպես ակտիվներ և պարտավորություններ ներկայացված ածանցյալ ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները, ինչպես նաև դրանց պայմանական արժեքները: Գրանցված համախառն պայմանական արժեքը ածանցյալ գործիքի հիմքում ընկած ակտիվի, բազային դրույքի կամ ինդեքսի արժեքն է, և հանդիսանում է ածանցյալ գործիքների արժեքի փոփոխությունները գնահատելու հիմք: Պայմանական արժեքները արտացոլում են գործարքների ծավալները տարեվերջին և չեն արտացոլում վարկային ռիսկը:

	2023 թ.			2022 թ.		
	Իրական արժեք			Իրական արժեք		
	Պայմանական արժեք	Ակտիվ	Պարտավորություն	Պայմանական արժեք	Ակտիվ	Պարտավորություն
Արժույթային պայմանագրեր						
Սվոփ – օտարերկրյա պայմանագրեր	651,663	24,438	–	844,575	–	7,924
Տոկոսային պայմանագրեր						
Սվոփ – տեղական պայմանագրեր	834,800	–	12,904	2,310,330	–	1,475
Ընդամենը ածանցյալ պարտավորություններ		24,438	12,904		–	9,399

(հազար ՀՀ դրամ)

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Բանկն ունի դիրքեր հետևյալ տեսակի ածանցյալ գործիքների գծով.

Սվոպ

Սվոպերը երկու կողմերի միջև փոխարժեքներ փոխանակելու վերաբերյալ պայմանագրային համաձայնագրեր են, որոնք համապատասխանում են տոկոսադրույքի և փոխարժեքի փոփոխություններին:

15. Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ

ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ պարտավորությունները ներառում են հետևյալ հոդվածները՝

	30/09/2023	31/12/2022
Ֆինանսավորման միջազգային ծրագրերի շրջանակներում ստացված վարկեր	3,304	158,138
Ռեպո պայմանագրեր	3,003,222	–
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	3,006,526	158,138

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ ներդրումային արժեթղթերը ստացված հակադարձ ռեպո գործարքներից չափված իրական արժեքով կազմել են 285,823 հազ. դրամ գրավադրված ռեպո գործարքով (2022թ. առկա չեն):

16. Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ

Բանկերի նկատմամբ պարտավորությունները ներառում են հետևյալ հոդվածները՝

	30/09/2023	31/12/2022
Ընթացիկ հաշիվներ	1,138,630	2,434,742
Ռեպո պայմանագրեր	–	9,122,380
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	1,138,630	11,557,122

«Ընթացիկ հաշիվներ» հոդվածում ներառված է «ՎՏԲ Բանկ» ՀԲԸ-ի 1,001,763 հազ. ՀՀ դրամ մնացորդով (2022թ.՝ 2,386,377 հազ. ՀՀ դրամ) հաշիվը:

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ ներդրումային արժեթղթերը ստացված հակադարձ ռեպո գործարքներից չափված իրական արժեքով գրավադրված ռեպո գործարքով առկա չեն (2022թ. 390,053 հազ. դրամ):

17. Հաճախորդների հաշիվներ

Հաճախորդների հաշիվները ներառում են հետևյալ հոդվածները՝

	30/09/2023	31/12/2022
Ժամկետային ավանդներ		
Ֆիզիկական անձինք	81,659,088	87,604,718
Իրավաբանական անձինք	23,358,469	24,609,590
Ընթացիկ հաշիվներ		
Ֆիզիկական անձինք	25,421,603	26,018,432
Իրավաբանական անձինք	40,542,532	40,510,291
Հաճախորդների հաշիվներ	170,981,692	178,743,031

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ տասը խոշորագույն հաճախորդների հաշիվների մնացորդը կազմել է 40,684,964 հազ. ՀՀ դրամ (23,79%) (2022թ.՝ 43,973,747 հազ. ՀՀ դրամ, 24,60%):

ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգրքի համաձայն՝ Բանկը պարտավորվում է հետ վճարել ֆիզիկական անձանց կողմից ներդրված ավանդներն ավանդատուի առաջին իսկ պահանջի դեպքում: Այն դեպքում, երբ ժամկետային ավանդների գծով դրամական միջոցները հետ են վերադարձվում ավանդատուին մինչև ժամկետի ավարտը համաձայն ավանդատուի պահանջի, ավանդի տոկոսները վճարվում են ցայսօրվա ավանդների տոկոսադրույքներին համապատասխան, եթե պայմանագրով այլ տոկոսագումարներ նախատեսված չեն:

Հաճախորդների հաշիվները ներառում են հաճախորդների հետևյալ տեսակների հաշիվները.

(հազար ՀՀ դրամ)

	30/09/2023	31/12/2022
Պետական և բյուջետային կազմակերպություններ	13,429,692	8,615,232
Մասնավոր ընկերություններ	50,471,309	56,504,649
Ֆիզիկական անձինք	107,080,691	113,623,150
Հաճախորդների հաշիվներ	170,981,692	178,743,031

Ստորև ներկայացված է հաճախորդների հաշիվների վերլուծությունն՝ ըստ ոլորտների.

	30/09/2023	31/12/2022
Ֆիզիկական անձինք	107,080,691	113,623,150
Ֆինանսական կազմակերպություններ	6,445,562	10,292,034
Ծառայություններ	18,526,869	17,733,640
Առևտուր	5,964,936	3,962,552
Հեռահաղորդակցություն	1,820,717	673,409
Շինարարություն	5,316,963	5,616,794
Տրանսպորտ	9,086,303	8,951,102
Պետական և բյուջետային կազմակերպություններ	13,429,692	8,615,232
Արդյունաբերական արտադրություն	1,760,838	2,081,176
Էներգետիկա	729,736	6,341,807
Գյուղատնտեսություն	4,788	10,505
Այլ	814,597	841,630
Հաճախորդների հաշիվներ	170,981,692	178,743,031

18. Այլ փոխառու միջոցներ

Այլ փոխառու միջոցները ներառում են հետևյալը հոդվածները.

	30/09/2023	31/12/2022
Այլ փոխառություններ	8,211,604	8,521,795
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	1,159,103	1,329,598
Այլ փոխառու միջոցներ	9,370,707	9,851,393

Այլ փոխառու միջոցների կազմում ընդգրկված են Ազգային Հիփոթեքային Ընկերությունից՝ 1,988,458 հազ. ՀՀ դրամ գումարի չափով (2022թ.՝ 2,238,843 հազ. ՀՀ դրամ) և Բնակարան երիտասարդներին ՈՒՎԿ-ից 6,223,146 հազ. ՀՀ դրամ գումարի չափով (2022թ.՝ 6,282,952 հազ. ՀՀ դրամ) միջոցներ:

Ստորև ներկայացված են ֆինանսական վարձակալության գծով պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները և ժամանակաշրջանի ընթացքում դրանց փոփոխությունները.

	2023 թ.
Հունվարի 1-ի դրությամբ	1,329,598
Ավելացումներ	53,580
Տոկոսի ավելացում	101,135
Վճարումներ	(386,753)
Փոխարժեքային տարբերությունից օգուտներ	1,209
Օտարումներ	-
Այլ	60,334
Սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	1,159,103

2023թ.-ին Բանկի ֆինանսական վարձակալության գծով ընդամենը դրամական միջոցների արտահոսքը կազմել է 386,753 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 680,384 հազ. ՀՀ դրամ):

19. Սեփական կապիտալ

Հայտարարված սովորական բաժնետոմսերի ընդհանուր քանակը կազմում է 5,905,155 հատ (2022թ.՝ 5,905,155 հատ), որոնց ընդհանուր անվանական արժեքը կազմում է 63,775,674 հազ. ՀՀ դրամ (2022թ.՝ 63,775,674 հազ. ՀՀ դրամ) (մեկ բաժնետոմսի անվանական արժեքն է 10,800 ՀՀ դրամ): Բոլոր հայտարարված բաժնետոմսերը թողարկվել և ամբողջովին վճարվել են:

(հազար ՀՀ դրամ)

Բանկի կանոնադրական կապիտալը ձևավորվել է բաժնետիրոջ դրամական ներդրումներից, ընդ որում, բաժնետերերն ունի շահաբաժիններ ստանալու և կապիտալը ՀՀ դրամով բաշխելու իրավունք:

Հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստ

Հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստը օգտագործվում է գույքի իրական արժեքի աճը և նույն ակտիվի՝ նախկինում կապիտալում ձանաչված աճի սահմաններում իրական արժեքի նվազեցումը գրանցելու համար:

Ներդրումային արժեթղթերի վերագնահատման պահուստ

Այս պահուստը արտացոլում է իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխությունը:

20. Պայմանական և պայմանագրային պարտավորություններ

Գործարար միջավայր

Հայաստանի Հանրապետությունը շարունակում է տնտեսական բարեփոխումները և իրավական, հարկային ու օրենսդրական համակարգերի զարգացումը՝ շուկայական տնտեսության պահանջներին համապատասխան: Հայաստանի տնտեսության ապագա կայունությունը առավելապես կախված է այս բարեփոխումներից և զարգացումներից, ինչպես նաև կառավարության կողմից իրականացվող տնտեսական, ֆինանսական և դրամավարկային քաղաքականությունների արդյունավետությունից:

Իրավական միջավայր

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Բանկը հանդիսանում է դատական հայցերի և պահանջների առարկա: Ղեկավարության համոզմամբ նման հայցերի և պահանջների արդյունքում ծագող հնարավոր պարտավորությունները (առկայության դեպքում) էական բացասական ազդեցություն չեն ունենա Բանկի ֆինանսական վիճակի կամ հետագա գործունեության արդյունքների վրա:

Հարկային միջավայր

ՀՀ հարկային, արժութային և մաքսային օրենսդրությունները հանդիսանում են տարրնթերցումների և հաճախակի իրականացվող բարեփոխումների առարկա: Բանկի գործունեության ընթացքում կիրառված այդ օրենսդրությունների գծով ղեկավարության մեկնաբանությունները կարող են վիճարկվել համապատասխան մարմինների կողմից: Հարկային մարմինները կարող են ավելի խիստ դիրքորոշում ընդունել օրենսդրության մեկնաբանությունների և գնահատումների գծով, որի արդյունքում հնարավոր է, որ գործարքների և գործունեության՝ նախկինում հարկային մարմինների կողմից չվիճարկված հարկային հաշվառման նկատմամբ մեկնաբանությունը փոխվի: Արդյունքում, էական լրացուցիչ հարկեր, տույժեր և տուգանքներ կարող են հաշվեգրվել: Հարկային ստուգումները կարող են ներառել ստուգման ամսաթվին անմիջապես նախորդող երեք օրացուցային տարիները: Որոշակի դեպքերում ստուգումները կարող են իրականացվել ավելի վաղ ժամանակահատվածի համար:

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Բանկի ղեկավարությունը գտնում է, որ պատշաճ կերպով է իրականացնում համապատասխան օրենսդրության մեկնաբանումը, և Բանկի հարկային, արժութային և մաքսային հարցերի շուրջ մոտեցումը ճիշտ է:

Պայմանագրային և պայմանական պարտավորություններ

Բանկի պայմանական և պայմանագրային պարտավորությունները ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	30/09/2023	31/12/2022
Վարկային բնույթի պարտավորություններ		
Վարկային գծերի չօգտագործված մաս	2,692,003	3,166,932
Ֆինանսական երաշխիքներ	170,000	170,000
Ոչ ֆինանսական երաշխիքներ	1,349,941	872,163
	4,211,944	4,209,095
Հանած՝ պահուստները	(72,799)	(112,750)
Պայմանագրային և պայմանական պարտավորություններ	4,139,145	4,096,345

(հազար ՀՀ դրամ)

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

	Վարկային գծերի չօգտագործված մաս	Ֆինանսական երաշխիքներ	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	108,406	4,344	112,750
ԱՎԿ փոփոխություն	(36,728)	(3,223)	(39,951)
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	71,678	1,121	72,799

21. Զուտ տոկոսային եկամուտ

Զուտ տոկոսային եկամուտը ներառում է.

	01/07/2023- 30/09/2023	01/01/2023- 30/09/2023	01/07/2022- 30/09/2022	01/01/2022- 30/09/2022
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ				
Հաճախորդներին տրված վարկեր	6,268,550	18,842,381	6,629,359	22,515,284
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	281,868	528,176	97,640	248,967
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	614,782	1,848,531	587,927	1,502,860
Ներդրումային արժեթղթեր	7,165,200	21,219,088	7,314,926	24,267,111
Տոկոսային եկամուտ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	-	-	33,622	116,875
Առևտրային արժեթղթեր	-	-	33,622	116,875
Այլ տոկոսային եկամուտ	7,165,200	21,219,088	7,348,548	24,383,986
Ընդամենը տոկոսային եկամուտ	(56,309)	(316,789)	(14,022)	(418,052)
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	(2,461,323)	(7,510,000)	(2,871,942)	(8,778,087)
Հաճախորդների հաշիվներ և այլ փոխառու միջոցներ	(144,906)	(530,558)	(132,890)	(396,124)
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	(2,662,538)	(8,357,347)	(3,018,854)	(9,592,263)
Տոկոսային ծախս՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	(33,058)	(101,135)	(65,069)	(212,437)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	(2,695,596)	(8,458,482)	(3,083,923)	(9,804,700)
Ընդամենը տոկոսային ծախս	4,469,604	12,760,606	4,264,625	14,579,286
Զուտ տոկոսային եկամուտ				

22. Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտ

	01/07/2023- 30/09/2023	01/01/2023- 30/09/2023	01/07/2022- 30/09/2022	01/01/2022- 30/09/2022
Վճարահաշվարկային գործառնություններ	250,509	656,426	276,744	1,100,663
Պլաստիկ քարտերով գործարքներից ստացված միջնորդավճարներ	213,962	603,115	143,555	598,424
Երաշխիքներ	7,516	11,240	2,688	20,649
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	471,987	1,270,781	422,987	1,719,736
Վճարահաշվարկային գործառնություններ	(4,524)	(21,568)	(7,324)	(191,080)
Պլաստիկ քարտերով գործարքներից ստացված միջնորդավճարներ	(41,871)	(98,966)	(1,090)	(166,149)
Այլ	(18,601)	(60,584)	(17,643)	(77,490)
Միջնորդավճարների գծով ծախսեր	(64,996)	(181,118)	(26,057)	(434,719)
Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտներ	406,991	1,089,663	396,930	1,285,017

(հազար ՀՀ դրամ)

23. Այլ եկամուտ

	01/07/2023- 30/09/2023	01/01/2023- 30/09/2023	01/07/2022- 30/09/2022	01/01/2022- 30/09/2022
Բռնագանձված գույքի վաճառքից եկամուտ	415,099	439,054	2,641	112,363
Ծառայությունների խթանման հետ կապված գործընկերներից ստացված եկամուտ	-	-	3	35,665
Ղատավարության ծախսերի փոխհատուցումից եկամուտ	17,416	53,251	2,333	71,113
Ապահովագրական փոխհատուցումից եկամուտ	-	-	-	-
Ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչումից եկամուտ	-	-	-	-
Շահաբաժիններ	-	-	1,899	1,899
Թանկարժեք մետաղների հետ կապված գործարքներից եկամուտ	13,559	43,648	5,929	20,167
Այլ	16,031	90,644	35,866	(27,133)
Ընդամենը այլ եկամուտներ	462,105	626,597	48,671	214,074

24. Անձնակազմի գծով և այլ գործառնական ծախսեր

Անձնակազմի գծով ծախսերը և այլ գործառնական ծախսերը ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	01/07/2023- 30/09/2023	01/01/2023- 30/09/2023	01/07/2022- 30/09/2022	01/01/2022- 30/09/2022
Աշխատավարձ և պարգևատրումներ	(1,671,901)	(5,018,630)	(1,945,829)	(5,901,665)
Անձնակազմի գծով ծախսեր	(1,671,901)	(5,018,630)	(1,945,829)	(5,901,665)
Հիմնական միջոցների մաշվածություն	(468,931)	(1,079,168)	(342,301)	(1,022,333)
Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա	(138,964)	(405,102)	(135,405)	(424,282)
Ամորտիզացիայի և մաշվածության գծով ծախսեր	(607,895)	(1,484,270)	(477,706)	(1,446,615)
Հիմնական միջոցների նորոգում և տեխնիկական սպասարկում	(98,340)	(354,812)	(127,804)	(429,760)
Գործառնական հարկեր	(152,778)	(340,224)	(91,464)	(310,964)
Ծրագրային ապահովման գծով ծախսեր	(30,237)	(107,479)	(28,204)	(83,195)
Բնակչությունից ներգրավված ավանդների ապահովագրման համակարգում մասնակցություն	(60,142)	(181,499)	(66,542)	(215,162)
Կապ	(61,909)	(154,448)	(51,339)	(193,560)
Դրամական միջոցների հավաքագրման ծախսեր	(37,383)	(105,166)	(36,671)	(116,818)
Անվտանգություն	(26,404)	(84,208)	(34,987)	(112,122)
Իրավաբանական և խորհրդատվական ծախսեր	(55,940)	(103,915)	(19,664)	(63,303)
Ներկայացուցչական ծախսեր	(27,893)	(67,253)	(31,734)	(122,181)
Մարքեթինգ և գովազդ	(24,364)	(61,071)	(30,614)	(110,228)
Գրասենյակային ծախսեր	(12,711)	(45,457)	(30,328)	(64,806)
Վարձակալության գծով ծախսեր	(24,884)	(80,953)	(26,651)	(74,826)
Տրանսպորտային ծախսեր	(14,379)	(38,964)	(17,149)	(50,166)
Ապահովագրություն	(3,386)	(9,985)	4,984	(27,515)
Բարեգործություն	(6,788)	(7,088)	-	(514)
Վճարային համակարգերի գծով ծախսեր	-	-	-	(2,000)
Ղատական ծախսեր	-	-	(154,734)	(154,734)
COVID-19 թեստ	-	-	(19,324)	(23,272)
Պլաստիկ քարտերի ծախսեր	(23,169)	(62,013)	(416,685)	(636,455)
Ֆինանսական ակտիվների օտարումից վնաս	-	-	-	(3,532,517)
Կոմիսիոն հետվճարներ	-	(1)	-	-
Ծախսեր կենսաթոշ. Քեշ-Բեքի գծով	(173,083)	(504,458)	-	-
Այլ	(333,452)	(554,180)	(138,276)	(1,454,994)
Այլ գործառնական ծախսեր	(1,167,242)	(2,863,174)	(1,317,186)	(7,779,092)

(հազար ՀՀ դրամ)

25. Ռիսկերի կառավարում**Ներածություն**

Ռիսկերի կառավարումը բնորոշ է հանդիսանում Բանկի գործունեությանը և կառավարվում է մշտական հայտնաբերման, չափման և մոնիթորինգի գործընթացների միջոցով, որոնք ենթակա են ռիսկերի սահմանաչափերին և մշտական վերահսկողության: Ռիսկերի կառավարման գործընթացը ունի որոշիչ նշանակություն Բանկի եկամտաբերության հաստատումն մակարդակի պահպանման հարցում, և Բանկի յուրաքանչյուր աշխատակից պատասխանատվություն է կրում իր պարտականությունների շրջանակում ի հայտ եկող ռիսկերի համար: Բանկը ենթակա է վարկային, իրացվելիության և շուկայական ռիսկերի: Վերջինս իր հերթին բաժանվում է առևտրային և ոչ առևտրային գործունեության հետ կապված ռիսկերի: Բանկը ենթակա է նաև գործառնական ռիսկերի:

Ռիսկերի վերահսկման անկախ գործընթացը չի առնչվում գործունեության վարման հետ կապված ռիսկերի հետ, ինչպիսիք են, օրինակ՝ շրջակա միջավայրի, տեխնոլոգիաների կամ ոլորտային փոփոխությունները: Նման ռիսկերը Բանկի կողմից վերահսկվում են ռազմավարական պլանավորման գործընթացի ընթացքում:

Ռիսկերի կառավարման համակարգ

Ռիսկերի կառավարման ընդհանուր պատասխանատվությունը կրում է Բանկի Տնօրինությունը, սակայն առկա են առանձին մարմիններ, որոնք պատասխանատու են ռիսկերի կառավարման և մոնիթորինգի համար:

Բանկի խորհուրդ

Բանկի խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի ընդհանուր վերահսկման համար, ռիսկերի կառավարման ռազմավարության և սկզբունքների հաստատման համար:

Տնօրինություն

Տնօրինությունը պատասխանատու է Բանկում ռիսկերի կառավարման գործընթացի վերահսկման համար:

Ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման կոմիտե

Ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման կոմիտեն հետևում է սահմանաչափերի կատարմանը, ռիսկերի կառավարման ընթացակարգերի ներդրմանը, ընդունում է շուկայական և իրացվելիության ռիսկերին վերաբերող որոշումներ, ինչպես նաև վերահսկում է այդ որոշումների կատարումը:

Վարկային կոմիտե

Վարկային կոմիտեն պատասխանատու է վարկային ռիսկերի կառավարման համար:

Բանկային ռիսկերի կառավարման դեպարտամենտ

Բանկային ռիսկերի կառավարման դեպարտամենտը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման հետ կապված մեթոդաբանության, քաղաքականության և ընթացակարգերի ներդրման համար, իրականացնում է բանկային ռիսկերի վերլուծություն և գնահատում:

Վարկային ռիսկերի կոմիտե

Վարկային ռիսկերի կոմիտեն պատասխանատու է մանրաժախ բանկային արտադրանքների, ինչպես նաև մանր բիզնեսի համար արտադրանքների գծով ռիսկերի կառավարման շրջանակներում ռազմավարության և նորմատիվների մշակման համար:

Ֆինանսական դեպարտամենտ

Ֆինանսական դեպարտամենտը պատասխանատու է Բանկի ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման համար, ինչպես նաև կառավարում է իրացվելիության ռիսկը:

Ներքին աուդիտ

Բանկի կողմից իրականացվող ռիսկերի կառավարման գործընթացը յուրաքանչյուր տարի աուդիտի է ենթարկվում Ներքին աուդիտի վարչության կողմից, որը ստուգում է ինչպես ընթացակարգերի ամբողջականությունը, այնպես էլ Բանկի գործունեության համապատասխանությունը ընթացակարգերին: Ներքին աուդիտի վարչությունը անցկացված ստուգումների արդյունքները քննարկում է ղեկավարության հետ և իր եզրակացություններն ու առաջարկները ներկայացնում է Աուդիտի կոմիտե:

Ռիսկի գնահատման և ռիսկերի ներկայացման համակարգեր

(հազար ՀՀ դրամ)

Բանկի ռիսկերը գնահատվում են ԿԲ կողմից սահմանված նորմատիվային ցուցանիշների հաշվարկների միջոցով: Որիսկերի մոնիթորինգը և վերահսկողությունը հիմնականում հիմնված է Բանկի կողմից սահմանված ռիսկերի սահմանաչափերի վրա: Այս սահմանաչափերը արտացոլում են Բանկի գործարար ռազմավարությունը և շուկայական պայմանները, որոնցում գործում է Բանկը, ինչպես նաև Բանկի համար ընդունելի ռիսկի մակարդակը:

Գործունեության բոլոր տեսակների գծով ստացվող տեղեկատվությունը ուսումնասիրվում և մշակվում է ռիսկերի վերլուծության, վերահսկողության և գնահատման նպատակով: Տնօրինությունը եռամսյակային կտրվածքով ստանում է ռիսկերի վերաբերյալ մանրամասն հաշվետվություն, որում պարունակվում է վարկային ռիսկի ընդհանուր չափի վերաբերյալ տեղեկատվություն՝ ըստ ոլորտների, հաճախորդների, մարման ժամկետների, արժույթի և վարկերի տեսակների: Տվյալ հաշվետվությունում նաև ներկայացվում են իրացվելիության և վարկային ցուցանիշները, ինչպես նաև տոկոսադրույքի փոփոխության, արտարժույթի և գործառնական ռիսկերի վերաբերյալ տեղեկատվություն:

Ղեկավարությունը օրական կտրվածքով ստանում է Բանկի իրացվելիության ռիսկի վերաբերյալ տեղեկատվություն:

Բանկը մշակել է ռիսկերի կառավարման ընթացակարգ՝ հիմնական բանկային ռիսկերը բնորոշելու, գնահատելու և վերահսկելու համար համակարգային և բազմակողմանի մոտեցում կառուցելու նպատակով:

Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկն այն ռիսկն է, որի պատճառով Բանկը կարող է կրել վնասներ՝ հաճախորդների կաճ գործընկերների կողմից պարտավորությունների չկատարման դեպքում: Բանկը իրականացնում է վարկային ռիսկի վերահսկում և կառավարում՝ սահմանելով ռիսկի այն սահմանաչափը, որը պատրաստ է ընդունել անհատական գործընկերների և աշխարհագրական ու տնտեսական համակենտրոնացումների համար, ինչպես նաև դիտարկելով զգայունությունը նման սահմանաչափերի նկատմամբ:

Բանկը հաստատել է վարկային որակի ստուգման գործընթաց՝ ապահովելու գործընկերների վարկունակության հնարավոր փոփոխությունների վաղ բացահայտումը, ներառյալ գրավների պարբերաբար վերանայումը: Գործընկերների սահմանաչափերը հաստատված են վարկային ռիսկերի դասակարգման համակարգի միջոցով, որը յուրաքանչյուր գործընկերոջ համար սահմանում է ռիսկի վարկանիշ: Որիսկերի վարկանիշները ենթակա են պարբերաբար վերանայման: Վարկերի որակի ստուգման գործընթացը Բանկին թույլ է տալիս գնահատել հնարավոր վնասը այն ռիսկերի հետևանքով, որոնց նկատմամբ այն զգայուն է, և ձեռնարկել ուղղիչ գործողություններ:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներից ծագող վարկային ռիսկը ցանկացած պահի սահմանափակվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված դրական իրական արժեքով:

Վարկային բնույթ ունեցող պարտավորությունների հետ կապված ռիսկեր

Բանկը իր հաճախորդներին ընձեռում է երաշխիքների ստացման հնարավորություն, որոնց գծով Բանկի մոտ կարող է անհրաժեշտություն ծագել հաճախորդների անունից կատարելու վճարումներ: Հաճախորդները նման վճարումները հատուցում են Բանկին՝ ակրեդիտիվների տրամադրման պայմաններին համապատասխան: Նշված պայմանագրերի համաձայն՝ Բանկը կրում է ռիսկեր, որոնք համարժեք են վարկային ռիսկերին, և նվազեցվում են նույն ընթացակարգերի և ռիսկի վերահսկման քաղաքականության վարման շնորհիվ:

Որիսկի առավելագույն չափը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության տարրերի վրա, ներառյալ ածանցյալ գործիքները, գտնվում և գրավի պայմանագրերի միջոցներով ռիսկը մեղմացնելու ազդեցությունից առաջ, ներկայացված է հաշվեկշռային արժեքով:

Իրական արժեքով ներկայացված ֆինանսական գործիքների դեպքում, հաշվեկշռային արժեքը արտահայտում է ընթացիկ վարկային ռիսկը, բայց ոչ ռիսկի առավելագույն չափը, որը կարող է առաջանալ արժեքի փոփոխությունից:

Ֆինանսական գործիքների յուրաքանչյուր մակարդակի վարկային ռիսկի առավելագույն չափի վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է առանձին ծանոթագրություններում: Ապահովման միջոցների և ռիսկի նվազեցման այլ մեթոդների ազդեցությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 8-ում:

Արժեզրկման գնահատում

Բանկն ԱՎԿ-ն հաշվարկում է հավանականությամբ կշռված մի շարք սցենարներով՝ գնահատելու ականակվող դրամական միջոցների պակասորդները, զեղչված արդյունավետ տոկոսադրույքի մոտեցմամբ: Դրամական միջոցների պակասորդը կազմակերպությանը պայմանագրով վճարման ենթակա դրամական միջոցների հոսքերի և կազմակերպության ականակվող դրամական միջոցների հոսքերի միջև տարբերությունն է: ԱՎԿ հաշվարկի մեխանիզմները ներկայացված են ստորև, և դրանց հիմնական տարրերը հետևյալն են՝

(հազար ՀՀ դրամ)

Դեֆոլտի հավանականությունը (PD)	Դեֆոլտի հավանականությունը որոշակի ժամանակի հորիզոնի ընթացքում դեֆոլտի հավանական լինելու գնահատումն է: Դեֆոլտը միայն կարող է տեղի ունենալ գնահատված ժամանակահատվածում որոշակի պահի, եթե գործիքը նախկինում չի ապաճանաչվել և դեռևս պորտֆելում է:
Դեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեքը (EAD)	Դեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեքը դա ապագա դեֆոլտի ամսաթվի դրությամբ գործիքի գնահատված արժեքն է՝ հաշվի առնելով հաշվետու ամսաթվից հետո ակնկալվող փոփոխությունների ազդեցությունը, ներառյալ մայր գումարի և տոկոսների վճարումները՝ պայմանագրով նախատեսված կամ այլ կերպ, բաց թողնված վճարումների վրա հաշվեգրված տոկոսները և այլն:
Դեֆոլտի դեպքում կորստի չափը (LGD)	Դեֆոլտի դեպքում կորստի չափը դրամական միջոցների կորստի գնահատումն է, որն առաջանում է, երբ որոշակի պահի տեղի է ունենում դեֆոլտ: Դա պայմանագրով սահմանված դրամական միջոցների հոսքերի և այն դրամական միջոցների հոսքերի տարբերությունն է, որոնք վարկատուն ակնկալում է ստանալ՝ ներառյալ գրավների իրացումից միջոցները: Այն սովորաբար արտահայտվում է որպես դեֆոլտի դեպքում գործիքի արժեքից (EAD) տոկոս:

ԱՎԿ պահուստը հիմնվում է վարկային վնասների վրա, որոնք ակնկալվում է, որ կառաջանան ակտիվի կյանքի ընթացքում (ակտիվի կյանքի ընթացքում ակնկալվող վարկային վնաս կամ ԱՎԱՎԿ), եթե առկա չէ վարկային ռիսկի զգալի աճ սկզբնական ճանաչումից հետո, որի դեպքում պահուստը հիմնվում է 12 ամսվա ընթացքում ակնկալվող վարկային վնասի վրա (12ամԱՎԿ): 12ամԱՎԿ-ը ԱՎԱՎԿ-ի այն մասն է, որը ներկայացնում է ֆինանսական գործիքի գծով պարտավորությունների չկատարման դեպքերի արդյունք հանդիսացող ԱՎԿ-ները, որոնք հնարավոր են հաշվետու ամսվան հաջորդող 12 ամիսների ընթացքում: Ինչպես ԱՎԱՎԿ-ն, այնպես էլ 12ամԱՎԿ-ն հաշվարկվում են անհատական կամ խմբային հիմունքով՝ ելնելով ֆինանսական գործիքների համապատասխան պորտֆելի բնույթից:

Բանկը քաղաքականություն է սահմանել՝ յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտին իրականացնել գնահատում՝ արդյոք ֆինանսական գործիքի վարկային ռիսկը զգալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից հետո, հաշվի առնելով ֆինանսական գործիքի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում դեֆոլտ տեղի ունենալու ռիսկի փոփոխությունը: Վերոնշյալ գործընթացի հիման վրա, Բանկը խմբավորում է իր վարկերը՝ ըստ փուլերի, ինչպես նկարագրված է ստորև.

Փուլ 1:	Սկզբնական ճանաչման ժամանակ Բանկը պահուստ է ճանաչում 12 ամսվա ԱՎԿ-ի հիման վրա: 1-ին փուլի վարկերը ընդգրկում են նաև գործիքներ, որոնք դեպքում վարկային ռիսկը բարելավվել է, և վարկը վերադասակարգվել է 2-րդ փուլից:
Փուլ 2:	Երբ գործիքի վարկային ռիսկը զգալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից հետո, Բանկը պահուստը ճանաչում է վարկի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող վարկային կորուստների (ԱՎԱՎԿ) համար: 2-րդ փուլի վարկերը ընդգրկում են նաև գործիքներ, որոնք դեպքում վարկային ռիսկը բարելավվել է, և վարկը վերադասակարգվել է 3-րդ փուլից:
Փուլ 3: POCI	Ակտիվը համարվում է արժեզրկված: Բանկը ձևակերպում է ԱՎԱՎԿ պահուստ: Ձեռք բերված կամ ստեղծված՝ արժեզրկված (POCI) ակտիվները ֆինանսական ակտիվներ են, որոնք արժեզրկված են սկզբնական ճանաչման ժամանակ: Տվյալ ակտիվները սկզբնական ճանաչման ժամանակ հաշվառվում են իրական արժեքով, և տոկոսային եկամուտը հետագայում ճանաչվում է վարկային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքի հիման վրա: ԱՎԿ-ն միայն ճանաչվում կամ ապաճանաչվում է այնքանով, որքանով որ հետագայում փոխվում է ակտիվի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող վարկային կորուստների գնահատականը:

Դեֆոլտի և վերականգնման սահմանումը

Բանկը համարում է, որ ֆինանսական գործիքի գծով առկա է դեֆոլտ և, հետևաբար այն դասում է որպես Փուլ 3-ին պատկանող ֆինանսական գործիք (այսինքն՝ վարկային տեսանկյունից արժեզրկված) ԱՎԿ հաշվարկի նպատակով, բոլոր այն դեպքերում, երբ փոխառուն 90 օրով ուշացնում է պայմանագրային վճարումների կատարումը: Բանկը բանկերին տրված վարկերը համարում է դեֆոլտի ենթարկված և անմիջապես ձեռնարկում է քայլեր, եթե գործընկերը գործառնական օրվա ավարտի դրությամբ չի կատարել առանձին համաձայնագրերով սահմանված վճարումները:

Որպես որակական գնահատման մաս, թե արդյոք հաճախորդը անվճարունակ է, Բանկը հաշվի է առնում նաև մի շարք դեպքեր, որոնք կարող են վկայել վճարման քիչ հավանական լինելու մասին: Նման իրավիճակներում, Բանկը վերլուծում է, թե արդյոք իրադարձությունը հանգեցնում է դեֆոլտի և հետևաբար ԱՎԿ հաշվարկման համար ակտիվը անհրաժեշտ է դասվի որպես 3-րդ մակարդակ, թե՞ համապատասխանում է 2-րդ մակարդակին: Տվյալ դեպքերը ներառում են՝

- ▶ Վարկառուի ներքին վարկանիշը, որը ցույց է տալիս վարկառուի դեֆոլտի կամ դեֆոլտին մոտ լինելու իրավիճակը,
- ▶ Վարկառուի մահը,

(հազար ՀՀ դրամ)

- ▶ Վարկառուի կողմից անհապաղ ֆինանսավորման պահանջը,
- ▶ Գրավի արժեքի զգալի նվազումը, երբ վարկի վճարումը ակնկալվում է գրավի վաճառքից,
- ▶ Վարկառուի ապրանքաշրջանառության զգալի նվազումը կամ խոշոր հաճախորդի կորուստը,
- ▶ Կովենանտների խախտումը, որոնց գծով Բանկը չի հրաժարվում դրանց կատարման պահանջի իրավունքից,
- ▶ Վարկառուն (կամ վարկառուի խմբի կազմից որևէ կազմակերպություն) սնանկության հայտ է ներկայացրել կամ հայտարարվել է սնանկ,
- ▶ Վարկառուի գնանշված պարտատոմսերի կամ բաժնետոմսերի առքուվաճառքը կասեցվել է առաջնային շուկայում՝ ֆինանսական դժվարությունների մասին լուրերի կամ փաստերի պատճառով:

Բանկի քաղաքականությունն է ֆինանսական գործիքները համարել «վերականգնված» և հետևաբար վերադասակարգել 3-րդ մակարդակից, երբ նվազագույնը վեց հաջորդական ամիսների ընթացքում դեֆոլտի չափանիշներից ոչ մեկը չի պատահել: «Վերականգնման» դեպքում՝ ակտիվը 2-րդ թե 1-ին մակարդակի դասակարգելու որոշումը կախված է վերականգնման պահին վերանայված վարկային դասից, և գնահատումից, թե արդյոք տեղի է ունեցել վարկային ռիսկի զգալի աճ սկզբնական ճանաչման համեմատ:

Պահառուական և միջբանկային հարաբերություններ

Բանկի պահառուական և միջբանկային հարաբերությունները և գործընկերները իրենցից ներկայացնում են ֆինանսական ծառայություններ մատուցող կազմակերպություններ, բանկեր, բրոքերներ-դիլերներ, արտաթույթի առքուվաճառք իրականացնող ընկերություններ և քլիրինգային ընկերություններ: Այս հարաբերությունների առումով Բանկը գնահատում է հրապարակայնորեն հասանելի տեղեկատվությունը, մասնավորապես ֆինանսական տեղեկատվությունը և այլ արտաքին տվյալներ, օր՝ արտաքին վարկանիշները:

Կորպորատիվ և փոքր բիզնեսի վարկավորում

Կորպորատիվ վարկավորման դեպքում վարկառուները գնահատվում են Բանկի ռիսկերի բաժնի կողմից: Վարկային ռիսկի գնահատումը հաշվի է առնում տարբեր պատմական, ընթացիկ տեղեկատվություն և կանխատեսումներ, ինչպիսիք են.

- ▶ պատմական տեղեկատվություն հաճախորդի ուշացումների մասին,
- ▶ հաճախորդների մասին հանրային տեղեկատվություն տեղեկատվության արտաքին աղբյուրներից: Նման տեղեկատվությունը ներառում է վարկանիշային գործակալությունների կողմից տրված արտաքին վարկանիշերը, անկախ վերլուծաբանների հաշվետվությունները, պարտատոմսերի շուկայում առկա գները կամ մամուլի հաղորդագրությունները և հոդվածները,
- ▶ մակրոտնտեսական կամ աշխարհաքաղաքական տեղեկատվություն, ինչպիսիք են ՀՆԱ-ի աճի տեմպերը կոնկրետ ոլորտի և աշխարհագրական շրջաններում, որոնցում գործունեություն է ծավալում հաճախորդը,
- ▶ այլ հիմնավորված և հաստատվող տեղեկատվություն հաճախորդի կառավարման որակի և հնարավորությունների վերաբերյալ, որը տեղի է կազմակերպության գործունեության արդյունքների գնահատման համար:

Փոքր բիզնեսի վարկերը գնահատվում են Բանկի կողմից, օգտագործելով մանրածախ ապրանքատեսակների մոդելները:

Սպառողական վարկավորում և հիփոթեքային վարկավորում

Սպառողական վարկավորումը ներառում է ֆիզիկական անձանց տրամադրված գրավով չապահովված վարկեր, վարկային քարտեր և օվերդրաֆտներ: Այս ապրանքատեսակների, ինչպես նաև հիփոթեքային վարկերի և փոքր բիզնեսի վարկերի գնահատումը հիմնված է ժամկետանց օրերի քանակի ցուցանիշի վրա:

Ղեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեքը

Ղեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեքը (EAD) իրենից ներկայացնում է արժեզրկման գնահատման ենթակա ֆինանսական գործիքների համախառն հաշվեկշռային արժեքը, որը հաշվի է առնում ինչպես հաճախորդի ունակությունը մեծացնելու իր վարկի գումարը առաջիկա դեֆոլտի դեպքում, այնպես էլ հնարավոր վաղաժամկետ մարումները: Փուլ 1-ում գտնվող ակտիվների համար Բանկը գնահատում է 12 ամսվա ընթացքում հնարավոր դեֆոլտի հավանականությունը 12ամսվա հաշվարկելու նպատակով: Փուլ 2-ին, Փուլ 3-ին և POCI դասին պատկանող ֆինանսական ակտիվների համար ղեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեքը դիտարկվում է գործիքների ողջ կյանքի տևողության ընթացքում տեղի ունեցող դեպքերի համար:

Բանկը առաջարկում է իր կորպորատիվ և մանրածախ հաճախորդներին տարբեր օվերդրաֆտներ և վարկային քարտեր, որոնք Բանկն իրավունք ունի ետ կանչել և/կամ նվազեցնել սահմանաչափը՝ ծանուցելով ընդամենը մեկ

(հազար ՀՀ դրամ)

օր առաջ: Ծանուցման ներկայացման համար Բանկը չի սահմանափակում վարկային կորուստների ռիսկի ենթարկվածությունը պայմանագրային ժամկետով և փոխարենը հաշվարկում է ԱՎԿ այն ժամանակահատվածի համար, որը արտացոլում է Բանկի հաճախորդների վարքագծի վերաբերյալ ակնկալիքները, դեֆոլտի հավանականությունը և Բանկի կողմից վարկային ռիսկը նվազեցնելու ուղղությամբ հետագա փոփոխությունները, որոնք կարող են նախատեսել վարկային գծերի նվազեցում կամ փակում:

Դեֆոլտի ժամանակ կորստի չափը

LGD-ն հաշվարկվում է կոլեկտիվ հիմունքով՝ հիմք ընդունելով դեֆոլտի ամսաթվից հետո վարկի վերականգնման վիճակագրական տեղեկատվությունները:

LGD չափը գնահատվում է 1-ին, 2-րդ և 3-րդ Փուլերի և POCI բոլոր ակտիվների դասերի համար: Նման LGD չափերի համար ելակետային տվյալները գնահատվում են և, հնարավորության դեպքում, ճշգրտվում են փորձարկման միջոցով պատմական տվյալների հիման վրա՝ հաշվի առնելով վերջին շրջանում վերականգնումները: Անհրաժեշտության դեպքում այդպիսի տվյալները որոշվում են յուրաքանչյուր տնտեսական սցենարի համար:

Վարկային ռիսկի զգալի աճ

Բանկը մշտապես ստուգում է բոլոր ակտիվները, որոնց նկատմամբ հաշվարկվում է ԱՎԿ: Բանկը վերլուծում է, արդյոք տվյալ գործիքի կամ գործիքների պորտֆելի վարկային ռիսկը զգալիորեն ավելացել է սկզբնական ճանաչման պահից ի վեր՝ որոշելու համար, թե ինչ չափով է հարկավոր ստեղծել արժեզրկման գծով պահուստը գործիքի կամ գործիքների պորտֆելի համար (12 ամսվա ԱՎԿ-ի կամ ամբողջական ժամկետի ԱՎԿ-ի արժեքով): Բանկը համարում է, որ վարկային ռիսկը զգալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչման պահից հետո, եթե պայմանագրային վճարումները ուշացվել են ավելի քան 30 օրով:

Բանկը նաև կիրառում է լրացուցիչ որակական մեթոդներ՝ որոշելու համար, թե արդյոք տեղի է ունեցել ակտիվի վարկային ռիսկի զգալի աճ. օրինակ, հաճախորդի/վարկի տեղափոխումը խնդրահարույց վարկերի ցանկ կամ վարկի վերաձևակերպում վարկային իրադարձությունների հետ կապված: Որոշ դեպքերում Բանկը կարող է նաև վերանայել վերոհիշյալ «Դեֆոլտի սահմանումը» բաժնում նկարագրված իրադարձությունները, որպես վարկային ռիսկի զգալի աճի չափանիշ, այլ ոչ թե որպես դեֆոլտ:

Միևնույն ակտիվների խմբի համար ԱՎԿ-ի գնահատման դեպքում Բանկը կիրառում է նույն սկզբունքները՝ գնահատելու համար, թե արդյոք տեղի է ունեցել վարկային ռիսկի զգալի աճ սկզբնական ճանաչումից հետո:

Ֆինանսական ակտիվների համախմբում, որոնք գնահատվում են խմբային հիմունքներով

Ելնելով ստորև նշված գործոններից, Բանկը հաշվարկում է ԱՎԿ անհատական կամ խմբային հիմունքներով:

Ակտիվների դասերը, որոնց համար Բանկը հաշվարկում է ԱՎԿ անհատական հիմունքով, ներառում են հետևյալը.

- ▶ Բոլոր Փուլ 3-ում գտնվող ակտիվները, անկախ ֆինանսական ակտիվների դասից,
- ▶ Փուլ 2-ի և Փուլ 3-ի կորպորատիվ վարկավորման պորտֆելը,
- ▶ Խոշոր և եզակի գործիքները փոքր բիզնեսի վարկավորման պորտֆելում,
- ▶ Գանձապետական և միջբանկային հարաբերությունները (օրինակ, պահանջները բանկերի նկատմամբ, դրամական միջոցների համարժեքները և ամորտիզացված արժեքով և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային ներդրումային արժեքըները)
- ▶ Ֆինանսական ակտիվները, որոնք դասակարգվել են որպես POCI սկզբնական վարկի դադարեցման և պարտքի վերակազմավորման արդյունքում նոր վարկի ճանաչման ժամանակ:

Ակտիվների դասերը, որոնց համար Բանկը հաշվարկում է ԱՎԿ խմբային հիմունքով, ներառում են հետևյալը.

- ▶ 1-ին և 2-րդ փուլերում հիփոթեքային և սպառողական վարկերը, ինչպես նաև 1-ին փուլի առևտրային վարկավորման պորտֆելը,
- ▶ ձեռք բերված արժեզրկված ֆինանսական ակտիվները, որոնք կառավարվում են խմբային հիմունքներով:

Կանխատեսվող տեղեկատվություն և բազմակի տնտեսական սցենարներ

ԱՎԿ մոդելներում Բանկը հիմնվում է կանխատեսվող տեղեկատվության լայն շրջանակի վրա, մասնավորապես այնպիսի տնտեսական ելակետային տվյալների, ինչպիսիք են՝

- ▶ Գործազրկության մակարդակը,
- ▶ Կենտրոնական բանկի բազային տոկոսադրույքները,

(հազար ՀՀ դրամ)

► Փոխարժեքները:

ԱՎԿ-ի հաշվարկման համար օգտագործվող ելակետային տվյալները և մոդելները միշտ չէ, որ արտացոլում են շուկայի բոլոր բնութագրերը ֆինանսական հաշվետվության ամսաթվի դրությամբ: Որպեսզի դա արտացոլվի, երբեմն կատարվում են որակական ճշգրտումներ կամ ուղղումներ ժամանակավոր ճշգրտումների տեսքով, եթե այդ տարբերությունները էական են:

Կանխատեսվող տեղեկատվությունը Բանկը ստանում է արտաքին աղբյուրներից (արտաքին վարկանիշային գործակալություններ, պետական մարմիններ, օրինակ՝ կենտրոնական բանկեր և միջազգային ֆինանսական հաստատություններ): Բանկի վարկային ռիսկի բաժնի փորձագետները գնահատում են տարբեր սցենարներին վերագրելի կշիռները: Ստորև ներկայացված աղյուսակում ցույց են տրված կանխատեսվող տնտեսական փոփոխականները/ենթադրությունները, ըստ տարբեր տնտեսական սցենարների, որոնց հիման վրա հաշվարկվում ԱՎԿ-ն:

Հիմնական գործոնները	ԱՎԿ սցենարը	Որոշված հավանականությունը, %	2023 թ., %	2024 թ., %
ԱՄՆ դոլար / ՀՀ դրամ փոխարժեք				
	Լավատեսական	5%	416.1	441.8
	Բազիսային	90%	438	465
	Վատատեսական	5%	459.9	488.3
Ներմուծման տեմպը				
	Լավատեսական	5%	781.1	782.7
	Բազիսային	90%	743.9	745.5
	Վատատեսական	5%	706.7	708.2
Արտահանման տեմպը				
	Լավատեսական	5%	478.4	485.0
	Բազիսային	90%	455.6	461.9
	Վատատեսական	5%	432.8	438.8
Ոսկու գին, դոլար / տրլ ունցիա				
	Լավատեսական	5%	1,785.0	1,732.5
	Բազիսային	90%	1,700.0	1,650.0
	Վատատեսական	5%	1,615.0	1,567.5

Իր քաղաքականության համաձայն, Բանկը պարտավոր է իր վարկային պորտֆելի շրջանակներում վերագրել ճիշտ և հետևողական վարկանիշեր: Դա հնարավորություն է ընձեռում կենտրոնացված կերպով ղեկավարել առկա ռիսկերը, ինչպես նաև թույլ է տալիս համեմատել վարկային ռիսկերի չափը՝ ըստ գործունեության, աշխարհագրական կամ այլ ոլորտների: Վարկանիշների տրման համակարգը հիմնվում է մի շարք ֆինանսավերլուծական մեթոդների, ինչպես նաև մշակված շուկայական տվյալների վրա, որոնք ներկայացնում են գործընկերների ռիսկի գնահատման համար հիմնական ելակետային տեղեկատվությունը: Որևի բոլոր ներքին դասերը սահմանված են Բանկի կիրառվող վարկանշային քաղաքականության համաձայն: Կիրառվող վարկանիշները պարբերաբար գնահատվում և վերանայվում են:

Հաճախորդներին տրված վարկերի արժեզրկման պահուստների վերաբերյալ ավելի մանրամասն տեղեկատվություն ներկայացված է Ծանոթագրություն 8-ում:

Ֆինանսական երաշխիքները, ակրեդիտիվները և վարկային գծերի չօգտագործված մասերը նույնպես ստուգվում են արժեզրկվածության տեսանկյունից, իսկ ակնկալվող վարկային կորուստների գնահատված պահուստը հաշվարկվում է այնպես, ինչպես վարկերի դեպքում:

Ստորև ներկայացված է Բանկի դրամական ակտիվների և պարտավորությունների կենտրոնացումը՝ աշխարհագրական հայտանիշով.

	30/09/2023 թ.				31/12/2022 թ.			
	Հայաստան	ՏՀԶԿ	ԱՊՀ և այլ երկրներ	Ընդամենը	Հայաստան	ՏՀԶԿ	ԱՊՀ և այլ երկրներ	Ընդամենը
Ակտիվներ								
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	13,202,649	-	12,420,187	25,622,836	22,232,444	-	8,815,189	31,047,633
Առևտրային արժեթղթեր	-	-	-	-	-	-	-	-
Հետգնման պայմանագրով գրավադրված առևտրային արժեթղթեր	-	-	-	-	-	-	-	-

(հազար ՀՀ դրամ)

Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	11,966,305	-	-	11,966,305	14,216,953	-	-	14,216,953
Հաճախորդներին տրված վարկեր	154,405,441	836	41,033	154,447,310	158,482,244	8,074	54,503	158,544,821
Ներդրումային արժեթղթեր	25,142,567	1,344,342	-	26,486,909	15,377,416	1,216,898	-	16,594,314
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված ներդրումային արժեթղթեր	-	-	-	-	9,195,616	-	-	9,195,616
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	2,623,161	-	207,496	2,830,657	1,664,808	11,086	60,823	1,736,717
	207,340,123	1,345,178	12,668,716	221,354,017	221,169,481	1,236,058	8,930,515	231,336,054
Պարտավորություններ								
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	3,006,526	-	-	3,006,526	158,138	-	-	158,138
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	136,743	-	1,001,887	1,138,630	9,170,600	-	2,386,522	11,557,122
Հաճախորդների հաշիվներ	158,072,246	223,941	12,685,505	170,981,692	162,765,924	322,869	15,654,238	178,743,031
Այլ փոխառու միջոցներ	9,370,707	-	-	9,370,707	9,851,393	-	-	9,851,393
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	719,181	-	-	719,181	564,631	-	-	564,631
	171,305,403	223,941	13,687,392	185,216,736	182,510,686	322,869	18,040,760	200,874,315
Ակտիվների և պարտավորությունների գծով զուտ դիրք	36,034,720	1,121,237	(1,018,676)	36,137,281	38,658,795	913,189	(9,110,245)	30,461,739

Իրացվելիության ռիսկ և ֆինանսավորման աղբյուրների կառավարում

Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, որ Բանկը սովորական կամ չկանխատեսված իրավիճակում չի կարողանա կատարել իր պարտավորությունները վերջիններիս մարման ժամանակ: Այդ ռիսկի զսպման նպատակով ղեկավարությունն ապահովել է ֆինանսավորման տարբեր աղբյուրներ՝ ի լրումն արդեն իսկ գոյություն ունեցող բանկային ավանդների հիմնական բազայի: Ղեկավարությունն իրականացնում է նաև ակտիվների կառավարում՝ հաշվի առնելով իրացվելիությունը, և ապագա դրամական հոսքերի և իրացվելիության օրական վերահսկողություն: Այդ գործընթացը ներառում է ակնկալվող դրամական միջոցների գնահատում և առաջնակարգ ապահովման միջոցի առկայություն, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորման ստացման համար:

Բանկը գնահատում և կառավարում է իրացվելիությունը՝ հիմնվելով ՀՀ ԿԲ-ի սահմանած զուտ իրացվելի ակտիվների և հաճախորդների պարտավորությունների հարաբերակցության ցուցանիշների վրա: 2023թ. սեպտեմբերի 30-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31 ի դրությամբ այդ հարաբերակցությունը կազմել է՝

		30/09/2023 թ.	31/12/2022 թ.
	Սահմանային արժեք	%	%
Ն21-Ընդհանուր իրացվելիություն (բարձր իրացվելի ակտիվներ/ընդհանուր ակտիվներ)	նվ 15%	25,51%	26,89%
Ն22-Ընթացիկ իրացվելիություն (բարձր իրացվելի ակտիվներ/ցպահանջ պարտավորություններ)	նվ 60%	86,01%	94,90%

Ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունը՝ ըստ մինչև մարում մնացած ժամկետների

Ստորև ներկայացվում է սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Բանկի ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ ըստ մինչև մարում մնացած ժամկետների՝ պայմանագրային չգերչված պարտավորությունների հիման վրա: Պարտավորությունները, որոնք ենթակա են ցպահանջ մարման, դասակարգվում են այնպես, ինչպես եթե մարման պահանջը ներկայացված լիներ ամենավաղ հնարավոր ամսաթվով: Սակայն Բանկը գտնում է, որ շատ հաճախորդներ չեն պահանջի վճարումը այն ամենավաղ հնարավոր ամսաթվի դրությամբ, որով Բանկը պարտավորված կլինի կատարել վճարումը, և աղյուսակը չի արտացոլում ակնկալվող դրամական հոսքերը՝ հաշվարկված Բանկի կողմից՝ անցյալ ժամանակաշրջանների ավանդների պահանջների տեղեկատվության հիման վրա:

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	Առևտրային ածանցյալ գործիքներ	Մինչև 3 ամիս	3-12 ամիս	1-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	-	3,008,942	-	-	-	3,008,942
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	-	1,138,630	-	-	-	1,138,630
Հաճախորդների հաշիվներ	-	101,047,961	69,318,901	3,522,809	1,611,416	175,501,087

(հազար ՀՀ դրամ)

Այլ փոխառու միջոցներ	-	99,230	273,038	2,470,026	9,874,812	12,717,106
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	12,904	706,277	-	-	-	719,181
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ	12,904	106,001,040	69,591,939	5,992,835	11,486,228	193,084,946
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Առևտրային ածանցյալ գործիքներ	Մինչև 3 ամիս	3-12 ամիս	1-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	-	4,450	159,947	-	-	164,397
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	-	11,557,122	-	-	-	11,557,122
Հաճախորդների հաշիվներ	-	95,628,766	79,024,746	7,882,069	1,584,132	184,119,713
Այլ փոխառու միջոցներ	-	182,654	355,928	2,648,318	10,308,229	13,495,129
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	9,399	555,232	-	-	-	564,631
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ	9,399	107,928,224	79,540,621	10,530,387	11,892,361	209,900,992

Ստորև ներկայացված աղյուսակը արտահայտում է Բանկի պայմանական և պայմանագրային պարտավորությունները՝ ըստ մարման պայմանագրային ժամկետների: Փոխառություն տրամադրելու գծով բոլոր չկատարված պարտավորությունները ներառվում են հնարավոր ամենավաղ ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում հաճախորդը կարող է պահանջել դրա կատարումը: Ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրերի դեպքում երաշխիքի առավելագույն գումարը վերագրվում է այն ամենավաղ ժամանակաշրջանին, որի ընթացքում կարող է պահանջվել երաշխիքի կատարումը:

	<i>Մինչև 3 ամիս</i>	<i>Ընդամենը</i>
2023 թ.	4,211,944	4,211,944
2022 թ.	4,209,095	4,209,095

Բանկն ակնկալում է, որ ոչ բոլոր պայմանական կամ պայմանագրային պարտավորությունների կատարումը կպահանջվի մինչև ժամկետների ավարտը:

Բանկը ներգրավել է նշանակալի միջոցներ հաճախորդներից: Այդպիսի միջոցների էական նվազումը կարող է բացասաբար անդադրաբար Բանկի գործունեության վրա: Ղեկավարությունը գտնում է, որ տեսանելի ապագայում Բանկի ֆինանսավորման ծավալները կպահպանվեն կայուն մակարդակի վրա, և այդ միջոցների վերադարձման անհրաժեշտության դեպքում Բանկը կստանա նախօրոք ծանուցում, և կարող է իրացնել իր իրացվելի ակտիվները՝ անհրաժեշտ վճարումներ իրականացնելու նպատակով:

Մարման ժամկետների միջև տարբերությունների վերլուծությունը չի արտացոլում այն ընթացիկ հաշիվների միջոցների պատմական կայունությունը, որոնց վերադարձը սովորաբար տեղի է ունենում ավելի երկար ժամանակահատվածի ընթացքում, քան ներկայացված է վերոնշյալ աղյուսակում: Այդ մնացորդները աղյուսակում ներառված են մինչև 3 ամիս մարման ժամկետ ունեցող գումարներում:

Պահանջները հաճախորդների նկատմամբ ներառում են ֆիզիկական անձանցից ներգրավված ժամկետային ավանդները: ՀՀ օրենսդրության համաձայն Բանկը պարտավոր է հետ վճարել նման ավանդները ավանդատուի առաջին իսկ պահանջով, տե՛ս Ծանոթագրություն 17:

Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը Բանկի ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերի կամ դրանց իրական արժեքի փոփոխության ռիսկն է՝ շուկայական պայմանների՝ ներառյալ արտարժույթի փոփոխության, տոկոսադրույքների և բաժնային գործիքների գների փոփոխության արդյունքում:

Տոկոսադրույքի փոփոխման ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը Բանկի ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերի կամ դրանց իրական արժեքի հնարավոր փոփոխության ռիսկն է տոկոսադրույքների փոփոխման արդյունքում: Ստորև ներկայացված աղյուսակը ցույց է տալիս Բանկի ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույքների հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ, բոլոր այլ փոփոխական մեծությունները հաստատում լինելու դեպքում:

(հազար ՀՀ դրամ)

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկը արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքով ֆինանսական գործիքների արժեքի տատանման ռիսկն է: Տնօրինությունը սահմանել է արտարժույթային դիրքերի սահմանաչափեր՝ հիմնվելով ՀՀ ԿԲ կողմից սահմանված նորմատիվների վրա: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Գործառնական ռիսկ

Գործառնական ռիսկը համակարգի խափանման, աշխատակազմի կողմից թույլ տրված սխալների, խարդախությունների կամ արտաքին գործոնների հետևանքով հնարավոր կորուստի ռիսկն է: Երբ ներքին վերահսկողության համակարգը դադարում է գործել, գործառնական ռիսկերը կարող են վնաս հասցնել համբավին, ունենալ իրավական հետևանքներ կամ բերել ֆինանսական վնասներ: Բանկը չի ենթադրում, որ բոլոր գործառնական ռիսկերը վերացված են, սակայն ներքին վերահսկողության համակարգի օգնությամբ և հնարավոր ռիսկերի որոշման և համապատասխան ռեակցիայի միջոցով Բանկը կարող է կառավարել նման ռիսկերը: Ներքին վերահսկողության համակարգը նախատեսում է պարտավորությունների արդյունավետ բաժանման, մուտքի թույլատվության, համադրման և հաստատման ընթացակարգեր, աշխատակազմի ուսուցում և գնահատում՝ այդ թվում ներքին աուդիտը:

26. Իրական արժեքի չափում**Իրական արժեքի չափման գործընթացներ**

Բանկի ղեկավարությունը սահմանում է ինչպես իրական արժեքի պարբերաբար չափման քաղաքականությունն ու ընթացակարգերը, օրինակ՝ չգնանշվող առևտրային, իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող արժեթղթերի, ածանցյալ ֆինանսական գործիքների, ներդրումային գույքի և շենքերի համար, այնպես էլ իրական արժեքի ոչ պարբերաբար չափման քաղաքականությունը, օրինակ՝ վաճառքի համար պահվող ակտիվների համար:

Արտաքին գնահատողները ներգրավվում են նշանակալի ակտիվների գնահատման համար, ինչպիսիք են գույքերը, առևտրային և վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերը և ածանցյալ գործիքները: Արտաքին գնահատողների ներգրավումը որոշվում է ղեկավարության կողմից: Ընտրությունը կատարվում է՝ հիմնվելով այնպիսի չափանիշների վրա, ինչպիսիք են շուկայի մասին տեղեկացվածությունը, վարկանիշը, անկախությունը և մասնագիտական ստանդարտների պահպանումը: Արտաքին գնահատողների հետ քննարկումներից հետո Բանկի ղեկավարությունը որոշում է, թե ինչ գնահատման տեխնիկա և մուտքային տվյալներ պետք է օգտագործվեն յուրաքանչյուր դեպքի համար:

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին ղեկավարությունը վերլուծում է այն ակտիվների և պասիվների արժեքների փոփոխությունները, որոնք ենթակա են վերագնահատման Բանկի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համաձայն: Այս վերլուծությունների համար ճշտվում են հիմնական տվյալները, որոնք կիրառվել են նախորդ գնահատման ժամանակ՝ համադրելով գնահատման հաշվարկի տեղեկատվությունը պայմանագրերի և այլ համապատասխան փաստաթղթերի հետ: Բանկի ղեկավարությունն անկախ գնահատողների հետ միասին համեմատում է յուրաքանչյուր ակտիվի և պարտավորության իրական արժեքի փոփոխությունը յուրաքանչյուր համապատասխան արտաքին աղբյուրների հետ՝ որոշելու համար տվյալ փոփոխության հիմնավորված լինելը:

Իրական արժեքի հիերարխիա

Բանկն օգտագործում է ֆինանսական գործիքների իրական արժեքների բացահայտման և գնահատման մեթոդների հետևյալ հիերարխիկ կառուցվածքը.

- ▶ 1-ին մակարդակ. ակտիվ շուկաներում համանման ակտիվների կամ պարտավորությունների գնանշումներ (չճշգրտվող),
- ▶ 2-րդ մակարդակ. գնահատման մոդելներ, որոնց համար բոլոր ելակետային տվյալները, որոնք էական ազդեցություն են ունենում հաշվետվությունում արտացոլվող իրական արժեքի գումարի վրա, ուղղակի թե անուղղակի կերպով դիտարկելի են,
- ▶ 3-րդ մակարդակ. գնահատման մոդելներ, որոնց համար բոլոր ելակետային տվյալները, որոնք էական ազդեցություն են ունենում հաշվետվությունում արտացոլվող իրական արժեքի գումարի վրա, շուկայում դիտարկելի չեն:

Իրական արժեքի վերաբերյալ տեղեկատվության բացահայտման նպատակով Բանկը առանձնացրել է ակտիվների և պարտավորությունների դասեր՝ հիմնվելով ակտիվների և պարտավորությունների բնույթի, առանձնահատկությունների, ռիսկերի, ինչպես նաև իրական արժեքի հիերարխիայի վրա:

(հազար ՀՀ դրամ)

	Իրական արժեքի չափումը՝ օգտագործելով			
	Ելակետային տվյալներ (1-ին մակարդակ)	Ելակետային տվյալներ (2-րդ մակարդակ)	Ելակետային տվյալներ (3-րդ մակարդակ)	Ընդամենը
2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ				
Իրական արժեքով չափվող ակտիվներ				
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	1,325,028	25,142,567	19,314	26,486,909
Հետգնման պայմանագրով գրավադրված իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	-	-	-	-
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	24,438	-	24,438
Ընդամենը	1,325,028	25,167,005	19,314	26,511,347
Ակտիվներ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	25,622,835	-	-	25,622,835
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	-	-	11,966,305	11,966,305
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	-	151,800,842	151,800,842
Ընդամենը	25,622,835	-	163,767,147	189,389,982
Իրական արժեքով չափվող պարտավորություններ				
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	-	12,904	-	12,904
Ընդամենը	-	12,904	-	12,904
Պարտավորություններ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
Պարտավորություններ ՀՀ ՎԲ-ի նկատմամբ	-	-	3,006,526	3,006,526
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	-	-	1,138,630	1,138,630
Հաճախորդների հաշիվներ	-	-	170,562,771	170,562,771
Այլ փոխառու միջոցներ	-	-	9,189,306	9,189,306
Ընդամենը	-	-	183,897,233	183,897,233

	Իրական արժեքի չափումը՝ օգտագործելով			
	Ելակետային տվյալներ (1-ին մակարդակ)	Ելակետային տվյալներ (2-րդ մակարդակ)	Ելակետային տվյալներ (3-րդ մակարդակ)	Ընդամենը
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
Իրական արժեքով չափվող ակտիվներ				
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	1,197,584	15,377,416	19,314	16,594,314
Հետգնման պայմանագրով գրավադրված իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	-	9,195,616	-	9,195,616
	1,197,584	24,573,032	19,314	25,789,930
Ընդամենը				
Ակտիվներ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	31,047,633	-	-	31,047,633
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	-	-	14,216,953	14,216,953
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	-	157,535,164	157,535,164
	31,047,633	-	171,752,117	202,799,750
Ընդամենը				
Իրական արժեքով չափվող պարտավորություններ				
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	-	9,399	-	9,399
	-	9,399	-	9,399
Ընդամենը				
Պարտավորություններ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	-	-	158,138	158,138
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	-	-	11,557,122	11,557,122
Հաճախորդների հաշիվներ	-	-	178,378,038	178,378,038
Այլ փոխառու միջոցներ	-	-	9,625,316	9,625,316
	-	-	199,718,614	199,718,614
Ընդամենը				

Իրական արժեքով արտացոլված ֆինանսական գործիքներ

Ստորև ներկայացված է գնահատման մեթոդներով հաշվարկված իրական արժեքով արտացոլված ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի որոշման նկարագրությունը: Այն ներառում է Բանկի կողմից այն ենթադրությունների գնահատումը, որոնք կարող էին օգտագործվել շուկայի մասնակիցների կողմից գործիքների արժեքի որոշման ժամանակ:

Առևտրային արժեթղթեր / Ներդրումային արժեթղթեր

Իրական արժեքով՝ չափվող կամ վնասի միջոցով չափվող առևտրային արժեթղթերը և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերը, որոնց արժեքը որոշվում է եկամտաբերության կորի միջոցով, զխավորապես իրենց մեջ ներառում են պետական արժեթղթեր:

(հազար ՀՀ դրամ)

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում իրական արժեքով չարտացոլված ֆինանսական գործիքներ

Ստորև ներկայացված են այն ֆինանսական գործիքների իրական և հաշվեկշռային արժեքների համեմատությունը, որոնք ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չեն արտացոլվում իրական արժեքով: Սույն աղյուսակը չի ներառում ոչ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքները:

	Հաշվեկշռային արժեք 2023թ.	Իրական արժեք 2023թ.	Չճանաչված եկամուտ/ (ծախս) 2023թ.	Հաշվեկշռային արժեք 2023թ.	Իրական արժեք 2022թ.	Չճանաչված եկամուտ/ (ծախս) 2022թ.
Ֆինանսական ակտիվներ						
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	25,622,836	25,622,836	–	31,047,633	31,047,633	–
Պահանջների բանկերի նկատմամբ	11,966,305	11,966,305	–	14,216,953	14,216,953	–
Հաճախորդներին տրված վարկեր	154,447,310	151,800,842	(2,646,468)	158,544,821	157,535,164	(1,009,657)
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	3,006,526	3,006,526	–	158,138	158,138	–
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	1,138,630	1,138,630	–	11,557,122	11,557,122	–
Հաճախորդների հաշիվներ	170,981,692	170,562,771	418,921	178,743,031	178,378,038	364,993
Այլ փոխառու միջոցներ	9,370,707	9,189,306	181,401	9,851,393	9,625,316	226,077
Ընդամենը չճանաչված իրական արժեքում փոփոխություններ			(2,046,146)			(418,587)

Չափման մեթոդներ և ենթադրություններ

Ստորև նկարագրված են այն մեթոդներն ու ենթադրությունները, որոնք օգտագործվում են սույն ֆինանսական հաշվետվություններում իրական արժեքով չարտացոլված ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը որոշելու նպատակով:

Ակտիվներ, որոնց իրական արժեքը մոտ է հաշվեկշռային արժեքին

Իրացվելի և մարման կարճ ժամկետ (մինչև երեք ամիս) ունեցող ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական պարտավորությունների իրական արժեքը մոտավորապես համարժեք է իրենց հաշվեկշռային արժեքին: Սույն ենթադրությունը նաև կիրառվում է ցպահանջ ավանդների և անժամկետ խնայողական հաշիվների նկատմամբ:

Ածանցյալ գործիքներ

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքները, որոնք գնահատվում են օգտագործելով շուկայական ելակետային տվյալներ, հիմնականում տոկոսային և արժութային սվոպեր են և արտարժութային ֆորվարդ պայմանագրեր: Ամենահաճախ կիրառվող գնահատման մեթոդները ներառում են ֆորվարդների գնորոշման և սվոպ մոդելներ՝ օգտագործելով ներկա արժեքի հաշվարկներ: Այս մոդելները հաշվի են առնում տարբեր ելակետային տվյալներ, ինչպիսիք են՝ գործընկերների վարկունակությունը, արտարժութային սվոպ և ֆորվարդ դրույքները և տոկոսադրույքի կորը:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքները, որոնք գնահատվում են օգտագործելով ոչ շուկայական ելակետային տվյալներ, հիմնականում երկարաժամկետ օպցիոնի պայմանագրերն են: Այս ածանցյալ գործիքները գնահատվում են՝ օգտագործելով բիոնոմիալ մոդելներ: Մոդելները ներառում են տարբեր ոչ դիտարկելի ենթադրություններ, որոնք ներառում են շուկայական փոխարժեքի տատանումներ:

Անորոշագույն արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ

Գնանշվող արժեթղթերի իրական արժեքն հիմնվում է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնանշման վրա: Զգնանշվող գործիքների, հաճախորդներին տրված վարկերի, հաճախորդների ավանդների, բանկերի նկատմամբ պահանջների, ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ պարտավորությունների, բանկերի նկատմամբ պարտավորությունների, այլ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը չափվում է ապագա դրամական հոսքերի զեղչման միջոցով՝ ներկա պահին նմանատիպ պայմաններ, վարկային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող պարտավորությունների դրույքների կիրառմամբ:

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Փոխանցված ֆինանսական ակտիվներ և որպես գրավ պահվող կամ տրամադրված ակտիվներ**Փոխանցված ֆինանսական ակտիվներ, որոնք ամբողջությամբ չեն ապաճանաչվում**

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների ցանկը, որոնք այնպես են փոխանցվել, որ բոլոր փոխանցված ֆինանսական ակտիվները կամ փոխանցված ֆինանսական ակտիվների մի մասը չեն բավարարում ապաճանաչման չափանիշներին:

	Փոխանցված ֆինանսական ակտիվներ	Պարտքային պետական արժեթղթեր 2023 թ.	Պարտքային պետական արժեթղթեր 2022 թ.
Ակտիվների հաշվեկշռային արժեք	Հետգնման պայմանագրեր	–	9,195,616
Ընդամենը		–	9,195,616
Համապատասխան պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեք	Հետգնման պայմանագրեր	–	9,122,380
Ընդամենը		–	9,122,380
Զուտ դիրք		–	73,236

Հետգնման պայմանագրեր

Հետգնման պայմանագրով վաճառված արժեթղթերը փոխանցվում են երրորդ կողմին, և Բանկը դրա փոխարեն ստանում է դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվներ: Արժեթղթերի արժեքի ավելացման կամ նվազման դեպքում, Բանկը, որոշակի իրավիճակներում, կարող է պահանջել կամ նրանից կարող է պահանջվել դրամական միջոցների տեսքով լրացուցիչ ապահովություն: Բանկը եկել է այն եզրակացության, որ պահպանում է գրեթե բոլոր ռիսկերն ու օգուտները կապված այդպիսի արժեթղթերի հետ, այդ թվում վարկային, շուկայական, երկրային և գործառնական ռիսկերը, և այդ պատճառով չի ապաճանաչել դրանք: Բացի այդ, Բանկը ճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունները ստացված դրամական միջոցների նկատմամբ:

Նման ձևով, Բանկն իրավունք ունի վաճառել կամ գրավադրել փոխառությամբ ներգրավված կամ հակադարձ հետգնման պայմանագրով ձեռք բերած արժեթղթերը, բայց պարտավոր է վերադարձնել արժեթղթերը: Այս դեպքում գործընկերը պահպանում է սեփականության հետ կապված գրեթե բոլոր ռիսկերը և օգուտները: Հետևաբար, Բանկը չի ճանաչում այդպիսի արժեթղթերը, այլ ճանաչում է առանձին ակտիվ դրամական տեսքով տրամադրված ցանկացած գրավի նկատմամբ:

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Բանկի՝ հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր առկա չեն (2022թ.՝ 9,195,616 հազ. ՀՀ դրամ):

28. Ֆինանսական գործիքների հաշվանցում

Ստորև ներկայացված աղյուսակները ներառում են ֆինանսական ակտիվները, որոնք հաշվանցվել են ֆինանսական պարտավորությունների հետ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, ինչպես նաև հաշվանցման վերաբերյալ իրավաբանորեն ամրագրված գլխավոր համաձայնագրերի և նմանատիպ համաձայնագրերի (ISDA, RISDA և այլն) հետևանքները, որոնք չեն հանգեցնում հաշվանցման ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում:

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	Ճանաչված ֆինանսական պարտավոր- ությունների համախառն գումար՝ հաշվանցված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությու- նում		Ֆինանսական ակտիվների համախառն գումար՝ հաշվանցված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությու- նում		Կապակցված գումարներ, որոնց գծով ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում հաշվանցում չի իրականացվել Ստացված ոչ դրամական ապահովում		Զուտ գումար
	համախառն գումար	հաշվետվությու- նում	համախառն գումար՝ հաշվետվությու- նում	հաշվետվությու- նում	համախառն գումար	հաշվետվությու- նում	
Ֆինանսական ակտիվներ							
Հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	8,635,879	–	8,635,879	(8,635,879)	–	–	–
Ընդամենը	8,635,879	–	8,635,879	(8,635,879)	–	–	–

(հազար ՀՀ դրամ)

**Ֆինանսական
պարտավորություններ**

Հետգնման պայմանագրեր	—	—	—	—	—	—
Ընդամենը	—	—	—	—	—	—

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Ծանաչված ֆինանսական պարտավորությունների համախառն գումար՝					
	Ծանաչված ֆինանսական ակտիվների համախառն գումար	հաշվանցված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությո- ւնում	Ֆինանսական ակտիվների գույր գումար՝ ներկայաց-ված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությո- ւնում	Կապակցված գումարներ, որոնց գծով ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում հաշվանցում չի իրականացվել Ստացված ոչ դրամական ապահովում	Ջուր գումար	
Ֆինանսական ակտիվներ						
Հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	6,780,376	—	6,780,376	(6,780,376)	—	—
Ընդամենը	6,780,376	—	6,780,376	(6,780,376)	—	—
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Հետգնման պայմանագրեր	9,122,380	—	9,122,380	(9,122,380)	—	—
Ընդամենը	9,122,380	—	9,122,380	(9,122,380)	—	—

29. Ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծություն

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված են ակտիվները և պարտավորությունները՝ իրենց սպասվելիք մարման ժամկետների կտրվածքով: Բանկի պայմանագրային չգեղջկած պարտավորությունների մարման վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացահայտված է Ծանոթագրություն 25-ում՝ «Ռիսկերի կառավարում»:

	30/09/2023 թ.			31/12/2022 թ.		
	Մեկ տարվա ընթացքում	Մեկ տարուց ավել	Ընդամենը	Մեկ տարվա ընթացքում	Մեկ տարուց ավել	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	25,622,836	—	25,622,836	31,047,633	—	31,047,633
Առևտրային արժեթղթեր	—	—	—	—	—	—
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	11,966,305	—	11,966,305	14,216,953	—	14,216,953
Հաճախորդներին տրված վարկեր	50,662,231	103,785,079	154,447,310	50,223,034	108,321,787	158,544,821
Ներդրումային արժեթղթեր	10,218,703	16,268,206	26,486,909	2,423,291	14,171,023	16,594,314
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված ներդրումային արժեթղթեր	—	—	—	5,189,186	4,006,430	9,195,616
Հիմնական միջոցներ	—	12,348,277	12,348,277	—	11,749,477	11,749,477
Ոչ նյութական ակտիվներ	—	3,050,580	3,050,580	—	2,946,729	2,946,729
Ընթացիկ ակտիվներ						
շահութահարկի գծով	260,311	—	260,311	260,311	—	260,311
Այլ ակտիվներ	4,558,297	2,843,948	7,402,245	4,762,230	2,923,663	7,685,893
Ընդամենը	103,288,683	138,296,090	241,584,773	108,122,638	144,119,109	252,241,747
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	3,006,526	—	3,006,526	158,138	—	158,138
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	1,138,630	—	1,138,630	11,557,122	—	11,557,122
Հաճախորդների հաշիվներ	166,623,448	4,358,244	170,981,692	170,618,507	8,124,524	178,743,031
Այլ փոխառու միջոցներ	364,305	9,006,402	9,370,707	526,490	9,324,903	9,851,393
Պահուստներ	72,799	—	72,799	112,750	—	112,750
Ընթացիկ պարտավորություններ շահութահարկի գծով	858,740	—	858,740	585,209	—	585,209
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	—	1,454,653	1,454,653	—	1,652,927	1,652,927
Այլ պարտավորություններ	1,782,171	—	1,782,171	1,880,837	—	1,880,837
Ընդամենը	173,846,619	14,819,299	188,665,918	185,439,053	19,102,354	204,541,407
Զուտ դիրք	(70,557,936)	123,476,791	52,918,855	(77,316,415)	125,016,755	47,700,340

(հազար ՀՀ դրամ)

Բանկը ներգրավել է նշանակալի միջոցներ հաճախորդներից: Այդպիսի միջոցների էական նվազումը կարող է բացասաբար անդրադառնալ Բանկի գործունեության վրա: Ղեկավարությունը գտնում է, որ տեսանելի ապագայում Բանկի ֆինանսավորման ծավալները կպահպանվեն կայուն մակարդակի վրա, և այդ միջոցների վերադարձման անհրաժեշտության դեպքում Բանկը կստանա նախօրոք ծանուցում, և կարող է իրացնել իր իրացվելի ակտիվները՝ անհրաժեշտ վճարումներ իրականացնելու նպատակով:

Մարման ժամկետների միջև տարբերությունների վերլուծությունը չի արտացոլում այն ընթացիկ հաշիվների միջոցների պատմական կայունությունը, որոնց վերադարձը սովորաբար տեղի է ունենում ավելի երկար ժամանակահատվածի ընթացքում, քան ներկայացված է վերոնշյալ աղյուսակում:

Հայաստանում գործում է նաև Ավանդների երաշխավորման հիմնադրամ, որը ոչ առևտրային կազմակերպություն է և հիմնվել է Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկի նախաձեռնությամբ՝ «Ֆիզիկական անձանց բանկային ավանդների հատուցումը երաշխավորելու մասին» օրենքի համաձայն: Դրամային ավանդի երաշխավորված առավելագույն չափը կազմում է 16 միլիոն ՀՀ դրամ: Արտարժույթով ներգրավված ավանդի երաշխավորման առավելագույն չափը կազմում է 7 միլիոն ՀՀ դրամ: Ավանդների երաշխավորումն իրականացվում է Հիմնադրամի միջոցների հաշվին, որոնք ձևավորվում են Հայաստանի բոլոր առևտրային բանկերի կողմից եռամսյակային կտրվածքով կատարվող վճարումների հաշվին: Հիմնադրամի գործունեության նկատմամբ վերահսկողությունը իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկը:

30. Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

ՀՀՄՍ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտումներ» ստանդարտի համաձայն կողմերը համարվում են կապակցված, եթե կողմերից մեկը հնարավորություն ունի վերահսկել կամ նշանակալի ձևով ազդել մյուս կողմի գործառնական և ֆինանսական որոշումների վրա: Կողմերի կապակցված լինելը որոշելիս հաշվի է առնվում կողմերի փոխհարաբերությունների բովանդակությունը, այլ ոչ միայն դրանց իրավական ձևը:

Կապակցված կողմերը կարող են այնպիսի գործարքների մեջ մտնել, որոնք չէին իրականացվի ոչ կապակցված կողմերի միջև, և կապակցված կողմերի միջև իրականացվող գործարքների գներն ու պայմանները կարող են տարբերվել ոչ կապակցված կողմերի գործարքների գներից և պայմաններից:

Մայր կազմակերպության վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացահայտված է Ծանոթագրություն 1-ում: Ընդհանուր վերահսկողության ներքո գտնվող կազմակերպությունները իրենցից ներկայացնում են մայր կազմակերպության և Ռուսաստանի Դաշնության կառավարության վերահսկողության ներքո գտնվող կազմակերպությունները:

Կապակցված կողմերի հետ գործառնությունների գծով մնացորդները հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ ներկայացված են ստորև.

	2023թ.			2022 թ.		
	Մայր կազմակեր- պություն	Ընդհանուր վերահսկո- ղության տակ գտնվող ընկերու- թյուններ	Առանցքային կառավար- չական անձնակազմ	Մայր կազմակեր- պություն	Ընդհանուր վերահսկո- ղության տակ գտնվող ընկերու- թյուններ	Առանցքային կառավար- չական անձնակազմ
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	1,256,079	479,799	–	716,027	2,113,783	–
Վարկեր հունվարի 1-ի դրությամբ	–	2,347,800	159,522	–	3,211,327	379,196
Տարվա ընթացքում տրամադրված վարկեր	–	9,232,400	12,793	–	4,792,090	45,515
Տարվա ընթացքում վարկերի մարումներ	–	(6,957,200)	(22,725)	–	(5,655,617)	(265,189)
Չմարված վարկեր ժամանակաշրջանի վերջում	–	4,623,000	149,590	–	2,347,800	159,522
Հանած՝ արժեզրկման պահուստ ժամանակաշրջանի վերջում	–	–	(1,651)	–	–	(1,540)
Չմարված զուտ վարկեր ժամանակաշրջանի վերջում	–	4,623,000	147,939	–	2,347,800	157,982
Ավանդներ հունվարի 1-ի դրությամբ	–	6,755,834	40,025	–	3,819,690	332,341
Տարվա ընթացքում ստացված ավանդներ	–	4,056,352	112,526	–	6,537,153	321,560
Տարվա ընթացքում մարված ավանդներ	–	(3,895,413)	(46,751)	–	(3,601,009)	(613,876)
Ավանդներ ժամանակաշրջանի վերջում	–	6,916,773	105,800	–	6,755,834	40,025
Հաշվարկային և ընթացիկ հաշիվներ ժամանակաշրջանի վերջում	1,001,763	2,459,358	37,458	2,386,377	3,708,063	10,570
Պայմանագրային պարտավորություններ և տրված երաշխիքներ	–	–	4,560	–	–	405

(հազար ՀՀ դրամ)

Ստորև ներկայացված է կապակցված կողմերի հետ գործառնություններից եկամուտներն ու ծախսերը.

	2023 թ.			2022 թ.		
	Մայր կազմակեր- պություն	Ընդհանուր վերահսկո- ղության տակ գտնվող ընկերու- թյուններ	Առանցքային կառավար- չական անձնակազմ	Մայր կազմակեր- պություն	Ընդհանուր վերահսկո- ղության տակ գտնվող ընկերու- թյուններ	Առանցքային կառավար- չական անձնակազմ
Տոկոսային եկամուտներ վարկերի գծով	90,099	177,201	12,666	136,396	102,495	20,639
Վարկերի արժեզրկում	-	-	(240)	-	-	259
Տոկոսային ծախսեր հաճախորդների միջոցների և բանկերի միջոցների գծով	-	(392,038)	(1,839)	-	(342,455)	(11,659)
Միջնորդավճարների գծով գուտ եկամուտներ/(ծախսեր)	-	-	173	-	-	484

Դեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումները հետևյալն են.

	30/09/2023	30/09/2022
Աշխատավարձ և այլ կարճաժամկետ վճարումներ աշխատակիցներին	429,720	940,106
Ընդամենը առանցքային կառավարչական անձնակազմի փոխհատուցում	429,720	940,106

31. Ֆինանսավորման գործունեության արդյունքում առաջացող պարտավորությունների փոփոխություն

	Այլ փոխառու միջոցներ	Ընդամենը
Հաշվեկշռային արժեք 2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	12,041,231	12,041,231
Թողարկումից մուտքեր	4,270,006	4,270,006
Մարումներ	(6,290,372)	(6,290,372)
Այլ	(391,716)	(391,716)
Արժույթի վերագնահատման ազդեցությունը	225,168	225,168
Օտարումներ	(2,924)	(2,924)
Հաշվեկշռային արժեք 2022 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	9,851,393	9,851,393
Թողարկումից մուտքեր	876,858	876,858
Մարումներ	(1,517,898)	(1,517,898)
Վարձակալության գծով պարտավորություններին ոչ դրամական ավելացումներ	61,976	61,976
Արտարժույթի վերագնահատման ազդեցությունը	1,209	1,209
Այլ	97,169	97,169
Օտարումներ	-	-
Հաշվեկշռային արժեք 2023թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	9,370,707	9,370,707

«Այլ» հոդվածը ներառում է այլ փոխառու միջոցների և վարձակալության պարտավորությունների գծով հաշվեկշռված, բայց դեռևս չվճարված տոկոսների ազդեցությունը: Բանկը դասակարգում է վճարված տոկոսները որպես գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր:

32. Կապիտալի համարժեքություն

Բանկն ակտիվորեն կառավարում է կապիտալը իր գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու նպատակով: Բանկի կապիտալի համարժեքությունը վերահսկվում է՝ կիրառելով 1988թ. Բազելյան համաձայնագրով սահմանված կապիտալի գծով սկզբունքներն ու ցուցանիշները և Բանկի վերահսկման նպատակով ԿԲ-ի կողմից սահմանված նորմատիվները:

Անցած տարվա ընթացքում Բանկն ամբողջությամբ համապատասխանել վերահսկողի կողմից սահմանած կապիտալի պահանջներին:

Բանկի կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են՝ համոզվել, որ Բանկի կապիտալը համապատասխանում է վերահսկողի կողմից սահմանած պահանջներին, և որ Բանկն ապահովում է ամուր վարկային վարկանիշ և ուժեղ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու և բաժնետերերի շահույթը առավելագույնի հասցնելու նպատակով:

(հազար ՀՀ դրամ)

Բանկը սահմանում է որպես կապիտալ այն հոդվածները, որոնք Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն սահմանվում են որպես վարկային կազմակերպությունների կապիտալի բաղադրիչներ: ՀՀ ԿԲ-ի՝ կապիտալի նկատմամբ պահանջների համաձայն, որոնք հիմնված են Բազելի համաձայնության դրույթների վրա, Բանկի կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների հարաբերակցությունը (նորմատիվային կապիտալի գործակից) չպետք է գերազանցի սահմանված նվազագույն մակարդակը: 2023թ. սեպտեմբերի 30-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ նվազագույն մակարդակը կազմել է 12%: 2023թ. սեպտեմբերի 30-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի ընդհանուր կապիտալի գործակիցը համապատասխանում է պարտադիր պահանջներին::

Կապիտալի համարժեքության նորմատիվ

2023թ. սեպտեմբերի 30-ի և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի ընդհանուր կապիտալի, ռիսկով կշռված ակտիվների և կապիտալի համարժեքության նորմատիվի չափերը՝ հաշվարկված համաձայն ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջների, ներկայացված է ստորև՝

	30/09/2023	31/12/2022
1-ին մակարդակի հիմնական կապիտալ	38,981,362	
1-ին մակարդակի կապիտալ	38,981,362	34,106,950
2-րդ մակարդակի կապիտալ	2,167,821	1,679,516
Ընդհանուր կապիտալ	41,149,183	35,786,466
Ռիսկերով կշռված ակտիվներ	205,912,247	209,196,050
1-ին մակարդակի հիմնական կապիտալի համարժեքություն	18,93%	
1-ին մակարդակի կապիտալի համարժեքություն	18,93%	16,30%
Ընդհանուր կապիտալի համարժեքություն	19,98%	17,11%